Carit Etlar

Hedemanden
Diggrevens børn

Carit Etlar

Diggrevens børn
Hedemanden

To fortællinger fra den jyske vestkyst

eBibliotek 1800

2022

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Carit Etlar: *Diggrevens børn* og *Hedemanden* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Carit Etlar: *Diggrevens børn* and *Hedemanden* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and*

some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Udgiverens note

Diggrevens børn og *Hedemanden* er flere gange genudgivet i både i forfatterens levetid og efter hans død; men allerede i den første genudgivelse (Carit Etlars Skrifter, bd. 20, Chr. Steens Forlag, København 1866) skete det i reviderede udgaver, som var forkortet og til dels helt omskrevet.

I hovedtræk gælder det, at sproget er blevet mindre omstændeligt og at en del af de mere dystre scener er neddæmpet eller fjernet. Således er hele slutningen af *Diggrevens børn* fuldstændig omskrevet, og det samme gælder store dele af *Hedemanden*. Nogle af personnavnene er desuden ændret, og stednavne er opdateret i takt med udviklingen – således er landsbyen Jerne i senere udgaver blevet til Esbjerg, som var grundlagt efter tabet af Sønderjylland ved 2. slesvigske krig, og dermed af Danmarks vigtigste Nordsøhavne Altona og Husum, som nu lå syd for den tyske grænse.

Alt tilsammen taget betyder det, at især *Hedemanden* er *meget* anderledes end originalen, selv om den grundlæggende historie er den samme. De reviderede versioner må imidlertid antages at være forfatterens "definitive udgaver", og det dem, nærværende udgave baserer sig på.

Kim N. Jensen

Diggrevens børn

1

Hen over den store lyngflade, som strækker sig mellem Hind og Bølling herreder i Ringkøbing amt, gik en eftermiddag i maj måned to letklædte vandringsmænd, i korte, blå bluser og hver med en lille sælhundeskinds tornyster på ryggen. Den ene var en høj, bredskuldret person med et udtryksfuldt ansigt, hvis naturlige bleghed forøgedes ved en fylde af kulsort hår. Han gik let og hurtigt gennem sandvejen og syntes ikke at lide af træthed, skønt hans støvede klædning tydede på, at han den dag havde tilbagelagt en temmelig lang vej. Hans kammerat derimod lod ikke til at være så munter og følte mere trykket af varmen og det udmattende og besværlige ved at gå i det brændende sand eller over den smalle gangsti, som snoede sig i bugter mellem sammenfiltrede lyngris, revlinger og marehalm. Den sidste havde tilsyneladende heller ikke de samme kræfter som den førstnævnte; han var spinkel og spædlemmet, men rank og i det hele taget således udstyret af naturen, at han kunne indtage til sin fordel.

Solen skinnede, lærkerne sang; Alheden var blevet lysere, den havde kastet sin vinterdragt; det var meget varmt derude, og intet hus eller træ skærmede mod de brændende stråler, som sænkede sig over vandrernes hoved; bølgerne syntes at sove på den spejlblanke havflade; vinden hvilede sig mellem de mange, små og skinnende skyer, der svømmede omkring i

himmelrummet, og op fra hedemoser og kær dampede en tæt gråligblå tåge, som indhyllede de fjerntliggende genstande.

"Du går for hurtigt, Kei!" sagde den ene af vandringsmændene, mens han pustende stod stille og tørrede sveden af panden, "jeg kan ikke blive ved at hale sådan ud som vi har gjort i de sidste to timer; vi må hvile lidt, før vi går videre."

"Lad os gå et lille stykke endnu," bad Kei, "hist nede bag kæret ligger Hagelbjerg, der finder vi et bedre hvilested end her, og måtte jeg råde, så blev vi ved, til vi kom til Halby, hvis kirketårn du kan skimte inde i tågen."

"Jeg ser ingenting!" var den andens svar, "men jeg tror gerne, at du blev ved at gå, lige til vi nåede din faders hus. Fordi jeg nu ikke har sådan en hestenatur, bliver jeg her, til jeg har pustet ud."

"Det kommer af, at du er en københavner," sagde Kei i en spøgende tone. "Et godt øje og en hurtig fod hører til sjældenhederne derovre."

Hermed satte han sig ned i lyngen ved siden af sin ven.

"Det var også et dumt indfald," vedblev Theodor, mens han gav sig til at stoppe sin pibe, "at spadsere til fods gennem heden fra Horsens. Du fortalte så meget, om den herlige natur, om det storartede og højtidelige herovre, at jeg troede vi var kommet i et paradis, og nu – Gud hjælpe mig! synes jeg ikke, at der på fællederne omkring København er langt smukkere end her."

"Hvorfor ikke? Hver mand sin lyst."

"Ja, jeg ved vel, at du ikke deler min mening," sagde Theodor; "men jeg gad engang vidst, hvordan man kan falde på at kalde denne egn smuk? Overalt hvorhen jeg ser, møder jeg intet uden

himmel, lyng og hav; halve dage går bort, uden at vi træffer et menneske, og har vi endelig den lykke, så er det sjældent andre end en barbenet bondemand eller pjaltet tater, hvis blotte hilsen er nok til at indjage en ubekendt skræk. Brokfuglens hæse skrig har også noget ret modbydeligt for mig og sætter mig i dårligt lune. Alting synes mig kedsommeligt her på heden. Sig mig engang: hvori er det egentlig at det skønne ligger?"

"Sig mig hellere," svarede Kei, der roligt havde hørt ham til ende uden derfor at dele hans anskuelse, – "hvad tror du den mørkegrå skystrimmel har at betyde, som trækker op hist nede på horisonten? Hvad skønt mener du ligger i den?"

"Hvordan skulle jeg vide det?" sagde Theodor forundret og fulgte med øjnene den retning Kei pegede hen imod, uden dog at fatte hans mening.

"Det skal jeg sige dig, min ven! Der ligger en hel ladning vand i den og minder os om at bruge benene, hvis vi vil være under tag, før skybruddet står over vort hoved, rap dig derfor, vi må se at nå krostedet i tørvejr."

"Det er en ny behagelighed ved heden," mumlede den anden, idet han rejste sig og fulgte efter Kei, som med lange og hurtige skridt igen begyndte sin gang.

En tid gik, hvori der ikke blev talt et ord. Theodor skred vranten og fortrædelig fremad og lod sit slette lune gå ud over blomsterne på vejkanten, som han i hobevis afmejede med sin stok. Hver gang han hævede sit blik, så han Kei nogle skridt forude skride henover sandvejen mellem lyngbuskene med en hurtighed, som om han aldrig kunne blive træt.

Det begyndte at gråne; mørke skymasser samlede sig i luften, uden at det var muligt at opdage, hvorfra de kom; enkelte lyn

glimtede i vest, hyrderne drev fårene sammen og førte dem til folden, en hul, gennemtrængende susen fo'r over heden: det var havet som vågnede og begyndte sin gamle, velbekendte melodi.

"Hører du?" spurgte Kei og stod stille, "jeg tog ikke fejl, det trækker sammen deroppe til en dygtig byge, og vi når næppe kroen, før den begynder; lad os derfor slå os til ro i det første det bedste hus, vi kommer til, måske det igen klarer op hen imod aften. Så vidt jeg mindes, må her ligge en hytte i nærheden."

"Det var fornuftigt talt," mente Theodor. – "Et tag over hovedet, hvile og spise er alt det, jeg for øjeblikket ønsker; hvad imidlertid huset angår, som du taler om," vedblev han og så sig om til alle sider, – "så øjner jeg kun kæmpehøje og bakker her i nærheden."

"Det er netop dem jeg mener," svarede Kei og bøjede ind på en gangsti, som førte ned gennem en stor, tilgroet mose. Det gik nu atter rask fremad, gennem rørhalm og siv. Efter en halv times forløb havde de nået målet.

Det var en lav bondehytte, opført midt i en gennemgravet jordhøj. Denne dannede på de tre sider væggene, mens den fjerde væg var rejst af opstablede og sammenføjede kampesten med en lille, skæv dør i midten og et vindue på begge sider. Taget var af lyng, og hvilede på smalle, tynde lægter, sammenføjede som sparrer; en stor, tyk skorstenspibe ludede op fra midten.

I stuen så man fem eller seks fiskere forsamlet og i færd med at skifte et vældigt krus gammeltøl, som gik fra hånd til hånd blandt dem. De rejste sig fra bænken og bød et venligt: "Guds fred!" Derpå opfordrede værten de ankomne til at tage plads

ved et bord, som han trak frem på lergulvet, og ved hvilket han stillede to halmstole. Da uvejret ikke lod til at sagtnes, beredte Kei og Theodor sig på at blive. De havde sat sig ned, lod mad bringe ind og lyttede derpå til samtalen, som fiskerne førte indbyrdes.

Blandt disse var der især en, som tildrog sig deres opmærksomhed. Det var en høj, stærktbygget mand. Han sad i krogen noget borte fra de andre og røg af sin pibe uden at tage synderlig del i hvad der blev sagt. Hans solbrændte ansigt bar udtryk af en godmodig ærlighed, men havde for resten ikke det ringeste tilfælles med de øvrige fiskeres. Hans mørke, tætkrøllede hår var på flere steder blandet med gråt; hans spillende øjne var i stadig bevægelse, med et liv og en virksomhed, som stod i en forunderlig modsætning til hans rolige, sorgløse holdning. Hele hans dragt bestod i et par fåreskinds-benklæder og en vadmels kofte, som var bundet sammen om livet med en strikke, og indenfor hvilken et stærkthvælvet bryst kom til syne. Denne mand var en tater, som længe havde opholdt sig i egnen. Folk vidste han hed Math, i øvrigt var han ikke synderlig kendt.

På engang forekom det Kei, at manden blev opmærksommere på hvad der blev talt, hans træk fik større liv, og han rettede sit blik mod en ung fisker, der nylig var trådt ind.

"Som jeg nys sagde," ytrede denne, "det kan vel være en halv time siden jeg mødte diggreven nede ved søen, jeg var just i færd med at surre vor båd, da han strøg forbi, og jeg kunne se på hans fagter, at det igen var af lave med ham."

"Ja vel," tog hans sidemand til orde, "i sådan et vejr har den onde altid sit spil med ham, jeg har tit mødt ham ude på søen, drivende for en åre i en storm, hvor en ærlig gøiser [Note 1)] takker Vorherre for at nå land; men med ham er det nu sin sag, han har forsoren sig Gud."

"Man vil sige det," bemærkede en gammel, hvidhåret mand, "jeg gad vidst om det er sandt? Nu til dags har den onde ingen farlig magt over menneskene, da der er blevet så mange præster."

"Kan være, Mikkel! I behøver dog blot at tænke på den store engelskmand, som gik under derude i fjor; mindes I, hvem der bordede hans vrag, da ingen af os turde gøre det? Har ikke jer egen broder samme aften set en lille sort spirrevip sidde agterud på toften, både da han kom ind og gik ud, og det var da vel ingen anden end den onde, han har solgt sig til, der styrede for ham."

"Hvem er egentlig den klør, I prater om?" spurgte en bondemand, som var fremmed på egnen.

"Hvem han er, skal jeg ikke så vel kunne sige; der er kanske knap nogen, som ved det rigtigt, men klart er det, at han er mere end nogen herinde. For en halv snes år siden eller endnu længere tilbage var han anfører for os gøisere, da var han en stolt karl, det kan ingen fragå. Havde Vorherre engang imellem forundt os lidt stranding, var han altid den første på færde, og når vi ikke turde stikke ud mellem revene, gik hans båd derud og slap altid heldigt tilbage. Hvordan det nu traf sig, ved jeg ikke, men han giftede sig til sidst og drog et par børn til verden; imidlertid varede det kun kort, før hans kone måtte holde for, man sagde han druknede hende, fordi hun faldt ham for sygelig

og gjorde ufred med ham. Derover er han nok blevet svag i hovedet; for siden den tid går han næsten hver nat i mulm og mørke langs strandbredden og råber højere end både sø og storm, han søger så efter hendes lig, og somme har set ham, når månen skinnede, vade gennem søen med hende i armen, men hver gang han nåede land, blev kroppen levende og sank ud i søen igen. Math derhenne må bedst vide besked om alt dette, siden han bor hos ham oppe på diget."

Med disse ord vendte fiskeren sig om til tateren. Denne havde under hele talen ikke mælet et ord; men det vekslende udtryk i hans ansigt gengav fuldkomment hans tanker, og af og til fo'r et harmfuldt blik over til de talende. Alles øjne var nu henvendt på ham, man ventede en bekræftelse på den andens fortælling. Math skød rolig sit krus hen på bordet og udbrød med en dyb, fuldtonende stemme:

"Vel hører jeg mange underlige ting fortælle om diggreven deroppe, men du gør klogest i, Amos, kun at tro det halve af hvad folk sige, det meste plejer gerne at være fabel."

Han tav nu og så igen stille hen for sig, som om han mente, at diggreven ikke behøvede noget bedre forsvar; men Amos lod sig ikke slå af marken.

"Godt nok, Math!" vedblev han, "om vi og kun tror det halve af hvad folk siger, så er det dog klart, at han har forsoren sig til den onde. Ton Tielle nede på sletten har set ham forrette ting, som ikke hører mennesket til, men jeg kan tænke, du har din profit ved at holde disse krøniker skjult."

"Og jeg siger dig, at hvert ord i din mund er løgn!" råbte Math. "En dreng som du burde ikke fortælle krøniker om andre

folk; nu tier du stille med hvad diggreven angår, ellers bliver det fejl med dig."

Fiskerne for op ved Maths trussel, de tilkastede ham blikke, som tydeligt viste, hvor meget de følte sig fornærmet på deres kammerats vegne. Math brød sig ikke stort derom.

"Ti stille, du sorte hund af en tater!" skreg Amos og slog med sin knyttede næve i bordet, "på det lav! Kom herud på gulvet engang, du! lad os prøve hvis jern der har den bedste spids."

Der funklede noget vildt i Maths øjne, da han rejste sig op fra sit sæde; hans hånd fo'r ind under koften, og som et lyn blinkede en blank kniv i hans hånd.

"Prøv den!" råbte han, og kniven fo'r med et pilsnart kast tæt forbi fiskerens hoved og borede sig ind i dørkarmen på den anden side af stuen.

"Du traf mig ikke, Math!" brølede Amos med et hævnlystent blik og vejede sin kniv i hånden.

"Det mente jeg heller ikke," sagde tateren med et roligt smil, "men jeg traf den sorte knast derhenne, og det var vel en ligere sag at bore stålet i dig end i den, hvis jeg havde villet det."

Forundret gik fiskeren til døren og så den andens kniv sidde midt i en lille knast, og det så fast og sikkert, at han kun med møje kunne trække den ud. Alle tilstedeværende udbrød i bifaldsråb, og Amos rakte forsonet kniven tilbage.

"Der, Math!" sagde han. "Tag din kniv igen, du er min mand, lad intet kæremål være mellem os."

"Det er heller ikke værd," sagde trohjertet den gamle og rystede fiskerens hånd.

"Det kan også være," tilføjede denne, "at det jeg nylig fortalte angående ham deroppe, hænger anderledes sammen, men folk

siger det alligevel."

"Ja, ser du," udbrød Math med en latter, "derfor må en ærlig mand takke Gud at der er løgn til i verden, det ville se underligt ud, hvis folk skulle svare til hvert ord de sagde; det mener jeg; en anden gang, Amos, så vil vi ikke tale om diggreven, når vi træffer sammen, det volder kun ufred mellem os, og det er til ingen nytte."

Således talende rejste han sig og så ud efter vejret.

"Gud i vold!" vedblev han lidt efter, "nu linder hun en kende udenfor, det begynder at klare op, og jeg må videre."

Han betalte sit krus øl, tog sin røde, uldne hue, forlod huset, og man så ham med lange, hurtige skridt vandre over heden ned ad stranden til, i den retning, hvor diggrevens bolig lå.

Kei og Theodor havde som tilskuere taget levende del i det der foregik. Tateren gjorde især et mægtigt indtryk på den første, og han henvendte sig til værten for at få oplysning om denne besynderlige mand.

"Såmænd!" var svaret på hans spørgsmål, "ingen ved forvist hvem Math er; han bor et par mile herfra i et lille boelsted nede på diget og hører nok til natmandsfolkene, for hver gang de drager herned, opholder de sig hos ham, og det går da imellemstunder lystigt til blandt dem; for resten er det en skikkelig en, den samme Math, han kommer ofte ind til mig og tager sig et krus gammelt og betaler altid redeligt; men så snart man blot omtaler diggreven, bliver han ilvorn og kan da lige så lidt holde sig rolig, som krudt kan det, når det kommer for nær til stål og sten. Forgangen sommer ryddede han hele stuen ud, fordi nogle prangere havde ladet ukvemsord falde om manden på diget, og dengang var der dog karle til stede, som plejer at

stå for slag, det var folk fra Salling og Holmsland; men ud måtte de alligevel, for Math er stærk som en tyr, når de driller ham."

Her blev han afbrudt af fiskerne, der kaldte ham hen til bordet for at opgøre deres regning og derpå bryde op.

Stormen havde imidlertid lagt sig, det var atter blevet stille udenfor; månen spejlede sig i havet, og stjernerne såede guld på bølgerne, som sagte rullede op mellem stenene på bredden. Der var kun Kei, Theodor og værten tilbage i hytten. Denne lod sin veltalenhed spille efter bedste evne for at bevæge dem til at blive natten over; Theodor var heller ikke uvillig dertil; men da Kei forestillede ham, at det leje, som her ventede ham, var et bundt lyng oppe på loftet, og at de derimod efter en halv times gang kunne nå krostedet, gav han efter, og de forlod hytten.

2

En mils vej fra kysten af Vesterhavet, på en ret frugtbar slette, ligger gården Hindsholm. I det tidsrum, hvori denne historie foregår, beboedes den af en herremand, Falk, der lod stedet herskabeligt indrette, da han kom dertil. Falk var en søn af egnens forrige sognepræst og havde i sin tid studeret, men ved et besøg hos en af sine slægtninge lærte han en dame at kende, der så vidt vidstes var italienerinde af fødsel og i besiddelse af en stor formue. Han ægtede hende og opgav studeringerne. Efter adskillige års lykkeligt samliv døde Falks hustru. Hun havde skænket ham en datter ved navn Bianca, som ved moderens død kun var seks år gammel og derfor blev sendt til en tante i hovedstaden, hvor hun blev opdraget. Da hun var konfirmeret, lod faderen hende komme tilbage til Jylland. Siden Biancas hjemkomst foregik der en fuldstændig forandring i det

hele husvæsen. Det varede ikke længe, før de gammeldags stole, borde og dragkister, som så længe havde gjort stads i værelserne, bragtes af vejen og ombyttedes med nye og smagfuldere, de fordums hvide, gipsede vægge blev overtrukket med tapeter, nye gardiner anskaffet i de gamles sted; med et ord: Bianca lod alting forandre efter sit hoved, og det var unægteligt, at hendes indretninger bidrog til at forskønne og give huset et hygge, det forhen aldeles havde manglet. – Falk brød sig ikke stort herom, han hørte til den slags mennesker, som sjældent falder på at anstille betragtninger over noget uden den højeste nødvendighed; han lod datteren indrette alt som hun fandt for godt, og det eneste, der undertiden vakte hans uvilje, var den indskrænkning i hans forrige friheder, han efterhånden måtte finde sig i. Således turde han ikke udkradse sin pibe på den nye messing-kakkelovnsplade, ikke engang ryge i alle værelser. Han fik et eget værelse anvist til dette brug, og så stor var den magt, hun udøvede over ham, at man til sidst aldrig så piberne komme udenfor dette. Kun i et punkt formåede hun ikke at rokke ham, der forblev hendes bønner og overtalelser frugtesløse; hun havde nemlig en plan med haven, som hørte til gården. Bianca ville have en strækning af den indrettet til blomsterbede, i nyere stil, og til den ende lade alle faderens bistader flytte, men dette modsatte han sig. Skønt af naturen lidet modtagelig havde han dog fra sin tidlige ungdom næret en stor forkærlighed for bier. Falk havde efterhånden forøget sin samling til flere hundrede kuber, og omsorgen for dem udgjorde næsten udelukkende hans beskæftigelse. I lange rader stod buske fulde af blomster, bierne helst trak af; Falk røgtede dem selv, og man var altid sikker på at træffe ham

mellem kuberne; siddende på en stol og rygende af sin pibe kunne han tilbringe hele dage med at betragte disse flittige arbejdere, og det var som om smådyrene kendte ham; for aldrig blev han stukket af dem, endskønt han undertiden sad side ved side af kuberne. Bierne lønnede også hans utrættelige flid og pleje, intetsteds fra leveredes bedre honning eller voks og staderne gav ham årligt et ikke ringe udbytte.

Endskønt Bianca var uindskrænket herskerinde i huset, varede det dog længe, inden hun fandt sig tilfreds i sine nye omgivelser. De adspredelser, hovedstadslivet havde givet hende smag på, og som hun nu savnede, gjorde, at hun som oftest kedede sig på Hindsholm, hvor alt gik så dødt og stille til. Hendes eneste veninde var præstens Anina. Skønt der næppe kunne tænkes større ulighed end den, som var mellem de to, sluttede trang og tilbøjelighed dem dog til hinanden, og en uindskrænket fortrolighed fra Biancas side gjorde, at den blide, stille præstedatter efterhånden lærte at rette sig efter hende.

Bianca var i sit attende år en blændende skønhed. Hendes nydelige figur var fuld af anstand, de mørkebrune øjne vekslede uafbrudt i udtrykket af de heftige og lidenskabelige følelser, som bevægede hende; hendes hele væsen vidnede om det friske, ungdommelige livsmod, som tryg tillid til fremtiden og gunstige livsforhold altid giver. Anina var nogle år ældre. Hun havde tidligt mistet denne tillidsfulde forventning. Hun var ikke så smuk som Bianca, mere tavs og indesluttet; men hendes hjerte var blødt og besad endnu dets hele barnlige enfold, og selv når hendes glæde var størst, røbede den dog kun en flygtig ytring af en let vakt livsfølelse i et vist vemodigt og rørende udtryk.

En smuk morgensol stod over Alheden. Mellem skyerne bød jublende lærker den velkommen. Regnormen krøb omkring i det fugtige sand, og ræven listede frem af sin hule og solede sig og ungerne mellem lyngen; de brune hyrdedrenge slap kreaturerne ud og lod dem springe om på heden, mens de blæste et muntert stykke på skalmejen. Timianen duftede, og solstrålerne brødes i vanddråberne, som perlede på stråene. I Falks have sad en ung pige i et lysthus af syrener; den lette rødme, som morgenluften fremkaldte på hendes kind, klædte hende smukt, hendes mørkeblå øjne hvilede på en nylig plukket rose, som hun tankefuldt afbladede.

"Du kære!" udbrød i dette øjeblik en klar stemme, og en livfuld skikkelse trådte ind i lysthuset. "Træffer jeg dig endelig! Jeg ledte efter dig oppe i værelserne, og så sidder du her, i færd med at ødelægge mine smukke roser, hvor nænner du det, Anina?"

"Dens blomstringstid var næsten endt, kære Bianca!" sagde hun med et suk, "om nogle dage ville den have været vissen."

"Just det forhøjer din brøde; jo kortere dens blomstren varer, desto større uret gør du i at ødelægge den. Du stakkels rose! Jeg ville ikke være i dit sted."

"Og dog har vort liv såre meget til fælles med den!" bemærkede Anina. "Denne blomst fortjener ingen beklagelse, den blev tilintetgjort midt i sin glans, uden at kende til den gradvise opløsning, hvori forgængeligheden fremtræder; det forekommer mig altid, at man var lykkeligere, hvis man aldrig kendte våren, end når man ved den tillige kender efteråret og vinterens storme og forgår i dem."

"Vist ikke Anina!" svarede Bianca med et fyrigt blik. "Våren er så smuk, så yndig, og den lykke, den giver, erstatter fuldt vel den efterfølgende vinter; vi skulle ret nyde den, glæde os i solskinnet og binde den til vor fremtid, og når så vinteren kommer, og den lyse, herlige tid er forbi, har vi jo det venlige minde tilbage, med dette vil vi leve og glædes på ny."

"Skaber dette bitre, kolde minde da andet end tomhed hos os?" spurgte Anina med et tungsindigt smil.

"Jeg skulle tro det! I det mindste vil det være nok for at tilfredsstille mig, når blot min ungdom må blive ret nydelsesrig og lykkelig; men du er ikke så nøjsom, dit ønske er altid at fortrylle og beundres, du kan ikke holde ud at tænke på, at der kommer en tid, hvori dette må ophøre."

"Kære Bianca!" udbrød Anina, og hendes store øjne hvilede med en venlig bebrejdelse på hende.

"Tilgiv mig, Anina," sagde Bianca og slyngede sin arm om hendes nakke, "vær ikke vred! Du kender mig jo, jeg ville blot drille dig lidt. Dit ønske vil alligevel nok blive opfyldt," hviskede hun og kyssede hende. "Du er evighedsblomsten, din skønhed blegner aldrig, der bor i din sjæl. Men vi glemmer os ved al den snak, følg med mig op, så skal du se, hvor nydeligt jeg har indrettet alt for vore fremmede."

"Tror du da, at de allerede kommer i dag? Din fader venter dem jo endnu ikke så snart."

"Ja, fader!" sagde Bianca, "men jeg – jeg venter dem, jeg ved ganske vist at de kommer, jeg har ikke drømt om andet i nat, jeg kender nok Kei, han har i sinde at overraske os; men denne gang skal det ikke lykkes ham. Du skal se, de kommer. Du må nu besøge mig meget ofte i denne tid, hver dag, vi vil rigtig

more os med hinanden, spadsere sammen. Du med hr. Bang, jeg med Kei, jeg vil gøre mig umage for at få han munter og fornøjet, tvinge ham til at skønne på mig. Søde Nina! hvor det skal blive en yndig sommer, denne."

Bianca tog sjæleglad Anina under armen, og de forlod haven.

3

De fremmede var kommet; det var Kei og Theodor, som Bianca ventede, det var for dem hun havde indrettet de to nydelige kvistværelser, der vendte ud mod haven. Theodor glædede sig over endelig at have nået denne rejses mål og forsikrede, at han aldrig tiere skulle gøre en sådan vandring til fods.

Han befandt sig så vel og lykkelig ved det tvangfrie liv, han førte, og den muntre Biancas selskab skænkede ham en glæde og tilfredshed, han aldrig før havde kendt til.

"Ser du," sagde Kei, hvem han meddelte det indtryk, hun gjorde på ham, "jeg sagde dig det forud og vidste, at du ville blive tilfreds med dit ophold her. Jylland er lige så rigt på smukke piger som på kæmpehøje og heder."

På Kei derimod syntes Bianca ikke at udøve samme indflydelse, skønt hun gjorde alt for at forjage den tungsindige stemning, hvori han befandt sig; aldrig tindrede hendes blikke således som når de spejlede sig i hans, og aldrig talte hendes læber blidere ord, end når hun underholdt sig med ham. Theodor var i sit stille sind skinsyg over den gunst, der blev Kei i så høj grad tildelt, han vidste at han ikke var Biancas broder og kun langt ude beslægtet med Falk, der havde taget ham i sit hus og ladet ham opdrage; han fandt det meget naturligt, at den smukke pige kunne elske den mørke, kraftfulde mand. I Keis

ansigt lå et særegent udtryk, der vidnede om, at livet allerede tidligt havde ladet ham gøre bitre erfaringer; hans stolte, brede pande havde ikke alder, men kummer rynket, og det var denne stille sorg, han forgæves søgte at skjule, det var det hemmelighedsfulde i hans væsen og den lethed, hvormed han, skønt tilsyneladende åbenhjertig, vidste at undgå enhver nærmere forklaring, som gjorde ham så tiltrækkende for hende.

Nogle dage efter vennernes ankomst kom der besøg på gården. Det var en søn af herremanden ovre på Juellinge, Thorsten Theilov.

Thorsten var en rundrygget lille person med lyse, rødlige hår, store øjne og et ansigt, som overalt bar mærker efter kopper; men for resten en smuk og rask person. Han kunne drikke alle landsbyens bønder under bordet, ride om kap med stormvinden og sætte en kugle i den sorte prik af en skive på firehundrede skridts afstand. Med disse fuldkommenheder anså han sig for uimodståelig og mente, at det blot kom an på ham at bringe ethvert pigehjerte i bevægelse.

Han forsøgte flere gange at blande sig i samtalen, men det løb såre uheldigt af; han henvendte sig siden til Theodor og begyndte at underholde ham med en fortælling om hesteavl og urfuglejagt; det var nu et emne, denne ikke synderligt kunne indlade sig på. Talen gik snart i stå, og Thorsten kastede sig harmfuldt ned på en stol ved vinduet og trommede en lystig march på ruden.

Der gik lang tid, hvori han ikke mælede et ord. Bianca mærkede at han følte sig fornærmet over den ligegyldighed, de viste ham.

"Min Gud, Thorsten!" sagde hun venligt og gik hen til ham, "hvorfor sidder De der i krogen uden at sige et ord? De må nok have været dygtig uheldig på jagten i går, eller hvad er der ellers gået Dem imod, siden De er i så dårligt lune? Fortæl mig det."

"Nej, jeg har slet ikke været uheldig på jagten," svarede Thorsten tvært. "Hvis De sender bud over til Juellinge, så ligger der tre høns og en gammel kok til Dem, som jeg har skudt fra i går middag af; men jeg er alligevel vred, og jeg skal nok sige Dem hvorfor, når vi bliver alene."

"Når vi bliver alene," sagde Bianca og viste sine små, hvide tænder med et spottende smil, "hvor jeg længes efter et sådant øjeblik. De er i grunden et underligt menneske, Thorsten!"

"Kan hænde sig," svarede han, "men så er det jo vel, at der gives andre, som De finder mere efter Deres smag."

"Aha!" råbte hun leende, "slap det derud, jeg begynder at forstå Dem, stakkels herre! at blive vred for intet koster kun umagen at forsone sig igen."

Med disse ord satte hun sig atter ned ved sit sybord ved siden af Kei og Theodor.

"Godt, Bianca! Godt!" hviskede Thorsten ved sig selv og bed sig i læberne, "jeg skal huske disse ord, når du har glemt dem."

Lidt efter tog han afsked og gik.

Anina kom i denne tid flittigt over til Falks. Theodor syntes i førstningen ikke at skænke hende synderlig opmærksomhed; hendes stille, tilbageholdne væsen var ham ikke så tiltrækkende som den sprudlende munterhed, det fyrige, varme liv, som Bianca forstod at udbrede om sig. Det var derimod mærkeligt at se den magt, Aninas nærværelse øvede på Kei; den gjorde

ham mere munter og tilfreds, og hans mørke træk fik et anstrøg af venlighed, som klædte ham godt. Undertiden, i øjeblikke når han troede, at ingen lagde mærke dertil, dvælede hans blik på hende så fast og gennemtrængende, som om han ville se hende ind i sjælen, og man kunne da mærke, at der gærede noget i hans indre, som han med magt søgte at undertrykke. Overhovedet forekom han Theodor i den sidste tid så besynderlig hemmelighedsfuld: Han undgik enhver lejlighed til forklaring, var ofte borte om natten og listede sig først hen imod morgenstunden op på sit værelse; Theodor traf også Kei en aften ved udkanten af haven i ivrig samtale med tateren, som de stødte på i hedekroen. Alt dette var en gåde, som han forgæves søgte at løse.

En aftenstund havde Kei og Theodor aftalt en spadseretur med de unge damer. Theodor gik i forvejen med Anina. De tog vejen ind igennem markerne, ned ad en gangsti, som løb langs med strandkanten, hvor havet i ebbetiden efterlod en stor sandstrækning tør ud efter, så at de hvide revlers høje rygge kom til syne, omskvulpet af små, legende bølger.

Det var en venlig, stille aften. Langt ude lød fiskernes sang fra deres både, som skød hen over den spejlglatte sø. Theodor havde ikke besøgt klitterne. Han betragtede dem med ufravendte blikke. Sælsomme tanker opstod hos ham ved synet af denne vilde, ophøjede storhed, den dødens ro, som spredte sig over revene, hvor de mørke, splintrede vrag, halvt skjult af sandet, endnu var tavse vidner om den kæmpekraft, som skjuler sig i havet. Anina fortalte ham om de mange ulykkelige, som her havde fundet døden, skønt de undertiden var landet så nær, at de kunne tale med strandbomændene derinde. Han

lyttede med stigende deltagelse til det hun sagde. Hendes livfuldhed og inderlige følelse bevægede og overraskede ham så meget mere, som han hidtil kun havde set hende stille og tilbageholden, uden at tage synderlig del i de samtaler, ved hvilke hun havde været til stede; han anede ikke, at det var ham, der havde åbnet dette skjulte væld af friske, overstrømmende følelser, fordi hans stemning var blødere, hans sprog varmere end nogensinde tilforn.

Anina fortalte ham hvorledes Kei en sildig høstdag, da et fremmed skib var drevet ind på revene, med livsfare havde reddet flere menneskers liv, hun talte om det uforfærdede mod, hvormed han var ilet de ulykkelige til hjælp, og hendes lovtale, hendes strålende øjes bevægede udtryk gjorde et nyt og mægtigt indtryk på ham.

Samtalen blev på en gang afbrudt ved en lille dreng, som kom løbende inde fra heden og styrtede forbi dem med det udråb: "Vogt jer, der kommer den gale."

Anina udstødte forskrækket et skrig og bad Theodor at gå hurtigere til. Forundret vendte han sig om og så et menneske med lange, faste skridt komme dem i møde. Han søgte at berolige hende.

"De misforstår mig," udbrød hun, og et smerteligt smil spillede om hendes mund, "jeg er slet ikke bange og frygter ikke denne mand, mig gør han intet."

Den kommende var dem imidlertid nær på nogle få skridt. Det var en høj, stærktbygget mand med et blegt, vildt ansigt, om hvilket tykke, sorte hår hang ned til alle sider; de funklende øjne løb rundt som hjul, og hans hele skikkelse indgød frygt. Han gik dem forbi med hovedet foroverbøjet og, som det lod til,

i dybe tanker; men da han var kommet et par skridt forud, vendte han sig pludselig om, betragtede dem stift og gik derpå tilbage til dem.

Anina skælvede, selv Theodor kunne ikke tilbageholde en uvilkårlig gysen ved synet af denne mand.

"Min nådige!" udbrød den fremmede med hul, dybttonende stemme, "De burde ikke spadsere herude i sådan et grueligt vejr; De forkøler Dem bestemt, aftenluften er højst skadelig, og De er af svagelig natur. Uh! Hvor det regner, hører De stormen brøle ind fra havet? Livagtigt som om den krævede mennesker; således tudede den også en fæl, mørk nat, det er meget længe siden, jeg har næsten glemt det."

Anina rystede, således at hun næppe kunne flytte foden, hun tav og græd.

"Hør, Anina!" råbte manden, efter at have gået nogle minutter tavs ved hendes side, og det syntes, som om han på en gang blev sig selv bevidst, "hvad er det for én, du der går med? Han ser mig så fremmed ud."

Hun tilkastede Theodor et bønligt blik, men han misforstod det, vendte sig mod den fremmede og udbrød bestemt og hurtigt:

"Jeg er en mand, der kan forsvare den unge dame, som jeg ledsager, og hævne enhver fornærmelse, hun tilføjes."

"Forsvare!" gentog den anden med et underligt, vildt udtryk, "hvad Djævelen er det for noget væv? Tror I kanske, at damen har noget at befrygte af mig? Jeg er jo diggreven, hendes egen kødelige fader, ikke sandt, Anina? Jeg er din fader! Tænker I ellers at kunne stå for slag af denne arm, så prøv først et håndtryk."

Han greb uden videre Theodors hånd og klemte den så stærkt, at blodet trængte sig ud mellem neglene.

"Det håndtryk blev modtaget som en brav karl," sagde diggreven tilfreds, "mellem os må der ingen strid herske." Han gik en stund ved siden af dem.

"Se nu! Se!" råbte han pludseligt og brød ud i latter, "der kommer Djævelen for at føre mig tilbage, og jeg listede mig dog så forsigtigt bort fra ham."

Han pegede ved disse ord med vild, fordrejet mine hen på vejen, hvor tateren Math kom dem i møde.

"Ha, ha! Math Hjeil," vedblev han, "er du allerede der? Jeg tænkte ikke, du skulle have mærket det, da jeg løb bort fra dig i mørkningen."

"Nu må I hjem med mig, herre!" sagde Math roligt og bestemt, mens han med deltagelse betragtede Anina, "kom nu, det bliver så sildigt herude."

"Ja vist gør det, Math! Du har ret, det er også bedst vi kommer af sted; men det siger jeg dig, så snart stormen og regnen holder op, vil jeg ud igen. Jeg må ned til stranden og søge efter hende."

De sidste ord udtalte han hviskende og vendte sig derpå til Anina:

"Du skulle også gå hjem, datter, hører du! Du kan ikke tåle dette vejr. Nå, græd ikke, mit barn! Det kan du jo ikke gøre ved. Din moder var også svag, derfor faldt hun i søen, – hun faldt i søen! Folk siger jeg kastede hende ud, men –"

"Kom nu, kom!" råbte Math i en streng tone og tog ham under armen, idet han halvt med magt trak ham med sig. Diggreven skoggerlo.

"Lad os gå hjem, kære Bang!" hviskede Anina, og hendes hånd lå fastere i hans arm. De forlod strandvejen og gik tavse afsted gennem de grønne kornmarker, som stien til præstegården slyngede sig imellem. Da de havde nået den, og Theodor tog afsked, hvilede hendes blå øjne kærligt på ham, hun trykkede hans hånd. Hun ville tale, men stemmen dirrede af gråd; "Godnat!" stammede hun og ilede hurtigt ind.

Bianca havde imidlertid siddet i et lysthus i haven og ventet på Kei. Hans lange tøven gjorde hende fortrædelig, hun stampede med den lille fod i jorden og udbrød:

"jeg ved det, jeg er ham aldeles ligegyldig, han lønner min opofrelse med kulde. Godt! Jeg skal fra nu af slet ikke bryde mig mere om ham, og det første bevis herpå giver jeg ved ikke at vente længere."

Hun forlod lysthuset og ilede ned ad gangen for at opsøge Anina og Theodor.

Thorsten kom hende i møde.

"Det er godt, jeg træffer Dem," udbrød han efter at have hilst. "Jeg vil nok tale med Dem."

Bianca rødmede; hun betragtede ham med et uvilligt blik, han kunne aldrig havde truffet noget mindre belejligt øjeblik til at tale med hende.

Han vedblev: "Jeg ved ikke, lille Bianca, hvorved jeg har fortjent den uvilje og ligegyldighed, De viser mig i den sidste tid. Har jeg gjort noget, som De er stødt over?"

"Nej," svarede Bianca koldt; "min opførsel mod Dem er nu som den altid har været."

"Næ, gu' er den ikke nej!" sagde Thorsten bestemt, "De viser mig en kulde, som jeg aldrig før har mærket til, De ved godt, at jeg elsker Dem, og De har alletider ladet som De delte mine følelser; men siden disse to studenter er kommet til, har De på en gang forandret Dem."

"De elsker mig," gentog Bianca og trak den trodsige underlæbe op til et spotsk smil, "jeg forsikrer Dem, denne tilståelse er virkelig aldeles ny for mig, og jeg beklager kun, at De ikke gjorde den før. Tro mig!" tilføjede hun med et bestemt blik, "i kærlighed passer vi to aldeles ikke for hinanden. Det skal være fader og mig en fornøjelse at se Dem hos os som hidtil, i mit forhold skal jeg intet forandre, stedse behandle Dem som en ven af huset, men intet i verden er mig mere umuligt end at anse Dem for mere."

"Jeg ved det, Bianca!" sagde Thorsten forbitret, "det er Deres plejebroder, ham, denne Kei, det er ham, De foretrækker for mig; men De har spillet falsk imod mig, og nu, da De er ked af mig, kaster De mig bort som en brugt handske, er det rigtigt!"

"Forskån mig for disse udtryk," udbrød Bianca fortørnet; "De glemmer Dem selv, gør mig den tjeneste at forlade mig."

"Godt!" skreg Thorsten, "De har vist mig, hvad jeg er, givet mig vished i noget, jeg længe har formodet, vogt Dem! De har før kendt mig som ven, fra nu af skal De lære at kende mig som fjende. Lad ham også vogte sig, jeg vil hævne mig, ved De det."

Han forlod haven og Bianca så efter ham i en urolig og tankefuld stemning.

4

Midsommer var kommet; vore venner havde allerede tilbragt flere måneder hos Falks, og den tid de havde fastsat til at blive, var udløbet. Kei mindede Theodor om det, men denne var alt for lykkelig til at tænke på afrejse og overtalte ham til at forlænge deres ophold, også Bianca bad derom. Bønner fra smukke læber har altid noget uimodståeligt. Siden hin samtale i haven kom Thorsten ikke oftere til Falks, derimod gik Theodor over til Juellinge og tilbragte undertiden hele dage i hans selskab. De red ud med hinanden, fiskede eller gik på jagt sammen; imedens sad Kei hjemme hos Bianca. Hun havde ikke fortalt, hvad der var foregået mellem hende og Thorsten, han ytrede derfor sin forundring over at denne aldrig besøgte Hindsholm.

En aften gik Theodor og Kei med hinanden arm i arm gennem haven. Deres samtale drejede sig om almindelige ting, til Theodor ledede den hen på Anina. Han fortalte nu, hvorledes han i begyndelsen havde miskendt hende, tiltroet hende mangel på ånd og følelse, men hin aften nede ved stranden var han kommet ud af sin vildfarelse, han havde efterhånden gjort et dybere indblik i hendes sjæl, der nu lå udfoldet for ham i sin fulde skønhed. Mens han talte steg hans varme til begejstring, han tilstod uforbeholdent, at han elskede hende.

"Du elsker hende?" gentog Kei med et eget udtryk, idet han stod stille. "Det forundrer mig at høre denne ytring af dig, det er jo ikke længe siden at du nærede en lignende følelse for Bianca."

"Hun elsker jo dig," var svaret.

"Hvoraf tror du det?" spurgte Kei og blegnede, "hvorfra har du denne slutning?"

"Fra hende selv, jeg måtte være blind, hvis jeg ikke kunne se forskellen i hendes opførsel mod dig og alle andre; kun du er den lykkelige, den foretrukne, og jeg misunder dig ikke; Bianca er ganske vist henrivende dejlig; men hun mangler den dybde, den stille, kvindelige blidhed, som jeg beundrer hos den fordringsløse Anina."

"I passer ikke for hinanden! Du gør uret i at nære den lidenskab, som begynder at vågne hos dig for hende; tro mig! den vil kun gøre jer begge ulykkelige. Anina er adskillige år ældre end du og svagelig; jeg ved det vel, det er hendes smukke ansigt, den fromme uskyld i ethvert af hendes træk, som har indtaget dig; men glem derfor ikke, at hun snart går den tid i møde, hvori disse yndigheder forsvinder, hendes svaghed tiltager med årene, og nåede du nu målet for dit ønske, og hun lå bleg og syg i dine arme, ville du da føle dig tilfreds og ikke glemme, at den falmede blomst engang duftede? Tro mig, kære Theodor! enhver ubetænksomhed bringer anger med sig; kvæl din følelse i fødslen, lad hende aldrig ane den, hun har allerede gennem gået megen sorg, den stakkel! Du ville måske for stedse berøve hende den fred, hun nu nyder. Bianca derimod står i meget over hende; hun er smuk, vittig og fyrig, hun vil altid tilfredsstille dig, det ligger i hendes natur stedse at synes ny, at fængsle, og – jeg tror at hun holder af dig."

Den fyndige kraft, hvormed han talte, gjorde indtryk på Theodor; der var noget i Keis ord, som gav ham medhold; men just dette var grunden til at han i en kort og sårende tone udbrød:

"Du er nok selv ked af Bianca og søger nu at drage min opmærksomhed på hende, fordi du måske frygter mig som medbejler hos Anina; jeg tror at forstå dig, min ven!"

Kei svarede blidt og venligt og vedblev endnu længe at forestille ham, hvor stor uret det var af ham at give kærlighed til Anina rum hos sig, og at han skyldte den unge pige at overvinde denne følelse, inden den slog dybere rod hos ham.

Derpå forlod han ham og gik længere ind i haven.

Theodor var i en heftig bevæget stemning, han måtte indrømme, at Kei til dels havde ret; men han var ikke i stand til at fatte nogen beslutning under kampen af de forskellige følelser, der i dette øjeblik bevægede ham. Da hørte han noget røre sig ikke langt borte; han vendte sig om og så Anina træde ud af et lysthus. Han gik hende i møde, hun søgte at undvige ham.

"Anina!" udbrød Theodor heftigt, "går De? Jeg beder Dem, bliv! Lad mig tale med Dem, blot et eneste minut, jeg har så meget at sige."

Hun rakte ham hånden.

"Anina!" vedblev han, "De hørte samtalen mellem Kei og mig, ikke sandt? De kan ikke nægte det, svar mig ligefremt, som jeg spørger."

"Jo!" hviskede hun og så op til ham med et vemodigt smil, "jeg hørte alt."

"Det er derfor De græder," vedblev han; "det er Keis krænkende ord, der fremkalder disse tårer, måske han endog vidste, at De var i nærheden."

"Nej, vist ikke! Tro ikke det, kendte De blot Kei rigtigt! De ved ikke, hvor god han er, der er ingen i hele verden, som mener

mig det bedre end han."

"De elsker ham, Anina," udbrød Theodor.

"Ja! Så inderligt," hviskede hun med bevæget stemme, "min kærlighed er –"

"Det er altså dog sandt," afbrød han hende, "Thorsten Theilov havde ret, nu forstår jeg det hele."

"Nej, nej," gentog hun ængsteligt, "De misforstår mig."

Men han hørte hende ikke og fo'r med ilsomme skridt bort. Hans indre var i oprør, hjertet bankede, han satte sig ned på en bænk, noget længere borte. I det samme kom Thorsten Theilov hen til ham.

Theodor fo'r op. "De her?" udbrød han forundret.

"Tys!" sagde Thorsten med dæmpet stemme; "jeg kommer for at give Dem et godt råd, jeg har hørt Deres samtale med Anina, og De behøver næppe større bekræftelse på det, jeg har betroet Dem, end den, De nu har fået. Kei og Anina elsker hinanden, det er fordi han frygter Dem som tredje høne i kurven, at han søger at få Dem til at gøre kur til Bianca. De er bedraget af ham, som De sidst lovpriste så ivrigt; i Aninas arme ler han ad Dem. Forpur det, opsøg ham endnu i aften, fortæl, at De har set ham i kortene; vis Dem som mand, både for Deres egen og Aninas skyld."

Thorsten gik lige så hurtigt som han var kommet.

"Ja!" råbte Theodor forbitret; "han har ret, jeg er narret af ham, jeg anså for min ven; men jeg skal sige ham det, fortælle ham, at han har handlet uærligt imod mig."

Hermed ilede han gennem haven for at opsøge Kei.

Han traf ham ved en udkant, lænende sig op mod en birk, i dyb eftertanke. Han mærkede ikke Theodor, før denne stod tæt

ved ham.

"Kei!" sagde han med lav, lidenskabelig stemme, "jeg kommer i dette øjeblik fra Anina, jeg har talt med hende og kender nu årsagen til, at du nylig så ivrigt ville få mig til at glemme hende for Bianca; du elsker hende, ikke sandt?"

"Og om jeg nu gjorde det!" svarede Kei.

"Så har du handlet uærligt imod mig!" råbte han heftigt, "og det er uhæderligt således at skuffe min tillid, mit venskab."

"Jeg har ikke narret dig," sagde Kei, "du tager fejl, jeg skal overbevise dig derom."

"Jo!" vedblev Theodor, hvis harme steg ved den rolige tone, hvori Kei talte; "Jeg siger, du har handlet som et æreløst menneske imod mig, og hvis du blot besad fjerdeparten af det mod, du så ofte praler med, så har jeg to pistoler til din tjeneste."

"Jeg vil ikke slås med dig, Theodor, du er jo ude af dig selv, jeg sværger dig til, at du tager fejl, lad mig blot komme til orde, så skal jeg bevise dig det."

"Jeg kender dine udflugter, jeg gennemskuer dig ganske; du tør ikke slås med mig! lad være; du er en kryster."

Han ville gå.

"Godt, godt!" sagde Kei, "kom i morgen tidligt ned bag ellekrattet ved dammen, hører du! og gå nu, lad mig være alene. Ved solens opgang ses vi igen."

Theodor gik. Kei forsvandt i mørket mellem træstammerne.

Solen var endnu ikke kommet frem på himlen næste morgen, da Theodor allerede befandt sig på det aftalte sted. Dyb, højtidelig stilhed herskede trindt omkring og blev kun afbrudt

ved en enkelt lille fugl, der lod sig høre fra træerne. Den lave præstebolig lå noget borte, halvt skjult i den tykke tåge, der dampede op fra enge og marker. Kei havde allerede ventet på sin modstander. Hans rolige, frygtløse mine dannede en skarp modsætning til dennes blege og forvirrede træk; der lå noget usædvanlig venligt, næsten højtideligt i Keis ansigt, da han trådte hen til Theodor og leverede ham et lille, forseglet papir, som han bad ham læse senere op på dagen. Theodor tog imod det, han vaklede, hans hænder rystede, mens han ladede pistolerne. Kei tog den ene. Der indtrådte en pause, mens de stillede sig overfor hinanden. Theodor hævede armen, skuddet gik af, løvet i det nærliggende krat raslede, kuglen peb tæt forbi Keis skulder, men han stod uskadt, med armene over kors, på stedet.

"Du ser, at jeg i det mindste har mod til at stå for dit skud," sagde han med rolig stemme, "nu kommer turen til mig, men jeg skænker dig skuddet, jeg har ingen lyst til at berøve dig livet."

"Skyd, skyd!" skreg Theodor med skælvende stemme, "ingen romanstreger."

"Nej, nej, for Guds skyld, lad være!" råbte i det samme en stemme i nærheden; en ung pige styrtede frem af en sidegang hen i Keis favn, det var Anina. Hun var i morgendragt; hendes mørke hår var gledet ned under den hvide kappe, som havde fastholdt det, tørklædet var faldet tilbage på halsen; men hun mærkede det ikke, hendes hele liv lå i det blik, hvormed hun betragtede Theodor.

"Gud ske lov, at der ingen ulykke er sket," udbrød hun med den blødeste stemme og slyngede sine arme om Keis hals, "jeg

blev så bange, da jeg hørte skuddet."

Theodor stod nogle skridt derfra med den afskudte, rygende pistol i hånden. Han blev blegere. Efter et øjebliks betænkning slængede han pistolen mod et træ og styrtede af sted ud i marken.

"Gå tilbage, Anina," sagde Kei bevæget, "lad ingen mærke, hvad her er sket, jeg skal nok stille ham tilfreds."

"Gør det, kære, gode Kei! Fortæl ham alt! Åbenbar ham det forhold, vi står i til hinanden; dersom du vidste –"

"Jeg ved det, det er atter mærket af den forbandelse som hviler over os; gå nu hjem, jeg kommer snart tilbage med ham."

Han kyssede hende, og idet han gik bort, så Anina ham tørre øjnene; hans stærke natur var rystet. Hun gik tilbage til præstegården.

Kei havde truffet Theodor; de gik fredeligt ved hinandens side igennem landsbyen, og bønderne, som kørte forbi ind i heden, hilste dem, solen var nu oppe og den friske, lyse morgen virkede velgørende på de to venners oprørte sind.

"Vær rolig, Theodor!" sagde Kei og tog ham under armen. "Tiden er kommet, du skal få alt at vide og vil da indse, hvor stor uret du gjorde mig i går. Luk det papir op, jeg leverede dig, det indeholder kun få, men indholdsrige ord."

Han tav og betragtede ham venligt. Theodor brød papiret og læste: "Anina er min søster!"

Han stod et øjeblik målløs og så på Kei. "Er det sandt, du og Anina, broder og søster, og diggreven?"

"Han er vor fader," svarede Kei sagte og modfaldent.

"Men hvorfor sagde du mig ikke det i aftes?"

"Du var for hidsig til at høre på mig." Derpå vedblev han i en indtrængende tone:

"Det eneste, jeg beder dig om, er at du glemmer Anina; jeg har i aftes sagt dig grunden dertil, og du må indrømme, at I to ikke passer for hinanden."

"Du viser mig Himlen, Kei!" udbrød Theodor, "og støder mig ud i mørket; hvorfor fortæller du, at hun er din søster, og beder mig i samme øjeblik om at glemme hende? Du kender ikke kærlighed, du, som aldrig har elsket, ved ikke hvor mægtig den er, når den en gang er vågnet."

"Jo, jeg har elsket," sagde Kei med funklende blik, "der var en tid, da jeg nærede en kærlighed, dybere, mere glødende end du fatter."

"Du?" sagde Theodor forundret; "du, som stedse var så ligegyldig, så kold imod alle."

"Slut ikke fra det halvtudslukte kul til ilden, som fortærede det," sagde han med hul stemme; "kom, lad os følge denne sti ind i skoven, så skal jeg fortælle dig mit livs historie."

Kei var, som allerede omtalt, en søn af diggreven. I en meget ung alder havde folk taget ham til sig og ladet ham opdrage. Da han var sytten år gammel, kom han til hovedstaden, blev student og sluttede kort efter bekendtskab med en af sine medstuderende, Talmer, i hvis familie han blev indført. Talmers førte et stort hus; faderen, en højtstående embedsmand, var død og havde efterladt sin enke tvende børn og en betydelig formue. Johanne, således hed datteren, var smuk, dannet og meget elskværdig, hun var sin moders stolthed og alle vegne afholdt. Hun besad fin takt, men tillige en ubestemthed, en rådvildhed, der gjorde hende alt for tilbøjelig til at rette sig efter

andres vilje og ønsker. På den anden side var den hyldest, hun mødte, heller ikke blevet uden indflydelse på hende. Hun holdt af at beundres. Kei havde allerede længe hørt den unge pige omtale som en af hovedstadens skønheder. Han længtes efter at se hende. Den tone, som herskede hos Talmers, var ham uvant, og det kostede ham umage at gøre sig fortrolig med den. Han var stille og tilbageholden, aldrig havde hans mund åbnet sig til smiger, han syntes ligegyldig og kold mod hende. Johannes forfængelighed følte sig krænket derved, det var måske kun derfor, hun viste sig venligere imod ham, og behandlede ham med større forekommenhed; hun fik lyst til at besejre hans stolthed og aftvinge ham den samme hyldest, hun modtog af alle andre, og det varede heller ikke længe, inden hun havde nået sit mål; men det net, i hvilket hun hildede ham, viklede sig efterhånden om hende selv. Hun følte en før ukendt deltagelse for Kei, for det usædvanlige, det dristige i hans karakter, der ikke ville indordne sig under hverdagslivets former. Hans levende indbildningskraft og glødende varme, djærvheden, hvormed han talte, den glæde, hun så hendes velvilje udbrede over hans hele væsen: Alt dette var noget, der fængslede hende og hvorved hun dvælede i sine lykkeligste øjeblikke. Den hemmelighedsfulde, uforandrede tavshed, han stedse iagttog med hensyn til sig selv, gav ham så meget større værd hos hende, som hun vidste, at han havde lidt og prøvet meget, og den uvished, den bestandige tvivl, hun levede i med hensyn til hans følelser, gjorde hendes stærkere og inderligere. Hun elskede ham.

En aften var Kei hos Talmers tillige med to andre herrer. Johanne var alene med dem i værelset; hun sad i sofaen, Kei

overfor hende, de talte ikke med hinanden, men hver gang deres øjne mødtes, strålede de. Johanne lod sit strikkenøgle falde; som af instinkt sank begge herrerne med lynets fart ned på gulvet efter det. Kei blev siddende. Johanne smilte – et blik, et ord. Hun rakte ham hånden over bordet – siden den aften var de forlovede.

Fra nu af var han et andet menneske, han levede kun for hende, han elskede hende med sit heftige, fyrige gemyts hele lidenskab, hans liv var som nyfødt: en skøn drøm, hvori Johanne blev ubeskrivelig lykkelig. Hun kendte styrken og omfanget af den følelse, han bar for hende, fordi hun selv nærede den i samme grad. Stjernerne på den sortblå nathimmel havde ikke større glans end disse strålende blikke, der veksledes, når de i andres nærværelse var nødt til at pålægge sig bånd; for Johanne kendte sin moders glimresyge og stolthed for vel til at turde åbenbare deres forhold for hende. Kei havde kun dårlige udsigter, de fandt det derfor rigtigst at skjule alt indtil videre.

Et halvt år gik hen således. Johanne blev syg, lægerne tvivlede om hendes liv. Kei tav og var tilsyneladende fattet; men der lå noget i denne kolde rolighed, som talte tydeligere end ord, og for første gang anede fru Talmer forholdet mellem ham og hendes datter. Denne tanke oprørte hende, men hun var en dame af verden, hun betvang sig i hans nærværelse, det samme evige smil spillede om hendes læber. Skønt fru Talmer ellers var en kærlig moder, formåede hun, så snart Johanne var uden for fare, så meget mindre at gå frem med lempe mod hende, som rygtet om Johannes forbindelse var kommet hende for øre og havde bekræftet hendes formodning. Hun talte til sin datter om Kei, udfrittede hende, og Johanne, svag som hun var, tilstod alt.

Kei anede intet. Dagen efter at tilståelsen var sket, besøgte Kei atter Talmers. En pige tog imod ham ved døren og viste ham bort under et intetsigende foregivende. Otte dage senere bragte tjeneren ham et brev; han genkendte Johannes håndskrift og åbnede det med forventningsfuld ivrighed. Hun skrev: At hendes familie var blevet vidende om deres forhold, de havde forestillet hende det ufornuftige deri, hun delte nu selv denne mening og fandt det derfor bedst, at de brød med hinanden.

Kei var tilintetgjort. Han troede ikke sine egne øjne; det var umuligt at beskrive de forskellige følelser, som afspejlede sig i hans ansigt: Smerte, vrede bragte alle dets muskler til at bæve, enhver tanke om selvbeherskelse var forsvundet; han kastede sig på en stol og græd. Det varede længe, før han kom til sig selv, flere timer blev han siddende, og da han endelig rejste sig, sås ingen smerte mere, ingen fortvivlelse i hans blege træk, en isnende kulde lå udbredt over dem. Han skrev til Johanne; rolig, besindig og ligefrem forlangte han at vide grunden til denne pludselige forandring hos hende, han bebrejdede hende intet, men bad blot om et oprigtigt svar. Det brev, han modtog fra hende, lød omtrent som det foregående, kun tilføjede hun, at han måtte søge at glemme hende og ikke skrive oftere.

Fra nu af var han fattet; det varede ikke længe, inden han havde vundet den vante magt over sig, i det mindste så meget, at han formåede at skjule sit hjertes tilstand for alle; hendes billede levede vel hos ham, men han mindede sig selv stadigt om, hvor flygtig og letsindig hun var, og foresatte sig at ville glemme hende.

Johanne kom sig; hun tog atter del i forlystelser og adspredelser, var atter ballernes og selskabernes dronning og

genstand for herrernes hyldest. Kei traf flere gange sammen med hende, tilfældigvis. Hun var blevet lidt blegere, men den samme glans tindrede i hendes store, mørke øjne, det samme smil spillede om hendes fine mund. Han var imidlertid blevet juridisk kandidat og havde fået ansættelse; hans ydre stilling var meget god, men noget mørkt, næsten frastødende var kommet i hans væsen.

Johanne var ikke længere i hovedstaden. En af Keis venner, som kom i Talmers hus, fortalte, at hun var taget ud på landet hos en tante.

I den senere tid var hun noget sygelig, bemærkede vennen ligegyldigt. "Gud skal vide, hvad hun fejlede, jeg tror ikke hun mente stort med den munterhed, hun altid viste."

Kei tav, han undgik enhver lejlighed til at omtale hende; hans krænkede følelse var efterhånden blevet til ligegyldighed, til en slags uvilje mod hele hendes køn.

Det var indholdet af hans fortælling.

"Min ven!" sagde han til Theodor, "seks bitre år er nu forløbet, siden jeg modtog hendes sidste brev. Livet gav mig meget at sørge over, meget at tænke på, hende glemmer jeg dog aldrig."

Længe gik de rundt inde i skoven, og ved middagstid så man dem gå ind på Hindsholm, arm i arm. I Theodors træk lå der et rørt og bevæget udtryk; Kei var som sædvanlig kold, mørk og indesluttet i sig selv.

5

Diggreven boede i nærheden af Hindsholm, nede ved strandkanten. Omtrent et bøsseskud oppe på land, på en lang sandrevle, som man kaldte diget, fordi den i fordums dage

havde tjent til værn mod Vesterhavet, lå en temmelig stor bygning, opført af bindingsværk og røde mursten, begroet med mos og overalt omgivet af høje, lynggroede bakker ind ad landsiden til. Nu var den ikke stort andet end en ruin, hvoraf kun den ene fløj, som vendte ud mod havet, kunne bebos; den øvrige del af bygningen lå enten sammensunken i grus eller revnet og faldefærdig: et opholdssted for ugler og enkelte søfugle. Her havde han allerede boet i lang tid og blev derfor af folk i omegnen kaldt digemanden eller diggreven. Den vilde ensomhed og stilhed, som herskede overalt i nabolaget, stod i samklang med hans sind. En lille, faldefærdig rønne i nærheden beboedes af Math Hjeil, som plejede og bevogtede den vanvittige.

Det var en aften i august måned, da to mænd, fordybet i en samtale, skred hen over den smalle gangsti, der løb langs med søkysten op til ruinen på diget. Efter en stærk tordenbyge var det blevet smukt og stille vejr, himlen var ren, fuldmånen spejlede sig i søen, og tågen dampede fra moser og kær. De gående var begge høje og bredskuldrede; den ene var ung, den anden gammel: Det var Kei og diggreven.

I lang tid havde diggreven ikke haft så lyse øjeblikke som nu, der var næsten intet spor til stede af hans afsindighed.

"Du siger altså, at Anina elsker den fremmede," udbrød han med dæmpet stemme. "Ikke sandt, min søn! det tror du?"

"Ja!" svarede Kei, "jeg har længe troet det, og forleden aften tilstod hun mig det selv, det er derfor jeg har overtalt hende til at tage ned til Ribe for at besøge tante. Adskillelse er det eneste, som kan virke, for hun og Theodor passer ikke sammen."

"Ja vist du! – ja vist! Det bør hun gøre. Det er underligt nok, jeg har opdaget, at vor familie ikke trives i kærlighed. Det var nu din moder, hun elskede mig så højt, og jeg troede fuldt og fast, at jeg også elskede hende – hun var meget sygelig –"

"Lad os lade den sag fare, jeg kender jo hele sammenhængen!" sagde Kei med bævende stemme. "Når Anina kommer herover i morgen for at se til dig, skal du ikke lade dig mærke med, at jeg har omtalt grunden, hvorfor jeg rådede hende til at rejse, – hører du, fader! lad som om du ingenting ved om det, det er det klogeste."

Den anden nikkede bejaende. De skred tavse fremad ved siden af hinanden; omsider nåede de diget. Her tog Kei afsked og vendte tilbage ad markvejen til Hindsholm; men den vanvittige gik op til sin bolig.

Kei havde ikke gået ret langt, før han mødte Theodor, som kom fra Juellinge, hvor han havde tilbragt dagen på sneppejagt med Thorsten Theilov.

"Det var godt jeg traf dig, Kei!" sagde han, mens de fulgtes ad, "du lovede forleden at fortælle mig din faders historie, nu kunne du gøre det i aften, undervejs hjemad."

"Det skal jeg, skønt det, jeg kan fortælle dig, indskrænker sig til meget almindelige begivenheder, der næppe ville interessere dig synderligt."

"Min fader er født på Holmsland i Ringkøbing amt af formuende forældre. Han var bestemt til studeringer, men havde ikke lyst dertil. Hans natur var for vild, hans karakter for ustadig og flygtig til at finde sig i et siddende liv; derimod stod hans hu og tragten til alt, hvad der var farligt og eventyrligt, og han valgte søen til tumleplads. Folk, der engang kendte ham,

har fortalt mig, at han allerede i sit femtende år var en hæder for sømændene på Holmsland, og der gives dog modige og frygtløse mænd derovre. Senere tog han ud og blev borte i flere år; han gjorde rejser på Amerika og Vestindien, og ethvert skib, han fo'r med, genlød af hans ros. Så var det en sommer, han gik til Sydamerika med en engelsk kuf og strandede på kysten af Puerto-Cabello. Besætningen gik under, på ham nær, og ved sit forsøg på at nå land blev han kvæstet i hovedet af et stykke tømmer fra vraget. Blødende og bevidstløs sank han ned på strandbredden; da han atter kom til sig selv, lå han i en seng med forbundet hoved, hos en amerikansk familie, der havde en villa tæt ved søen. Deres eneste datter, Maria, plejede ham. Med kærlig omhu tog hun sig af den fremmede, vågede ved hans leje og søgte på enhver måde at lindre de smerter, han led. Da min fader begyndte at gå ud, var de hyppigt i hinandens selskab, de spadserede sammen, og det varede ikke længe, før forholdet mellem dem blev inderligere: De holdt af hinanden. Min fader ægtede den unge pige, kom efter et par års forløb igen tilbage til Jylland og bosatte sig nede på diget, hvor han endnu bor. Hans forældre på Holmsland var imidlertid døde, han selv syntes at være blevet et andet menneske siden tilbagekomsten; hans forrige liv og munterhed var borte, han var mørk og indesluttet, af og til mærkede man hos ham tegn til det vanvid, som siden tiltog i en så frygtelig grad. Jeg tror, det var en følge af det stød i hovedet, han fik på sin sidste rejse. Forholdet mellem mine forældre skal aldrig have været godt, de passede ikke for hinanden; han var vild og opfarende, hun pirrelig og svag, og kunne ikke finde sig i det ensomme, afsondrede liv i denne afkrog, der ikke havde det ringeste tilfælles med hendes

fødelands yppige og blomstrende dale. Hun døde af hjemve; læg mærke til det, Theodor! de rygter, der er udspredt om hendes forsvinden, tror jeg ikke, og dem må ingen tro, som mener mig det vel. Jeg er diggrevens søn! – det var efter min moders død, at hans tilstand gik over til fuldkomment vanvid, der i begyndelsen var så heftigt, at han endog prøvede på at berøve Anina og mig livet; jeg bærer endnu mærket deraf. Vi kom derfor i en meget ung alder ud blandt fremmede. Anina blev taget i huset hos præstens, jeg af Falk. Dermed har jeg fortalt dig den hele historie."

Kei tav og gik bevæget og hurtigt hen ad gangstien mellem kornet uden at se i vejret.

"Men hvorfor dulgte du dit forhold til Anina?" spurgte Theodor nogle minutter efter, "så at jeg først kom til kundskab derom, da du forleden fortalte mig det?"

"Hvorfor skulle jeg vel betro dig, hvad jeg kun halvt kunne forklare, og berøre de ulykkelige forhold, der var forbundet med vort slægtskab? Jeg omgikkes Anina på samme måde som Bianca, ligefremt og fortroligt, så at du ikke kunne mærke forskellen mellem den, som var min søster ved kødets bånd, og den, som tiden og opholdet hos Falk havde gjort dertil. Det var desuden aftalt mellem Anina og mig, at vi så lidt som muligt ville indvie fremmede i vor hemmelighed; nu har tilfældet åbenbaret dig den; for selv Bianca kendte den ikke."

De stod nu udenfor Hindsholms port. Kei fortsatte sin vej gennem gården op til bygningen. Theodor gik ud i haven for at træffe Bianca.

Den vanvittige havde imidlertid nået sin bolig.

"Det er mørkt her!" udbrød han inde i gården, idet han over murbrokker og kalk skred hen til den fløj, han beboede. "Men jeg er dog ikke alene, hver aften har jeg talrigt selskab hos mig, uglen er en munter tårnvægter, og flagermusene holder mig vågen den hele nat. Jeg har også selskab behov, hver gang jeg er inde i mit slot og begynder at tænke mig om, står hun mig i sindet. Slår jeg mig til ro, kommer hun hen ved stolen til mig, sætter sig på mit skød, som hun gjorde i gamle dage, slynger sine arme om min hals. – Men hendes arme er kolde og klamme; hun kysser mig, men ikke med disse varme, bløde læber som før; hun er ikke smuk som dengang, og hendes ånde – den brænder, den piner, den kvæler."

Mens han talte, steg han op ad den høje, forfaldne vindeltrappe, som førte til hans værelse. På en gang stod han stille, lyttede, holdt sig med krampagtig heftighed fast ved muren og stirrede ubevægelig hen på et mørkt sted. Hans øjne funklede.

"Tys, kammerat!" hviskede han med hul stemme, "ti stille, hører du ikke, Maria taler! Hvad vil du mig? Hvorfor kalder du? Hvorfor ville du knytte din skæbne til min? Så du ikke forskellen mellem os? Det er din egen skyld, at jeg blev ked af dig, hører du!"

Han åbnede døren til sit værelse. Månen stod over havet, dens stråler faldt i skrå retning ind ad vinduet hen på væggen på Marias portræt. Som en støtte blev han stående ubevægelig ved dette syn. Han rystede over hele legemet, sveden brød frem på hans pande.

"Maria! Hvad vil du her? Gå! Gå!" skreg han og dækkede sit ansigt med hænderne. Derpå fo'r han hen til en klokke, som

hang i en krog, og trak flere gange heftigt i den. "Math! Math! Kom herop! Jeg kan ikke udholde hendes skarpe, stirrende blikke!"

Lidt efter lød trin hen over gangen; døren gik op, Math trådte ind med en lygte i hånden. Diggreven styrtede hen imod ham.

"Hurtigt, Math! Hurtigt! Tag dette billede ned af væggen, jeg vil ikke se hende, hun stirrer så frygteligt på mig, og så ler hun ad mig og truer mig med hånden. Hun er såret, se blot, hvor blodet løber hende ud af munden; men hvad kommer det mig ved, det var ikke min skyld, at hun faldt ud af båden."

Math ville tage stykket ned –

"Hun må nok være herinde, lille Math!" sagde han pludseligt i en blød tone, "den stakkels Maria! Hun blev altid så bedrøvet, hver gang jeg forlod hende og hun måtte blive alene hjemme; – gå nu, gå! Jeg har noget at tale med min hustru om, som du ikke må høre."

Den gamle sukkede og gik bort, hans lygte blev stående på bordet.

"Det er syndigt, at sådan en mand skal være forkert i hovedet," mumlede tateren ved sig selv. "Jeg har kendt ham i hans velmagtsdage; en aftenstund reddede han mig fra – Herre Gud! Da skulle ingen have sagt, at det ville tage en sådan ende med ham."

Diggreven gik med lange, hurtige skridt og armene fast over kors frem og tilbage i værelset.

"Maria!" hviskede han, "kom hen til mig, lad os igen være gode venner! vil du? kære Maria! Vær ikke vred længere, fra nu af skal jeg altid være god mod dig og ikke få dig til at græde oftere. – Ræk mig din hånd til forsoning, du var dog stedse den,

som først gav efter, hører du! Vær nu ikke stridig. Hvad! Du vil ikke? Du bliver stående? Du trodser mig igen? Det vover du? Godt! Godt! Så dø da nok engang!" og han greb portrættet, slog det ned i gulvet, trampede på det og rev det i stykker. "Dø! Dø!" skreg han, "lad mig aldrig se dig oftere." Han lagde sig ned, samlede lærredet sammen og antændte det ved lyset. Det blussede op. "Så! Nu brænder du også!" jublede han med skingrende latter. "Vi brænder begge to." Der var en frygtelig sandhed i disse ord, for flammerne greb i samme øjeblik fat i hans klæder. "Se hvor hun krymper sig sammen i døden," vedblev han, "ha! ha! det er varmere end at drukne! Hun griber efter mig, hun græder, hun skriger om hjælp, hun ser ind ad vinduet til mig, – her, der, overalt, – red mig! frels mig fra hendes favntag. – Ja, ja, ja, – jeg ved det, – jeg vil tilstå sandheden! – jeg har dræbt dig, druknet dig, fordi du – – Hvad vil I så mere?"

Han skreg og væltede sig omkring på gulvet. Derved sluktes ilden i hans klæder. – Pludselig sprang han op. "Hun er måske ikke død endnu, hun svømmer omkring på vandet efter båden, jeg ser hendes blege hånd strække sig op imod mig; hør! hun beder om hjælp, bølgen skummer under hendes kamp for at nå revet. Maria! bi lidt, Maria, jeg kommer!"

Han styrtede ud af stuen, gennem ruinen og ned til stranden. Ilden greb videre om sig; på et øjeblik antændte den det tørre gulv og derpå tapeterne og panelværket, som beklædte væggene. Trækvinden gennem de sønderslagne ruder og gennem døren, som han havde ladet stå åben, forstærkede den; det varede kun nogle få minutter, så slog luerne ud af vinduerne og udbredte sig i hele bygningen med en voldsom hurtighed.

Math var den første, som bemærkede branden, han ilede op på diget, gennem alle værelser, for at søge efter den ulykkelige.

Beboerne af Hindsholm var i haven, da en af gårdens folk gjorde anskrig. Forfærdede ilede alle hen til lågen, som vendte ud mod søen.

"Det er diggrevens hus, som brænder!" udbrød Falk forundret.

Anina udstødte et rædselsskrig, og ilede hen til stedet. Kei fo'r foran dem. Uden at ænse faren fløj han ind i den brændende bygning. Han mødte Math.

"Hvor er han?" skreg Kei til tateren, "har du fået ham bort herfra?"

"Jeg søger efter ham; jeg kan ikke forstå, hvor han har skjult sig, for lidt siden forlod jeg ham i det blå kammer, som vender ud mod søen, men der har ilden allerede spærret vejen."

"Hurtigt, Math!" råbte Kei; "følg efter mig. Vindeltrappen er endnu åben, vi må frelse ham, på hvilken måde det end sker."

Han fo'r med disse ord tilbage om ruinen, for på den modsatte side af tårnet at nå en gang, som førte til værelset. Math fulgte ham. De forsvandt begge i røgen, som kvalmede ud fra alle sider.

Diggreven var imidlertid gået ned til stranden. Da luerne slog ud gennem vinduerne, og genskinnet af dem spillede hen over søen, vendte han sig forundret om mod diget og betragtede med et sløvt og fraværende blik det umådelige ildhav, som lå foran ham.

"De illuminerer!" skreg han pludseligt med hæs stemme og klappede i hænderne, – "det er vor bryllupsnat, de pynter sovekammeret, Maria venter mig, jeg må op til hende."

Han løb hurtigt tilbage fra stranden, op ad vejen til den brændende ruin.

Anina og Bianca stod på en høj, der i tidligere dage havde hørt til havnen, og hvorpå endnu nogle halvtudgåede elmebuske ludede, som rester af et fordums lysthus. Bleg og rystende betragtede Anina ilden; hun gøs ved tanken om den fare, hendes fader svævede i, hvis han var inde i bygningen. Da trådte den vanvittige hen til dem. Overraskede udstødte begge et skrig og flygtede bort, ned af højen. Diggreven syntes i begyndelsen ikke at have bemærket dem, men da han hørte deres råb, ilede han efter dem og greb Anina i flugten.

"Anina!" råbte han glad, "mit barn, min eneste datter! Du her? Kom til mig. De siger, at den fremmede vil gøre dig til sin hustru, det duer ikke, følg med op til din moder, hun længes efter os. Se, hvor smukt hun har pyntet huset med røde og gule bånd, mens jeg var borte. Kom, mit barn, kom!"

Han løftede hende op i sine arme, stødte Theodor til side og fo'r som en opjaget hjort bort med hende ad diget til. Anines angstskrig hendøde i luernes brag, han styrtede ind ad den brændende bygnings port med den næsten bevidstløse pige.

Kei var vendt tilbage, efter at han forgæves havde søgt sin fader; han stod nu nede for enden af diget ved siden af Falk, da Theodor styrtede hen til ham og råbte:

"For Gud i Himlens skyld, frels hende, hun brænder!"

"Hvem?" spurgte Kei, "tal! hvem brænder?"

"Anina, din søster!" Med disse ord fo'r han op mod bygningen.

Kei vendte sig mod det betegnede sted og så diggreven stå oppe på tårnet med Anina i armene. Luerne spillede omkring

dem, men den vanvittige syntes følelsesløs for alt, en uhyggelig glæde lyste ud af hans blege, farveløse ansigt. Han lo.

"Se! Se?" skreg han med en skingrende stemme, som overdøvede luernes bragen. "Nu kommer Maria, hun er ikke længere vred: det er herligt. Hun kommer, og jeg venter. Det er som det bør være." Han dansede omkring på tårntinden.

Kei fo'r ind i huset, men kunne ikke bane sig vej gennem ildhavet, som allerede omspændte alt. Theodor blev båret såret og bevidstløs bort fra et lignende forsøg på den anden side af vindeltrappen.

I dette øjeblik sås en tredje skikkelse oppe på tårnet. Det var Math Hjeil. Han omslyngede diggreven for at fravriste ham Anina. Den vanvittige vægrede sig fortvivlet, men her gjaldt det liv og død. Røgen omhvirvlede dem, lange ildflager, fulgte af tætte røde funker, slyngede sig hen over stedet, et mørkt legeme sank ned fra tinden, et gennemtrængende skrig fulgte efter. Endnu et minut stod tårnet, derpå vaklede det, et hult brag lød, taget sank, og murene revnede, den hele bygning styrtede ned i grunden. Et øjeblik sagtnedes luerne, derpå slog de sammen med fortærende kraft, man så kun ild og røg.

6

Anina var frelst. Næsten bevidstløs bar Math hende ud af den brændende bygning. Han var blevet ilde tilredt af luerne, men den opofrende hengivenhed, som udgjorde grundtrækket i hans karakter, lod ham glemme ethvert hensyn til sig selv, hvor det gjaldt om at hjælpe dem, han anså sig forbunden, og dette var tilfældet med diggrevens familie. Skønt han aldrig udlod sig nærmere, så var det dog ikke tvivl underkastet, at han var

bundet til denne ved taknemmelighedsbånd. I hen ved fire år havde han boet oppe på diget, uden at nogen vidste, hvad han levede af. Han var den eneste, der besad magt over diggreven, måske på grund af den legemsstyrke, som Math ved enkelte lejligheder så sig nødt til at anvende mod ham.

Dagen efter branden fandt arbejdsfolkene, som ryddede gruset til side på stedet, hvor tårnet havde stået, et forbrændt, næsten ukendeligt lig i dyngen af sammenstyrtede murstumper; det var diggrevens.

En måned var gået siden den ulykkelige nat. Theodor havde ligget syg af de sår, han havde fået ved forsøget på at frelse Anina. Han havde ikke set hende siden, og efterhånden som tiden svandt, svandt også den tomhed, som dette savn frembragte hos ham. En anden genstand begyndte at beskæftige hans tanker. Bianca plejede ham, hendes omhu og utrættelighed var ikke uden virkning på ham, og lægen lod sig flere gange forlyde med, at det især var den unge dames pleje, han kunne takke for sin helbredelse. Han læste glæden over hans tiltagende bedring i hendes blikke, og den inderlige godhed, han nærede for hende, gav snart plads for en anden og dybere følelse.

Eftersommeren var kommet, markerne genlød af høstfolkenes latter og leens klang. Skarer af storke og svaler fløj hen under himlen i lange rækker og øvede sig i hurtige svingninger til den forestående afrejse.

Det var hen på eftermiddagen, himlen var mørk og skyfuld, det trak sammen til regn og torden. Kei var spadseret ud i

marken. Uden bestemt mål for sin vandring havde han drevet omkring på kryds og tværs, han havde været oppe på diget ved de nedbrændte ruiner af sin faders hus. Længe havde han stået der og betragtet de sortbrændte grusdynger med et mørkt, stirrende blik.

Derpå var han gået et stykke ind i skoven og, uden selv at mærke det, kommet hen mod Halkjær Herregård. Under sit ophold på Hindsholm havde Kei aldrig nærmet sig denne bygning så meget som nu, da han vidste, at en slægtning af fru Talmer boede på slottet. Han skyede alt hvad der stod i forbindelse med denne familie og dette navn. Det skylregnede, stærkere og stærkere. Kei søgte ly under en dørhvælving i muren, fra hvilken en udgang førte til skoven. Vinden hylede mellem træstammerne og hvirvlede støtter af visnet løv og strå i vejret. Kvæget, som græssede i omegnen, løb uroligt frem og tilbage og brølede; men Kei syntes tilfreds; der kom større liv i hans øjne, hans læber smilede, idet han lænede sig tilbage mod den lukkede dør med armene sammenslyngede over brystet. Således måtte det være: Kamp og oprør mellem de stridende elementer, også i hans bryst herskede der strid og oprør; i dette øjeblik var der samklang mellem livet i ham og livet udenfor ham. Hvor længe han således stod, i denne vågne drøm, vidste han ikke, heller ikke bemærkede han, at døren, han lænede sig til, lidt efter lidt gav efter for vægten af hans legeme og gik op. Kei vendte sig om, gjorde et skridt fremad og stod i et sirligt lille værelse. En ung dame var derinde. Kei smilede over den besynderlige stilling, hvori han befandt sig, og begyndte på en undskyldning; men smilet og ordene døde pludseligt på hans

læber, han stirrede, blegnede; det var ikke muligt, og dog – et sekund tilintetgjorde hver tvivl hos ham.

Det var Johanne Talmer.

Så stor var hans selvbeherskelse, at alle synlige tegn på overraskelse et øjeblik efter var forsvundet; en mørk og rolig kulde trådte i stedet.

"Frøken Talmer!" sagde han, og stemmen bævede. "Jeg forsikrer Dem, det var meget mod min vilje, jeg kom her."

Og nu fortalte han med ivrig hast hvorledes alt var gået til, at alene tilfældet havde bragt ham sammen med hende, og at han ikke havde haft mindste anelse om hendes ophold på Halkjær.

"Jeg tror Dem nok," sagde hun med næppe hørlig stemme, "De behøver ikke at give mig den forsikring." Hun sank tilbage på stolen.

Kei stod et øjeblik tavs foran hende, derpå udbrød han:

"Jeg går! De ryster, De bæver tilbage for mit åsyn, De har grund dertil! De, den eneste jeg i mit hele liv har elsket, De, hvis lykke jeg ville have købt med den sidste dråbe af mit hjerteblod. De har ikke handlet ret mod mig. Dette vil jeg sige Dem, er De tilfreds dermed? Farvel!"

Han vendte sig mod døren.

Johanne græd og så ned for sig. Kei vendte sig om mod hende; hun slog øjnene op på ham. Dette blik, der tolkede hendes sjæls lønligste tanke, dette smertelige udtryk i det yndige ansigt, hvis træk en skjult sorg havde blegnet, – en stemme i hans indre talte højt og lydeligt for hende. Hun havde intet sagt til sit forsvar, blot nævnet hans navn, men i en tone, der gav genlyd i hans hjerte.

"Johanne!" udbrød han med sin stemmes blødeste tone. "Jeg læser noget i dit blik, som siger, at du ikke har glemt mig. Har jeg da narret mig selv? Tal, jeg beder dig, hvad er det for en dæmon, som har stillet sig imellem os."

Hun skjulte sit ansigt i sine hænder og græd.

"Gå!" hviskede hun, "forlad mig, tante er inde i det næste værelse, hun kunne høre din stemme og komme herind. Gå!" bad hun grædende, "eller også må jeg forlade værelset."

"Nej! Du skal blive!" råbte han og stillede sig i vejen for hende. "Du skal blive her, blot så længe til du har sagt mig alt. Var det virkelig din mening, hvad du skrev i hint brev, jeg modtog fra dig, eller var det en plan, hvori du var redskabet? Svar mig!"

"Der kommer nogen!" vedblev hun angst og bævende, og virkelig lød i dette øjeblik trin udenfor.

"Jeg går da!" sagde han hurtigt, "men vi ses igen, Johanne! Jeg må tale med dig, hører du, jeg vil tale med dig."

"Nej!" svarede hun og udtalte disse ord i en bestemt tone. "Det er for sent! Hvortil skal det nytte, at vi ser hinanden oftere? Jeg ved jo alt!" En dæmpet hulken kvalte hendes stemme.

Kei forstod ikke, hvad hun mente. Han forlod værelset. Johanne satte sig ved vinduet og blev ved at se ud efter ham, til hans skikkelse forsvandt nede på vejen blandt skovens stammer.

Lidt efter trådte hendes tante ind i værelset, efterfulgt af to herrer. Den ene var en høj, venlig mand af et værdigt udvortes, den anden Thorsten Theilov.

Thorsten trådte hen til vinduet, han så Kei komme ud af skoven nede ved diget, Johannes bevægede stemning undgik ham ikke. Han smilede, men han tav og deltog i samtalen, som

fru Meldahl førte med den fremmede herre, uden at lade sig mærke med noget. Johanne var den hele tid tankefuld og temmelig ordknap.

7

Det var aften. Vejret var stille og roligt. Theodor og Bianca vandrede om i haven ved Hindsholm. Skumringen faldt på og indhyllede alle genstande i sit halvmørke. Det var kærlighedens stille time, håbets, ønskernes og længslens lykkelige time, Theodor og Bianca følte det og hengav sig i øjeblikkets indtryk. Deres samtale forstummede efterhånden; deres øjne strålede, de hviskede enkelte ord til hinanden, de talte i afbrudte sætninger, som blot øjne og håndtryk fortolkede. Efter i længere tid at have gået omkring i gangene, satte de sig ned under en bøg i en kant af haven, hvorfra de havde en vid udsigt over landet.

"Så De elsker mig altså virkelig?" sagde hun med et smil. "I sandhed! Jeg er fristet til at tro, at det blot er en spøg, De har for. Ja, De studser, men betænk, om jeg ikke har god grund til denne formodning? Det er kun nogle måneder siden, da elskede De Anina, og nu vil De have, jeg skal tro Dem; De må dog indse, hvor gyldig min tvivl er."

"Bianca!" udbrød Theodor. "Det er grusomt af Dem at behandle mig så lidt skånsomt. De gør ved mig ligesom hin delawarhøvding, der lægede sin slagne fjendes sår for siden at tilføje ham nye og smertelige pinsler. Deres pleje, Deres omhu skylder jeg livet, jeg skal aldrig glemme det, men giv mig også nu lejlighed til at være taknemmelig, knyt Deres fremtids skæbne til min, og De skal se, at mine følelser er dybere end De

tror. Hvorfor betragter De mig så vist? Hvorfor smiler De? De spotter mig, svar mig, jeg beder Dem, berøv mig håbet eller giv mig det, alt hellere end denne dræbende tavshed."

"Og om jeg nu berøvede Dem håbet, for på en gang at ende Deres kvaler!" sagde hun med et udtryk, som beviste det modsatte af hvad hun ytrede, "hvad ville da følgen blive?"

"Så ville jeg sige," svarede han med et strålende blik, "jeg ville sige, at Bianca var en nydelig, en yndig dame, dersom hun blot ikke havde den vane at pine sine bedste og mest hengivne venner."

"Tys, stille!" afbrød Bianca ham, mens hun hurtigt rykkede sig tilbage på bænken. "Ikke denne heftighed. Jeg har foruden den vane, De antyder, endnu mange andre fejl og lyder, hvoraf De ikke kender en eneste. Jeg gør Dem denne tilståelse i tide og åbenhjertigt, for at betrygge Dem for at tage fejl af mig siden. De kender mig slet ikke. De forlanger et oprigtigt svar, nu vel! De har spurgt så uforbeholdent, at jeg måtte være grusom, som De siger, hvis jeg ikke svarede Dem på lignende vis: Ser De! Før om to måneder kan De på grund af Deres svage helbred slet ikke tænke på nogen bortrejse; i disse to måneder vil jeg give Dem lejlighed til at lære mig at kende. Tro mig, vi forstår meget godt, når og hvor som helst vi finder det umagen værd, at indhylle os i et slør, bag hvilket selv den skarpsindigste skal kunne udfinde det ringeste af vor karakter. Som sagt! Disse to måneder skal være en prøvetid, i hvilken også jeg vil gå på råd med mit hjerte, hvorvidt jeg i fremtiden tør betro det til et menneske af en så ustadig natur, som De lader til at være, – nej, afbryd mig ikke! lad mig tale ud. Jeg er et egensindigt væsen, som nu engang er vant til at have min vilje, jeg kan ikke finde

mig i andet. Dernæst gør jeg endnu en betingelse, og det er: Ubrødelig tavshed; ingen, ikke engang Kei, må vide en stavelse af, hvad vi har talt sammen om. Er De villig til at indgå herpå?"

"Jeg er jo nødt til det," sagde Theodor med et suk, "siden det er Deres ønske, og det ikke kan være anderledes!"

Der var forløbet otte dage siden Kei talte med Johanne. Han havde imidlertid været et rov for de mest modstridende følelser. Han besluttede flere gange at gå over til Halkjær, gøre fru Meldahl et besøg og forlange Johanne i tale for at få nærmere forklaring af hende; hver gang var han vendt om på halvvejen, der var noget i hans indre, som holdt ham tilbage. Han ventede, at Johanne skulle skrive til ham, og fandt på hundrede forskellige ideer, som han atter forkastede. Kei var andet menneske i den sidste tid; hans besindighed, hans rolige, kolde overlæg var svundet. Han kunne ikke længere udholde den pinlige uvished, hvori han levede, og begav sig på vej til Halkjær. Han nærmede sig gården. Hans hjerte bankede, hans ånde var kort og trang; han skælvede, da han lukkede ledet efter sig, han standsede ved indkørslen. Dyb ro herskede overalt, der var så stille og uhyggeligt derinde, intet lys, skønt det allerede begyndte at blive sildigt; da han så op mod vinduerne, bemærkede han at alle gardinerne var trukket for. Hans trin genlød på den rummelige gårdsplads, han blev tvivlrådigt stående nogle øjeblikke, som om han betænkte sig, derpå ilede han op ad trappen og bankede på døren. Hvert slag af den vægtige hammer gav ekko i gangen indenfor, intet levende væsen synes at ånde bag disse tavse mure. Tårnklokken på den anden fløj af gården slog elleve, vinden blæste i de store

elmetræer i gården. Kei bankede nu på igen, men ingen lod til at høre det. En mørk anelse gennemfo'r hans sjæl, han kaldte Johanne ved navn, højere og højere. Da glimtede det pludselig i den nederste etage, det lød, som når man slår ild. Kei standsede og lyttede, han udstødte et frydeskrig og gik hen mod stedet, hvor lyden kom fra. Samtidig blev et vindue åbnet, en gammel kone stak hovedet ud og spurgte, hvem der bankede på så silde og forstyrrede folk i deres nattero.

"Luk op, mo'er!" svarede Kei, "det er mig, Kei fra Hindsholm, jeg har et ærinde til jeres herskab."

"Jøsses, du fredsens Gud! er det ham, Kei!" gentog den gamle; "nå, det var da godt, at han kom herover; bi lidt, giv blot en gryssen stund, til jeg får noget på mig, jeg kan da ikke gå ud og lukke ham ind sådan som jeg her står. Nå, du gode Gud og milde fader! hvad jeg har længtes efter at se ham, jeg har såmænd båret ham på mine arme, den tid han ikke var længere end et hosebånd, det ved Vorherre jeg har, og nu hans søster – hende har jeg også –"

"Luk blot op, gode Stine!" afbrød Kei hende utålmodigt, "lad mig komme ind, eller sig mig hellere straks, om frøken Talmer endnu bor her, det er hende jeg søger."

"Frøken Talmer? Ih! nej vist gør hun ikke, både hun og fruen og hr. Dalvig er rejst herfra, og det er nu på sjette dag siden, som i går; men bi en kende! jeg kan ikke hitte min ene træsko, – nå, her er den da, nu kommer jeg ind og lukker ham op, lille Kei, så skal han få den hele redelighed at vide, jeg har så længe ventet på at han skulle komme, ja jeg har såmænd! Frøkenen bad mig, den tid hun rejste, at udrette et ærinde til ham, men jeg er gammel nu, og så tænkte jeg at det ikke hastede så farligt,

at det kunne nås, hvis han en gang kom herover, så bad jeg Niels Fåredreng at sige det til ham, hvis han traf ham på marken."

Under denne lange tale havde den gamle endelig lukket Kei ind og ført ham op i dagligstuen. Hun tændte lys og bad ham tage plads. Kei hørte hende ikke, han blev stående nogle skridt indenfor døren og lod sine øjne glide fra den ene genstand til den anden i værelset. Her havde Johanne levet, i krogen stod endnu hendes klaver med det blå klæde over; opmærksomt betragtede han alt, mens den gamle Stine, mageligt hvilende i fruens bløde lænestol, forundret så op på ham. Pludselig fattede han sig.

"Hvor er hun rejst hen?" spurgte han.

"Ja, det må Vorherre vide!" svarede Stine. "Jeg har ikke spurgt dem derom, og om jeg også havde gjort det, ville de vel ikke have svaret mig, for det skete i sådan en urimelig fart. I mandags kom hr. Dalvig herop tillige med herremandens søn derovre fra Juellinge, hvad er det nu, han hedder, de talte længe med frøkenen og med fruen. Hr. Dalvig smiskede sådan for frøkenen, at jeg nok kunne begribe, hvad der var på færde, jeg sagde det også straks til min mand. Fatter! sa'e jeg –"

"Fortæl blot, fortæl!" skreg Kei og stampede i gulvet.

"Nå da! så sa'e fruen til mig, at hun ville rejse. Stine! sa'e hun: Lad mig se, hun passer godt på ild og lys og på sølvtøjet derinde, mens jeg er borte, jeg ved, at hun er et flinkt fruentimmer, som –"

"I talte om et ærinde, I havde til mig," afbrød Kei hende med bævende læber. "Lad mig dog få det at vide."

"Ih, ja vist! Det er en skrivelse fra den unge frøken," genmælede konen, "som hun bad mig at levere ham. Stine! sa'e hun: Gør mig den tjeneste at besørge dette brev til den unge hr. Falk på Hindsholm. Du kender ham jo nok? Om jeg kender ham! sa'e jeg, ja det ved den søde Gud jeg gør; jeg har ammet ham og båret ham på mine hænder, da han ikke var større end mit strømpe –"

"Hvor er det brev? Hent det, hurtigt!"

"Hvor har han hast, lille Kei!" vedblev konen, "nå, der er nok også ugler i mosen mellem ham og hende, når vi ser os ret for. Sandt at sige, ham ville jeg da hellere unde den pæne frøken, end den anden. Jeg så nok, hvordan hun tit og mange gange tog på med at græde, når hun var alene, og dengang hun flyede mig brevet –"

"Græd hun?" gentog Kei.

"Ja, hun græd sku' sådan, at det klare vand stod hende ud af øjnene. Stine! sa'e hun: Der har du et par skilling, så flyede hun mig en halv species, besørg mit brev til ham, hører du."

"Men så kom dog med brevet, gå ned og hent det!"

"Nå, nå!" mumlede konen lidt fortørnet, "giv stunder en kende, jeg går alt hvad jeg kan."

Hun rejste sig langsomt og hentede brevet.

Kei brød det og læste følgende:

"Når dit øje dvæler på dette blad, er jeg for længe siden borte, og vi er da atter adskilte, og denne gang for stedse. Læs derfor i et roligt øjeblik disse linjer, som skulle indvie dig i omstændigheder, der ville retfærdiggøre mig for dig. Det var min bøn til Gud, da jeg tog pennen, at dette mit øjemed måtte lykkes mig; når jeg blot står ren og dadelfri for dig, har

jeg kun et ønske, et håb tilbage, og det vil jeg få opfyldt; der lever noget i mit bryst, som varsler derom.

Jeg har i den senere tid ofte tænkt på, om jeg, dersom jeg rådede over min skæbne og kunne have forudset den, ikke hellere burde have ønsket, at vi to aldrig havde lært hinanden at kende, – jeg tror det alligevel ikke, hvorledes det end er gået, synes jeg dog, at mit liv ved dig har fået en dybere betydning. Og er det samme ikke også tilfældet med dig? Jo, Falk! Jeg er glad over at kende dig, de lykkeligste og betydningsfuldeste øjeblikke af min tilværelse knytter sig til denne tanke; selv nu, da jeg kun har et halvdunkelt minde om dem tilbage, er jeg glad og lykkelig og vil nøjes og være tilfreds med at dvæle ved disse erindringer. Men dette brev skulle efter dets bestemmelse mere være en sindig og rolig fremstilling af omstændigheder, der frikende mig for de skrækkelige beskyldninger, du gjorde mig, da vi sidst talte sammen, end en skildring af, hvad jeg føler og tænker.

Da jeg lå syg i København, anede min moder for første gang det forhold, som fandt sted mellem os, hun trængte ind på mig, og jeg var ikke i stand til at nægte noget af, hvad hun spurgte mig om. Det, der fulgte efter, vil jeg ikke videre omtale, du ved det kun alt for godt. Jeg turde ikke vove at modsætte mig hendes befaling, jeg skrev hvad hun dikterede mig, min tilstand var således, at jeg heller ikke erindrer to ord af, hvad der stod i dette ulykkelige brev, som hun straks sendte dig. Jeg kom mig meget langsomt, og næppe var jeg helbredet, før hun forlangte, at jeg skulle tage mod en indbydelse, som blev sendt os fra provst A.s. Jeg anede ikke, hvorfor hun så ivrigt ønskede det, hun havde aldrig før syntes

om denne familie. Jeg indvilligede i at tage med. Vi kom derhen, og – du var der. Jeg ville ønske, jeg kunne beskrive dig den følelse, som betog mig ved synet af dig, jeg kunne have ilet hen til dig, jeg følte en næsten uimodståelig drift til at fortælle dig det sørgelige spil, man havde drevet med os, jeg husker tydeligt, som om det kunne være foregået i dette øjeblik, alt hvad der dengang bevægede sig i mig. Du stod ved vinduet, lænet op til væggen, mit blik mødte dit, jeg glemmer aldrig udtrykket deri, jeg vil erindre det til mit hjerte hører op at slå, så dræbende, så isnende koldt så du på mig. Det var ikke sorg eller bebrejdelser jeg læste, det ville jeg have fundet mig i, men den dybe ringeagt, med hvilken du vendte dig fra mig, – den havde jeg ikke fortjent. Det kostede mig meget, mere end noget menneske havde begreb om, at vedligeholde min fatning den aften, men jeg var nødt til at beherske mig, fordi moders skarpe iagttagende blik uafladeligt hvilede på mig; havde du blot en eneste gang set lidt mildt og venligt til mig! Men du skyede synet af mig, jeg var død for dig. Jeg græd, og da jeg kom ind i vognen om aftenen da vi tog bort, kastede jeg mig op til min moders bryst og fortalte hende alt hvad jeg følte, hun besvarede mine tilståelser med kolde formaninger, roste mig, fordi jeg havde holdt mig så godt, smilede, – hun havde aldrig forstået mig, –. Og dette øjeblik var det bitreste i mit liv. Jeg prøvede senere flere gange på at komme til at tale med dig, jeg ville fortælle dig, hvorledes alt var gået til; jeg kunne tåle at miskendes af alle mennesker i hele verden undtagen af dig, men du forhindrede og afværgede enhver lejlighed dertil. Det var omtrent på den tid at agent Dalvig kom i vort hus, han var blevet indbudt fra hin

selskabsaften hos A.s, og jeg begyndte nu at mærke min moders hensigter. Dalvig var rig, i en glimrende stilling, i det hele taget et ædelt menneske, han var venligt sindet mod hele verden. Han anholdt om min hånd, og min moder understøttede hans ønsker; men havde jeg hidtil vist mig som slave af hendes vilje, så handlede jeg her for første gang selvstændigt, jeg gav ham afslag og betydede hende, at jeg under ingen omstændigheder i fremtiden ville modtage noget som helst tilbud. Det forekom mig, at jeg på den måde gjorde en del af den uret god igen, som jeg havde begået mod dig, jeg syntes ikke at kunne handle anderledes. Moder blev meget forbavset derover, hun bønfaldt mig, men forgæves, jeg blev fast ved min beslutning. Nogle år gik hen, i hvilke jeg lærte at blive udeltagende og ligegyldig for alt; mine veninder kaldte mig en særling og forskede efter årsagen til det afsondrede liv, jeg førte, men ingen opdagede den, og jeg tror heller ikke nogen bekymrede sig synderligt om at vide den. Da min kusine skulle have bryllup, bad tante mig om at komme over til Halkjær. Moder havde ikke noget derimod, og jeg greb med glæde denne lejlighed til at slippe bort fra hovedstadslivet, som allerede så længe havde været mig til byrde. Her førte jeg et stille og ensformigt liv, uden sorger, men også uden den ringeste glæde. Dalvig besøgte os flere gange, hans tilbøjelighed for mig var usvækket, men han besad takt nok til aldrig at omtale den, noget som jeg godt kan lide ham for. Da var det, at du for første gang efter mange års fraværelse besøgte din familie på Hindsholm. Jeg vidste allerede dagen efter, at du var kommet, og, hvorfor skal jeg nægte det, mit hjerte bankede af glæde ved at vide

dig i min nærhed. Moder må uden tvivl have underrettet tante om vort forhold, for hun omtalte dig aldrig, som om hun ville skåne mig for enhver erindring; hun havde ikke behøvet det, den gode kone! Alt hvad der angik dig, hver dag, hver time jeg havde tilbragt i din nærhed, stod jo levende og uudslettelig skrevet i dybet af min sjæl.

Jeg så dig flere gange uden at du vidste det eller havde anelse derom. Du spadserede ofte i det lille krat, som slynger sig omkring Hindsholm, og hvorigennem gangstien går til diggrevens slot. En middag sad du nede ved åen, i skyggen af en hyldebusk, og læste, således at man tydeligt kunne se dig fra terrassen i Halkjærs have, hvor jeg stod. Du slumrede ind under læsningen, og jeg sneg mig sagte og ubemærket ned til dig. O, min Gud! du ved det, det øjeblik jeg stod der, tæt ved dig, var det lykkeligste siden vor adskillelse. Jeg havde din bog i mine hænder, det var Shakespeares Hamlet. Den var opslagen på det sted, hvor Hamlet siger til Ophelia:

"Tvivl kun om stjerner gløde,
om solen rører sig;
tvivl kun om dyd er brøde;
men tro, jeg elsker dig."

Det var underligt, at mit øje just skulle falde på dette sted, og at det var dig, som jeg måtte takke for at kunne forstå det, du erindrer vel, at du var min lærer i engelsk? Jeg lagde en forglemmigej til mærke i bogen og lukkede den. Samme dag kom Thorsten Theilov på besøg, han var tantes nabo og havde allerede flere gange været hos os, mens jeg boede på Halkjær. Der har altid været noget ved Theilov, som indjager mig en med modbydelighed blandet frygt, jeg ved ikke hvoraf det

kommer, men jeg bliver så forstemt, hver gang jeg ser ham. Han er noget rå og dertil forfængelig i en påfaldende grad. Talen faldt for første gang på dig, og Theilov fortalte os, at du var kommet herover for at gifte dig med din plejesøster, den unge frøken Bianca, og at I i længere tid havde været trolovede. Jeg havde allerede ved en hændelse gjort Biancas bekendtskab, hun omtalte dig, og det på en måde, med en livlighed og varme, som kun en elskende kvinde er i stand til at forklare. Jeg vidste ikke, hvorfor jeg skælvede, men denne efterretning kom så aldeles uventet, så uforberedt, og da jeg lod mig mærke med mine tvivl, skaffede han mig efterhånden beviser, der nødte mig til at erkende sandheden af hans ord. Var det ikke forunderligt, vi havde jo været adskilt i flere år, og dog forekom det mig, som om jeg i dette øjeblik først tabte dig aldeles; den tanke at vide dig gift, elske og tilhøre en anden, var hidtil aldrig faldet mig ind; hvad jeg følte og bevægedes af, vil jeg ikke trætte dig med, mit brev er allerede blevet for langt, men tilgiv mig! det er den sidste gang, jeg skriver dig til. Jeg har set dig spadsere med Bianca, læst din lykke i dit åsyn, i det mindste har jeg læst den i hendes.

Nu har jeg sagt, hvad der lå mig på hjerte, jeg har søgt at retfærdiggøre mig for dig, og dog må der endnu være noget tilbage, som jeg ikke ved, noget som dine ord havde hentydning på. Hvor jeg gerne ville have talt med dig derom, blot et par minutter; jeg ventede dig hver dag i denne uge, men du kom ikke, jeg sad ved vinduet til langt ud på aftenen for at se efter dig. Nu vel! det får da være. Jeg har opfyldt min moders, min hele families ønske, og i går trolovet mig med

Dalvig. Det var derom jeg ville tale med dig, og derfor ventede jeg med at gøre dette skridt lige til i går aftes. Det er et godt, bravt menneske, denne Dalvig, bedre end de fleste andre jeg kender; men elske ham, – det gør jeg ikke: Den pige, som elskede dig, kan aldrig af kærlighed knytte sig til en anden. Jeg har åbenhjertigt fortalt ham alt, uden at nævne dit navn, og han finder sig i det, han håber af fremtiden, hvad fremtiden ikke kan skænke. Vi rejser i morgen ned til Fredericia for derfra at tage over Fyn, gennem Sjælland til København og videre med dampskibet til Kiel. Dalvig har i sinde at gøre en rejse i udlandet, og jeg følger ham som hans hustru. Min moder venter os i Fredericia for at føre mig til alteret, hun velsigner mig og kalder mig et lydigt barn, men hun kender mig ikke, den stakkels moder! hun spår mig lykke af de kommende dage, og ved ej, at livet ikke har mere at byde mig, jeg har modtaget min del deraf. Lev vel, Falk! Vær lykkelig og tilgiv mig den sorg, jeg har voldet dig. Så længe jeg lever, vil jeg bede Gud om held for dig og den, du elsker. Gud velsigne dig! Lev vel! Jeg har ikke mere at skrive.

Johanne."

Dette brev rystede Kei dybt. Han skjulte sit ansigt i sine hænder og græd. Derpå rejste han sig, gik med stærke skridt frem og tilbage i værelset, standsede og stirrede som forvildet omkring sig.

Den gamle kone var imidlertid faldet i søvn, hun sad og nikkede i lænestolen, men da Kei rejste sig fra sit sæde, vågnede hun og betragtede ham nogen tid forbavset.

"Herre Jesus!" skreg hun, "hvordan han dog ligner sin fader i denne stund, som han der står. Jeg skulle næsten sværge på, at det var salig diggreven selv. Hvad fejler han – hvordan har det sig med ham?"

Kei svarede ikke, han stod ubevægelig og drejede på brevet, derpå stak han det til sig og fo'r ud af døren. Stine så efter ham. "Han har nok også en skrue løs!" mumlede hun for sig selv, mens hun omhyggeligt slukkede lyset og låsede værelset. "Det begynder at rable for ham, som for faderen. Det er nu det femte mandfolk, jeg har set blive forkert i hovedet af forlibelse. Vorherre bevare os for kærlighed og alt hvad som skadeligt er!"

Kei gik hjem. Sagte og lydløst listede han sig op på sit kammer. Nogle minutter efter gik han over gården til staldlængen med en vadsæk under armen. Han vækkede den gamle gårdskarl og bad ham sadle en hest. Dennes indvendinger mod et så sildigt ridt, såvel som spørgsmålet, hvorhen rejsen gik på denne tid af døgnet, besvarede han ved at trykke ham penge i hånden. Hesten blev ført ud, Kei steg op, og mens den gamle karl hovedrystende lukkede porten efter ham, fo'r han i fuld fart hen ad vejen, som løber sønden om Halkjær og Borris, ned til Fredericia.

Han red uafbrudt i flere timer og agtede kun lidt hullerne og fordybningerne i den nøgne sandvej, heller ikke mærkede han flyvesandet, som slog ham i ansigtet, når vindstødene farede hen over heden. Tøjlen hang slap ned ad hestens hals, han overlod det kloge dyr selv at være opmærksom på dets gang.

Mellem Nygård og Borris løber en lang, ensom vej, på hvilken man næppe øjner en hytte eller anden menneskelig våning, før man når Dyrvig. Lidt derfra, noget sydligere, strækker sig atter

en øde og mørk hede. Keis hest begyndte at blive træt, det hvide skum bedækkede dens hals, den pustede og stønnede, kastede med hovedet og slog ud for hver gang han med sporerne drev den fremad, flere gange prøvede den endog at befri sig fra sin vilde rytter, men forgæves. Kei sad som fastgroet i sadlen. Pludselig glimtede en del små lys foran ham i nogen afstand, nede ved jorden. Hesten snøftede og spidsede øren. Kei troede i begyndelsen, at lysene fra moserne i nærheden, men da han kom nærmere, tiltog skinnet i klarhed og omfang og samlede sig efterhånden til et stort bål, ved hvilket en del pjaltede, mørke skikkelser lå lejret. I det øjeblik han blev dem var, bemærkedes han også af dem. Det var tatere. To mænd rejste sig, sprang hen mod ham og opfordrede ham til at træde ind i deres kreds. Han adlød, steg af hesten, som han trak efter sig, idet han fulgte med mændene. Banden bestod af mænd og kvinder af forskellig alder. Deres brune ansigter belystes af flammen, over hvilken boven af et nyligt slagtet får var stukket på en kæp for at steges. En ung pige var beskæftiget med at made en lille, nøddebrun dreng, hvis hoved stak frem af hængekurven, som stod ved hendes side. Lidt derfra sad en gammel kvinde, hvis forretning bestod i at dreje stegen over ilden. Mændene lå og røg af deres korte lerpiber, mens deres sorte, glødende blikke var hæftet på den fremmede med et udtryk af forundring og nysgerrighed. Kei stod ved siden af sin hest, indhyllet i en grå rejsekappe, hans blege ansigt dannede en skarp modsætning til de øvriges.

"Det er sjældent at en rejsende ser månen på himlen over Borris Hede," udbrød efter nogen tids tavshed den ene af mændene, som lod til af være bandens fører. "Han må nok være

blevet vild mellem moserne og mangler en rap fod og et klart øje for at komme på rigtig sti igen?"

"Jeg mangler ingen af delene," svarede Kei. "Var natten ravnsort, jeg skulle alligevel finde målet, jeg går efter."

"Så giv os en skillings penge!" sagde konen, som drejede stegen, idet hun nærmede sig Kei, "jeg skal da sige ham, hvordan hans rejse vil falde ud; mit øje er gammelt, men det ser ind i de kommende dage så grant som uglens i mulmet."

Med disse ord tog hun en lyspind op af sin lomme, tændte den ved bålet og greb Keis hånd.

"Jeg ved allerede alt, hvad I kan sige mig," sagde han, "hvad der venter mig, og hvad der vil ske står tydeligt skrevet i mit bryst, men det kan være lige meget, spå I kun væk, hvis I har lyst dertil."

Han rakte hånden ud til hende, taterkvinden holdt lyspinden tæt hen til den og betragtede den tavs og opmærksomt.

"Ja vist, lille fa'er!" mumlede hun med en højtidelig betoning, "sådan en hånd som denne har jeg aldrig i mine levedage set, kors! hvad der står at læse; det er gået ham fejl hidtil, der er bryderi og sorg nok i hans liv; og det vil ikke blive bedre; drag han sin vej i fred, jeg vil ikke have noget for det jeg kan spå ham."

Taterne trængte sig nysgerrigt hen til konen, som om de også ville læse Keis fremtid i denne forunderlige hånd.

"Giv mig da kun pengene," sagde en af dem med rå stemme. "Mo'er Greth' har altid en bandsat fin samvittighed, jeg derimod regner det ikke så nøje, man kan jo ikke gøre for, hvad Vorherre har bestemt en til."

"Nej vist ikke, Giles Sib!" råbte den gamle heftigt, "du tager ingenting, hører du, ikke en skilling."

"Godt mo'er!" udbrød Kei, "godt! Men læs endnu engang, enten det så er sandt, at I mægter at udfinde min skæbne af håndens linjer, eller det blot er en løgn for at narre den enfoldige, der tror på eders visdom. Se igen i den og sig mig, om I ikke ved siden af det, der forestår mig nu, tillige finder nogen trøst for fremtiden?"

"Jeg læser intet," var taterskens svar. "Dog jo! – jeg ser et træ, der brækker for en storm, kun en kvist af det skyder ud i spirer og grønne blade; det andet visner og trøsker og muldner. Det er alt." Kei betragtede hende spottende.

"Lad det være nok. Der, gamle! tag dette for din umage, du skal ikke have spået mig for intet."

Tatersken modtog, hvad han rakte hende, de øvrige af banden betragtede ham med et næsten ærefrygtsfuldt blik, hjalp ham tilrette med hesten, og da han fo'r af sted, ind over heden, stirrede de tavse og forundrede efter ham og udtømte sig i gisninger og spørgsmål om hvem denne gådefulde rytter vel kunne være.

Det blev morgen, det blev dag og det blev aften igen. Henad vejen, som fører fra Brædstrup til Fredericia, red Kei. Hans rejsehue sad nedtrykt over øjnene, en mørk kappe flagrede for vinden, og hesten bar ham pustende fod for fod fremad; han havde tilbagelagt en lang og besværlig vej den dag og nærmede sig nu staden. Den hvide port kom til syne under de høje volde, han så de ni skorstene, det eneste man øjner af den gamle fæstning, lige til man står inde i den. Malkepigerne gik syngende forbi ham med deres hvide bøtter på hovedet.

Borgerne vendte tilbage fra deres markarbejde, lærkerne sang, og ovre i vesten sank solen ned bag den fjerne skov. Kei syntes ikke at have øje for noget, naturen var død for ham, hans tanker havde kun én retning, hans længsel kun ét mål. Han stirrede stift hen for sig og sporede sin hest til en raskere gang. Således nåede han byens gæstgiversted nede ved stranden. Alt var her i travl bevægelse, piger og karle løb omkring i gården, husjomfruen stod i køkkenet og lod sin stemme høre, dels befalende, dels skældende, som omstændighederne førte det med sig. Det varede længe, før han fik et værelse, og da han var kommet ind i det, spurgte han pigen, der ledsagede ham, om fru Meldahl opholdt sig her.

"Gud bevares, min herre!" udbrød denne, "hvor skulle hun vel ellers logere? Dette er jo det eneste gæstgiversted i den hele by. Desværre! det må jeg bekende, sådan et slid og slæb vi har fra tidlig morgen til langt ud på natten."

"Alt dette er mig ligegyldigt," afbrød Kei hende. "Jeg ønskede kun at vide, om fru Meldahl tilligemed en yngre dame er kommet hertil?"

"Ja vist!" var pigens svar, "de kom i går. En gammelagtig dame har allerede ventet dem i flere dage. Det er jo alene for disse gæsters skyld, vi har al den tummel her i gården; ser De; i formiddags blev præsten ved danske kirke bedt om at komme herned, og den ene af fruerne talte længe med ham, jeg lyttede lidt efter, hvad de talte om, men kunne ikke høre andet end de ord: "Bryllup og vielse." Kareterne måtte møde her for en time siden. Kammerjunker A.s, assessor B.s og justitsråd C.s, som nok er i familie med dem, blev indbudt, og nu er de alle sammen kørt op til kirken. – Gud! hvad det var en nysselig

brud, den unge frøken! Jeg hjalp at pynte hende, hvid atlaskes kjole med garneringer, og et slør –! nåda –!"

Kei hørte ikke mere, han snappede efter vejret. Pludseligt forsvandt han gennem døren.

"Det er en løjerlig en!" mumlede husjomfruen, så prøvede hun på at kigge ind i den fremmedes vadsæk, men da låsen hindrede hende deri, forlod hun værelset og løb ned i køkkenet.

Kei rettede sin gang og til den danske kirke. Vognene, der havde bragt bryllupsgæsterne, holdt i række udenfor kirkedøren. Han styrtede ind. Lysene flammede fra alteret. Kirken var fuld af mennesker: Den gamle graver havde fundet fornøjelse i at udsprede, at en fremmed greve skulle formæles om eftermiddagen, og enhver, som kunne, måtte derop for at være vidne til stadsen. Brud og brudgom knælede. Præsten lyste velsignelse over dem. Johanne var bleg som den hvide folderige kjole, hun var iført. Aftensolen kastede en enkelt rødlig stråle hen over hende og gav hendes ansigt et besynderligt sart og gennemsigtigt udtryk, som et voksbillede. Brudeparret rejste sig. Hun så ned foran sig, mens brudgommen, en noget ældre mand, betragtede hende med deltagelse. Alting løb rundt for den ulykkelige Keis øjne, han vaklede og støttede sig til en af pillerne.

Vielsen var endt, orgelet begyndte igen og vakte ham, folk strømmede ud af kirken for at se de nygifte stige i vognen, som var kørt frem for døren. Kei blev stående, han kastede sit blik op til alteret. Johanne stod med Dalvig i hånden, hun havde slynget sin arm om moderens hals, lænede sit hoved til hendes bryst og græd. Kei ville gå, men mægtede det ikke, og da nu Johanne, ledet af sin mand og moderen, med langsomme skridt

og sænket blik gik ned ad gangen, undslap et suk hans bryst. Johanne vendte sit hoved hen mod stedet, hun kunne intet se for menneskemængden, som opfyldte kirken.

Nogle minutter blev Kei stående, han syntes at betænke sig, derpå ilede han hurtigt ned ad gangen. Han måtte se Johanne, det koste hvad det ville. Da han kom tilbage til gæstgiverstedet, så han en rejsevogn, indhyllet i en støvsky, køre ud af Strandvejen til. En ung dame vendte ansigtet om for at tale til en anden, som sad ved siden af hende. – Dette ansigts udtryk glemte han aldrig. Det var Johanne, som kørte bort, han så hende i dette øjeblik for sidste gang.

8

De tvende prøvemåneder, Bianca havde fastsat, var forløbet; de forekom Theodor umådelig lange, skønt han hver dag fik bekræftelse på at hun elskede ham. I hele denne tid syntes det ham alligevel, som om han ikke var kommet et skridt nærmere. Bianca gav ham vel beviser på sin kærlighed, men disse indskrænkede sig til en inderligere venlighed, et let håndtryk, et talende blik. Hun forstod at fængsle ham, daglig at vinde større og mere uindskrænket magt over ham, stedse at synes ny og tillokkende, men hun var på samme tid besindig nok til at holde ham indenfor de grænser, hun en gang havde bestemt.

"De tvende måneder er nu til ende," udbrød han dagen efter. "Jeg har holdt mig rolig og kold i den lange tid. Hvad tør jeg håbe og vente?"

"Men," sagde hun smilende, "hvorledes står det til hos Dem med disse dybe, heftige følelser, De så ofte omtalte, da De

endnu ikke havde haft lejlighed til at kende mig med alle mine fejl og egenheder?"

"De er uforandrede, hvis dette ord klinger bedre i Deres øren, end om jeg sagde, at de er tifold tiltaget," svarede Theodor.

"Nu vel! Jeg har da også rådført mig med mit hjerte og tror jeg vil bekvemme mig til at prøve det nogen tid som Deres trolovede!"

Hun rakte ham skæmtende hånden, og hendes store, mørkebrune øjne hvilede på ham med et udtryk af oprigtighed; men Theodor trykkede hende til sit bryst, og Bianca unddrog sig ikke hans kærtegn.

"De tillader altså, at jeg siger Deres fader alt? Eller ønsker De jeg skal tie, for at De selv kan underrette ham derom?"

"Hvor De taler! De går straks ned til fader og beder ham om min hånd, jeg holder ikke af hemmelige forbindelser; når jeg knytter min skæbne til en mand, må han være således, at jeg uden frygt tør vise verden mit valg, hvortil da denne hemmeligholden?"

Det var ved forårstid, storken var kommet. Et stort gilde stod på Hindsholm, Theodor og Bianca havde bryllup. Selskabet var talrigt og gildet prægtigt: Store søsterkager, mandeltærter, fine vine, buddinger, dyrestege, alvorlige og spøgefulde skåltaler: Alt var til stede i overflod. Degnen fra Thorsted havde endog forfattet en ny og dejlig vise, som vel ikke blev udført så godt som den fortjente, det påstod flere; men den var vel ment. Enhver sang som han bedst kunne, og forfatteren tabte intet derved. Alle roste ham, og han fremstammede undseligt sin tak derfor. Bordet var dækket nede i havesalen, hvis døre stod åbne, en krydret duft af Biancas blomster fyldte værelset,

taffelmusikken kostede ikke noget, den blev opført af fuglene, i Guds fri luft.

Disse forstummede efterhånden, ligesom de syngende derinde. Aftenen brød frem. Solen var ved at gå ned; kun den øverste rand var endnu synlig over horisonten, som flammede i et lyshav af røde skyer; disse fordelte sig højere oppe på himlen, antog bestemtere former, blev lettere og luftigere, og tabte sig, idet sollyset blev svagere. gæsterne havde imidlertid rejst sig fra bordet. De vandrede omkring i haven. Damerne satte sig på bænkene ved havedøren, udtømte sig i lovtaler over, hvor prægtigt alt var gået til derinde, og tidligere i kirken. Falk og flere ældre herrer gik, rygende deres piber, frem og tilbage i den brede gang langs med huset. Nogle tav, andre var højrøstede og fortalte lystige historier fra deres ungdomstid.

Da selskabet spredte sig, blev Bianca og Theodor tilbage. Det var i den unge bruds værelse de tøvede. Her plejede hun at tilbringe en stor del af dagen. Hendes lille bibliotek var opstillet i to små bogskabe, hver på sin side af vinduet. Theodor sad, Bianca stod lænet til hans skulder. Han talte dæmpet, næsten hviskende, kærlighedens dybe, inderlige sprog, det sprog, hvori blikket stundom fortæller langt mere og bedre end læben. Hun smilede, rødmede, lyttede og bøjede sig nærmere mod ham for at opfange den svageste lyd af hans stemme.

"Det er så smukt at høre dig tale således," udbrød hun endelig med blød og klangfuld stemme, idet hun satte sig ned ved hans side og tog begge hans hænder mellem sine. "Jeg ved, at du nu føler og mener alt, hvad du siger! Men jeg ved også, at dine følelser hurtigt fødes i dit bryst, blusser op og dør, og det er tungt at tænke sig din kærlighed så foranderlig."

"Du elsker mig ikke, Bianca, når du taler således."

"Jeg?" gentog hun højt, "Oh, min ven! Hvis dit hjerte altid blot måtte bevare så meget som jeg føler for dig, jeg ville være den lykkeligste af alle. En kvinde elsker udelukkende, men I mænd deler jeres kærlighed mellem os. Æren og så mange intetsigende ting, eftersom jeres følelser ældes og deres genstand ikke længere besidder noget nyt og tiltrækkende."

Hun så ham ind i øjnene med en ængstelig, spørgende mine. Hans røst blev mere dæmpet, mere blød og indtrængende. Hun syntes beroliget. De rejste sig og trådte hen til vinduet. Aftenen var så smuk, og de klare stjerner lyste ind til dem. De stod arm i arm, så ud i haven og så dog intet. De talte ikke mere.

Gæsterne var borte. Vognenes rullen lød endnu, svagere og svagere, og forstummede omsider. Månen stod i øst, klar, skyfri og smilende, som om den lyste sin fred ned over stedet.

Inde i ellekrattet sad en mand fordybet i tanker; han var ene; hans blik var mørkt, og hans træk udtrykte livslede. Det var Kei; han var kommet tilbage til Hindsholm nogle dage i forvejen for at være til stede ved Biancas bryllup. Hans læber bevægede sig, som han sad der på en gammel opgravet ellerod, støttende hovedet i den hule hånd; af og til kastede han blikket over havegærdet, hen mod den kant, hvor Halkjær lå. Endelig rejste han sig og gik op mod huset; han syntes mat og kraftløs, han stod flere gange stille og trak sit vejr tungt. På en gang så han bag en busk, tæt udenfor havedøren, en kvindelig skikkelse, i en knælende stilling. Han nærmede sig hende sagte og med langsomme skridt. Hun bemærkede ham ikke, selv da han stod tæt bag ved hende. Han studsede, hans ansigt opklaredes, hans øjne fik mere liv. Han lagde sin hånd på hendes hoved:

"Anina!" sagde han. "Også du, min kære søster, har smagt bitre dråber af livets bæger. Hvorfor græder du? Hvorfor finder jeg dig her og i denne stilling?"

"Tys, broder!" svarede hun, idet hun rejste sig og så op til ham med øjne fulde af tårer, "lad dem ikke høre os; jeg bad om lykke for deres fremtid."

"Du har gjort mere end det, Anina! Du har købt hans lykke med tabet af din egen. Jeg velsigner dig, søster! Du er en god pige; – trøst dig. Gud lever! Han vil huske det. Kom! Lad os gå."

9

Hen over en stor og uvejsom hede kørte en varm sommerdag en let rejsevogn. Solen brændte, hestene pustede og viftede sig med halerne, mens de drog fremad i langsom skridtgang gennem det gule sand og lyngbrinkerne, som dannede en vold på begge sider af hjulene. Kusken var en vognmandskarl fra Horsens. Han tronede på bukken i højrød trøje, gule hjorteskinds benklæder og blank hat. Over skuldrene hang et bulet posthorn, hvorigennem han udstødte nogle hæse og skrattende toner, hver gang han nærmede sig et bedested, eller når en forankørende bondevogn ikke i tide drejede til siden og gjorde den skyldige plads for ham og hans herskab.

Inde i vognen sad en herre, en dame og en lille dreng. Herren bar en sort fløjlskalot i stedet for hatten, som stod foran ham på sædet. Han sad og røg af en stor merskumspibe, nynnede lidt, talte af og til lidt med kusken, faldt i søvn, nikkede og vågnede igen med et smil, et udtryk af tilfredshed, som tydede på en livsfro og sorgløs stemning. Damen ved hans side havde en lille dreng på skødet. Hun havde lagt sine små fødder op på

forsædet, slynget armene om det sovende barn, så på dets træk, vogtede dets søvn og glemte for det den syngende fugl, den ensformige egn og den talende mand. Hvad glemmer ikke en moder for sit barn?

Det var vore gamle bekendte, disse to: Bianca og Theodor. De havde været gift i tre år, i lige så lang tid sad Bang som præst i et godt og indbringende kald på Fyn. Efter et besøg på Hindsholm vendte de tilbage igennem Alheden, hvor Theodor undervejs ville tøve en dag hos en gammel ven, som var præst i nærheden af Falk.

De kørte nu op ad en høj bakke. Fra højden af denne antog egnen et mere opdyrket og venligt præg: grønne enge og bølgende kornmarker, lidt tynde i stråene, således at de hist og her ikke var i stand til at skjule den gule sandbund, men dog kornmarker, viste sig på begge sider af vejen. En bred å sivede og bugtede sig igennem dalen. Foran denne lå en vandmølle, længere tilbage nogle bøndergårde og en lille kampestenskirke, som i stedet for tårn havde en høj trægalge til at hænge klokken i. I denne by boede præsten, som Theodor ville besøge. Bønderhusene, de kom forbi, syntes at være uddøde, så roligt og ensomt var alt omkring dem; med undtagelse af en flok høns, en galende hane og nogle dovne, tøjrede gæs, sås ingen levende skabning i byen. Præstegården lå noget afsides, tæt ved kirkegårdshegnet, indkredset af en række gamle asketræer, alle sammen visne i toppen og bøjende de tørre grene bort fra vestsiden, hvor havgusen og stormen kom fra. Udenfor havediget var der en dam, midt i denne stod en barbenet lille pige med opkiltet skørt og en lang stok i hånden, hvormed hun søgte at drive en flok ællinger til lands, skønt disse spottede alle

hendes anstrengelser. Da hun så vognen komme, vadede hun op på land, tog sine to uhyre træsko hver under sin arm og strøg det gule, tottede hår lidt bort fra panden for mere uhindret at tage de fremmede i øjesyn.

"Er præsten hjemme?" spurgte Theodor.

"Nej!" svarede pigen. "Han selv er til barselgilde ovre hos Lars Thams, men jeg kan tage imod besked."

"Er fruen hjemme?"

"Fruen?" gentog hun og grundede lidt. "Hun er også til barselgilde ovre hos Lars Thams, men jeg kan tage imod besked."

"Er der da ingen af folkene hjemme?"

"De er nede i mosen og bjerge hø, men de kommer hjem til aften."

"Det var jo rart!" sagde Theodor. "Lad os så køre videre."

Det var ikke efter kuskens lyst, endnu mindre efter hestenes, men det gik dog fremad igen. Da de havde kørt en stund og atter kom ud i heden, hvor alt var lyng og sand og revling og hist og her en lille, grøn birkebusk, vendte Theodor sig om mod kusken og bankede ham på skulderen med sin pibe.

"Kender du noget til Bjergegården, en halv mils vej vesterpå?" spurgte præsten.

"Det er nok der, hr. Kei boer, ham de kalder diggrevens søn," svarede kusken.

"Ja, det er så. Ved du noget om ham?"

"Han er ikke god at blive klog på."

"Hvad siger man da om ham?"

"De siger både så og så," svarede vognmanden med den forsigtige tilbageholdenhed, som den jyske almue bestandig

iagttager i sine svar overfor fremmede. "Der kommer ellers en med et par stunthoser på, han ved mere om diggrevens søn end jeg."

Under disse ord pegede han på et ungt menneske, som kom gående inde fra lyngen med en spade på skulderen.

"Har De lyst til at køre med?" spurgte præsten.

"Har De plads?" spurgte den fremmede.

"Abel kan sidde hos mig," sagde kusken.

Den fremmede sprang op, let og behændig, tog sin spade imellem knæene, og de kørte videre.

"Er De kendt på Bjergegården?" spurgte præsten, efter at han havde vekslet et par ligegyldige ord med den fremmede.

"Ja, noget."

"Det vil sige, han har boet der i fulde tre år," bemærkede kusken.

"Ja, så længe er det vel omtrent," sagde Abel.

"Hvordan står det sig så med Kei? Det er ham, vi agter at besøge. Har han det godt?"

"Det er som man tager det til," svarede den anden.

"Men hvormed forslår han tiden i denne golde, uvenlige egn?"

"Han gør det golde frugtbart," svarede Abel. "Se Dem om derovre, hvor det grønnes og vokser. Da Kei kom til egnen, lå her en sort og øde hede."

"Han er nok ikke god at blive klog på," ytrede vognmanden. "Min broder tjente på Bjergegården forgangen, fra maj til november, det er en karl, som ellers aldrig holder af at mæle et ord, uden at han har det hårdt nødig, men han fandt det dog for dødt og stille der og skiftede, da fardag kom. Jeg har hørt

folk sige, at Kei aldrig sover. De påstår også, at der er ingen, som har set ham le. Er det sandt, Abel?"

"Folk siger så meget," sagde Abel undvigende. "Men nu skal vi dreje til venstre, derovre ligger Bjergegården."

Det omtalte sted viste sig for de kørende imellem to høje banker: En lille, uanseelig bygning af lyngtag og bindingsværk, ved siden lå to nye udhuse, hvoraf det ene endnu var under arbejde. Vejen dertil var træls og sandet, store strækninger på begge sider fremviste de afsvedne stubbe af ris og småkrat, et tegn på at man nylig havde afbrændt lyngen. Bang iagttog alt med en nysgerrig opmærksomhed. Efterhånden som han kom stedet nærmere, antog jorden et mere kultiveret og veldyrket præg: Grønne, indgrøftede marker, frodigt korn og hist og her store, sammenhobede stendynger, som man havde opsanket fra agrene. Køerne stod ude, en talrig fåreflok drev langs med vejen, anført af en hyrdedreng og en langhåret hund. Kløveren duftede, lyngen var fortrængt og viste sig blot i små, grønne buske hist og her på digerne. Våningshuset så derimod ikke videre indbydende ud: En lav dør, tre små blåmalede vinduer, rødmalet bindingsværk, det hele tækket med et tykt og mægtigt lyngtag. Det var Bjergegården.

Vejen løb langs med det ene udhus, så at man fra hovedbygningen ikke kunne se de kommende, før de stod i gården. Bang lod vognen holde noget borte, steg af og nærmede sig huset.

Inde i gården stod to mænd, den ene i en lysegrå vadmels kofte, blå falmede lærredsbenklæder og en gammel, grå hat på hovedet. Bang studsede, stirrede, troede ikke sine egne øjne, og dog var det umuligt at tage fejl. Dette ligblege og udtærede

ansigt, dette kolde, stive og glansløse blik, dette forstenede lidelsens præg, tilhørte Kei, den før så friske og livsglade student, han som ville alt, som lo ad alt, som troede at kunne bære himlen på sine skuldre. Sammensunken, foroverbøjet og tavs stod han og lyttede til de højrøstede og heftige ord, den anden udstødte, intet spor af bevægelse afspejlede sig i hans træk.

"Jeg vil ikke føre dette forbandede liv længere," sagde karlen. "Nu er jeg ked deraf. Husbond forlanger arbejde, bestandig arbejde, søgn og hellig, ingen rast eller hvile, aldrig et venligt ord, aldrig nogen opmuntring eller så meget som en dram til. Det kan man jo blive forrykt over."

"Gør jeg da ikke min part af arbejdet?" spurgte Kei.

"Jo, det kan nok være, men husbond virker også for sig selv, det er nu jeres lyst at slide jer op, og hvad har I så for det? Hvad bringer det hele vel ind?"

Kei trak på skulderen. "Se dig om," sagde han. "For fem år siden lå her den vilde og nøgne hede, nu trives det, nu blomstrer det, lyngen viger, kornet kommer, mit værk er blevet til velsignelse. Gå til din gerning, Bent! Når du forlader min tjeneste, er der ingen anden der tager dig, du er en dømt og straffet mand, du lå og sultede på vejen, da jeg tog dig til mig."

"Ja, Gud ved om der dog var værre i tugthuset end her? Derinde har man da sine kammerater og sin gode fritid, når klokken ringede. Her derimod –"

"Gå hen og spænd studene for, Bent!" sagde Kei. "Så ud og bræk heden op, i aften skal vi tales ved om resten."

Karlen gik brummende over til stalden. Kei fik i det samme øje på Theodor i indgangen til porten. I begyndelsen kendte han

ham ikke. Da præsten trådte nærmere, nævnede hans navn og strakte ham begge sine hænder i møde, gled et svagt smil over hans træk.

"Er det dig?" sagde han med sin dybe, vemodige røst, der lød som et suk, og smilet forsvandt i det samme.

"Jeg kommer for at se til dig," sagde Theodor. "Det er vi to om, for Bianca sidder ude i vognen. Kan du give os husly for i nat?"

"Her?" udbrød Kei. "Hos mig? Kom og se min lejlighed."

Han gik med disse ord foran Theodor over til våningshuset og åbnede døren. Der var i hans mine eller hilsen intet, som røbede glæde eller overraskelse ved gensynet; hans stemme, der i det første øjeblik havde sitret af bevægelse, var atter blevet rolig, kold og klangløs. Han talte til Theodor som til en fremmed, som om intet minde, ingen fortid nogensinde havde knyttet dem til hinanden. Da Theodor fulgte ham ind i stuen, så han et stort kammer med et rødmalet bord i midten, nøgne, fugtige, kalkede vægge, ingen blomst, intet sollys, intet som talte til hjertet. I et hjørne stod en seng med et gråt, uldent tæppe over, deri lå en stor, brunspraglet hund. På den ene væg hang en ildsaks og nogle tørrede ræveskind, på den anden en dobbeltløbet bøsse, haglpung og et par uhyre vandstøvler. Bordet viste resterne af et måltid, lidt smør i en underkop, et rugbrød og et halvtømt fad surmælk.

Kei stod og så ned for sig. Theodor betragtede ham med dyb bevægelse.

"Det er min eneste lejlighed," sagde han endelig, "bedre har jeg den ikke."

"Men min kæreste ven!" udbrød Theodor, "hvorledes er det da fat med dig? Kom, Kei! Sid ned, tal til mig, nej, ikke denne

mine, betro dig til mig, som i gamle dage. Kender du mig ikke mere? Har du fundet så mange nye venner, siden vi skiltes sidst, at du for dem glemte de gamle?"

"Venner!" gentog Kei. "Hvad skulle jeg med dem? Ulykken søger sig et lige så omhyggeligt skjul som brøden, men den trænger ikke til venner. Havde jeg været min skæbnes herre, ville jeg vist have valgt mig en bedre lod; jeg drømte engang om noget andet, jeg håbede på noget bedre, det hjælper ikke, man får at tage det som det falder."

"Og hvad lever du da for her i denne afkrog, midt i en ørk, uden mål, uden plan; for hvem er alle dine rige evner blevet til velsignelse?"

"Jeg lever for at arbejde," sagde Kei. "Arbejde, altid arbejde, forstår du mig ikke nok? Det vil sige at bedøve sig, at udmattes, at sove ind og glemme, det er derpå det hele kommer an. Kunne jeg blot glemme, dog det lykkes vel til sidst. Men mit arbejde har en plan, et mål. For fem år siden lå alt herude vildt og øde, som fra syndflodens tid. Jeg har kæmpet med lyng og med sandflugt, med storm og havgus. Se dig om nu, jeg har vundet. Med hvert år bliver det dyrkede land større, lyngen mindre, næste sommer bygger vi et hus til. Jeg har samlet folk om mig, som før drev om her på Alheden med ufred og onde lyster, jeg har lært dem at arbejde, de ernærer sig nu af deres hænders gerning. Flere vil komme til. Der er nok at bestille til dem alle. – For så vidt er mit arbejde blevet mig til velsignelse," tilføjede han med en ubeskrivelig sørgmodig stemme.

"Og du besøger ingen af dine forrige bekendte?" spurgte præsten; "skriver ikke til nogen af dem, tænker ikke mere på nogen af dem?"

"Jeg tror vi gør bedst i at lade være at tale om mine forrige bekendte," svarede Kei. "Kom med! Så går jeg ud og hilser på din hustru."

Lidt efter kørte vognen ind i heden igen med præsten og Bianca. Theodor sad og så tilbage og nikkede. Kei stod oppe på diget, tavs og ubevægelig, han skyggede med hånden over øjnene for solen og blev ved at stirre efter dem, til de forsvandt på den anden side af dalen.

10

Bang skrev flere gange til Kei og besøgte ham den følgende sommer. Da var der blevet et hus til, og en større strækning af heden lå opdyrket. Kei syntes ikke at kunne blive træt, han udviklede en rastløs flid i denne kamp med sandflugt, vestvind og en gold natur. Dette uafbrudte arbejde øvede også sin virkning på ham. Det lod ham glemme det tabte, det lægede de slagne sår, det bedøvede. Det syntes imidlertid så.

"Han er blevet gyselig prosaisk," sagde Bang til sin hustru, da han vendte tilbage fra sit sidste besøg. "Han tænker kun på sin jord, sit korn og sit kvæg og har tabt ethvert åndeligt mål af sigte. Han er ikke til at genkende mere."

"Jeg tror, at han kun tænker på hende," sagde Bianca.

Præsten smilede. "Således går det til i romaner," sagde han.

"Jeg tror, han går til grunde i sin sorg."

"Ak nej, mit søde barn! Man lever med sin sorg og man glemmer den, men man dør ikke deraf."

Fjorten dage efter denne samtale modtog Bang følgende brev:

"Når du læser dette, er jeg borte, og vi mødes ikke mere. Tak for dit venskab og for den trofasthed, hvormed du holdt ud så længe. Jeg har nu fuldbragt min gerning her, jeg har skiftet mit gods, jeg har kæmpet og lidt og tiet dertil, jeg kan ikke mere og drager på friske eventyr og rejser. Jeg troede længe, at arbejde skulle bedøve mig, at det omsider ville blive til velsignelse, og det er det også blevet, for andre, ikke for mig selv. Kunne jeg blot glemme, men det vil ikke lykkes; gid jeg aldrig havde mødt denne kvinde, det havde vist været bedre for os begge; dog hvorfor skulle jeg egentlig ønske det? Kun igennem hende og med hende har jeg levet. Trods de flygtende år ser jeg hende endnu, de samme vidunderlige strålende og undselige øjne, bestandig vekslende i deres udtryk, øjne, der gav så meget og dog havde tusinde forjættelser tilbage. Jeg hører endnu denne bløde, bævende røst. Til hvilke regioner af uanet lykke har ikke denne kærlighed ført mig, hvor har jeg dog elsket hende, og skrevet det og sagt det og rødmet over hvad jeg sagde: Det var kun ord, du! ord og intet andet, hvad jeg følte var uendeligt mere. Sproget forekom mig mat, farverne blege, for mig var hun lyset, spiren til enhver ædel handling, det rene og ophøjede, der stod for min sjæl, når jeg bad, det lokkende og fristende billede, der jog blodet til hjertet i mine drømme. Det er først i de senere år, under kampen for at glemme og forsage, at jeg ret har begrebet denne følelses dybde og målt dens styrke og omfang ved at erkende, hvor trofast den fulgte mig udover savn og skuffelser, hvor lidt adskillelse har kunnet forringe den eller årene kølne den. Jeg holder af hende endnu i denne time, som i de første dage, da jeg stod udenfor hendes dør

med hånden på klokkestrengen, skælvende, tøvende, mens jeg trak vejret med møje, mens hjertet og pulsen bankede. Ikke sandt, du! Der må dog være noget ret ærligt, noget godt og herligt i en sådan kærlighed, siden den har kunnet vare så længe og vokse sig stor under alle omskiftelser, der må være noget ophøjet i den, siden den har gjort mig bedre.

Men den blænder og blinder, denne dybe lidenskabelige følelse, har jeg hørt fortælle; det er kun talemåde, en alen, man har villet afpasse for alt og som dog kun er i stand til at udmåle det små og hverdagslige. Mig har kærligheden gjort dobbelt skarpseende, dobbelt klar. Er det ikke naturligt? Når alle hjertets strenge er stemt så høje og fine, vil den ringeste mislyd lige så vel som den højeste harmoni bringe dem til at vibrere. Jeg søgte desuden en kvinde, ingen engel, jeg havde drømt om hende, og jeg fandt hende, og jeg så hendes fejl, hun kunne ikke skjule dem, hun prøvede heller ikke derpå, hun gav sig som hun var, og hendes ufuldkommenheder gjorde hende ikke ringere. Er det mig derimod klart: Hun har aldrig ret begrebet denne følelses dybde hos mig, måske heller aldrig haft overbevisningen om den fornøden. Hun lyttede til det jeg talte, forundret og med sænket hoved, hun smilede i tavshed til disse afbrudte ord og sammentrængte sætninger: Dråber fra en afstemmet flod; hun troede mig måske til andre tider kold, fordi jeg tav, men jeg tav kun af undseelse over at give lyd til dette misforhold mellem mine følelser og de fattige ord, hvormed jeg var i stand til at tolke dem. Så skiltes vi omsider, det var moderens værk, hun troede derved at sikre sin datters fremtid, hun påstod bestandig fuldt og fast, at Johanne var lykkelig, og glemte, at

det var datteren fra hvem en sådan forsikring burde komme. Offeret tav og bøjede sig som sædvanlig under hendes vilje. Fireogtyve år havde denne moder behøvet til at indpode sit barn kærlighed og hengivenhed, fire uger behøvede hun kun for igen at tilintetgøre hele sit værk. Hun ville råde, styre, lede alt, hun besad viljen dertil, men evnen, evnen! – Stakkels moder! hvilken venneløs alderdom har hun ikke beredt sig. Vi skiltes. Men er vi da også virkelig skilte? Hun hviler ikke mere sin hånd på min arm, når hun spadserer, jeg føler ikke længere denne fine skikkelses bølgende gang, ser ikke disse bløde linjer, der ved hvert skridt vekslede i rigdom og vekslede i skønhed, jeg søger forgæves efter hendes smalle fodspor i sandet; vi henrykkes ikke mere af den samme naturskønhed, men hun lever dog for mig endnu. Det klinger i mit øre af denne milde og dæmpede røst, jeg hører ord, som aldrig tager fejl, som strømmer fra et rigt og bevæget hjerte, og som læben undseelig og frygtsom lukker sig over, som en rigmand lukker for sin skat: Barnagtige, kærtegnende ord, som altid vidste at finde den vej, de søgte, som bragte barnets fromhed og tillid tilbage i mit bryst, som endnu blomstrer i dybet af mit hjerte. Jeg gemmer hendes breve, du! tusinde småting, som kun har værd for mig, og som kalder rige og vekslende minder frem i min erindring, de kommer og svinder ligesom billederne i en gøglers *laterna magica*. Alt dette tilhører kun mig, jeg skjuler det omhyggeligt for alle andre, de anser mig for død, tror mig hentørret, udgået, jeg ligner blyet, det glimrer kun når det smeltes. Om aftenen, når jeg kommer hjem fra marken og har arbejdet mig træt derude, mens mørket og ødet og ensomheden ruger omkring

mig, og jeg hører mine folks trygge og dybe søvn inde fra det næste kammer, så begynder først ret min dag, mit egentlige liv, så skinner solen over min verden, så lyser det blege ansigt som et syn i mine drømme. I virkeligheden bryder jeg mig ikke om at se hende igen, det jeg mødte ville dog ikke være hende. Jeg har minder nok, de trænger ikke til at farves op, hendes åsyn ville være mig fremmed, sorg og tid og alder har præget en skrift deri, som jeg ikke kunne forstå, hvad har vel jeg at bestille med disse matte øjne, som ydmygelser og skuffelser skygger over, med disse furer, som præges under kampe for at skjule og dølge, under anstrengelser for at vinde fred og glemsel? Stod hun udenfor mit vindue, jeg gik ikke derud, jeg ville ikke mere genkende hende, støvet som hun er af ægteskabets prosa. Guddommen har en gang forladt sit tempel og vender ikke mere tilbage, en vanhellig fod er trådt over tærsklen. Hun ville måske heller ikke genkende mig, således som jeg nu er, det tror jeg i det mindste. Jeg har vist forandret mig meget i den lange tid, jeg har måttet nære min følelse med mit eget blod. Jeg ville være et spøgelse fra en åbnet grav. Jeg er fortiden for hende, og den må hun nu enten have glemt, druknet i sine tårer, eller også ville hun gå til grunde ved at møde den levendegjort igen. Vi har begge to betalt vor ungdoms drøm dyrt, fred og ro toges med i købet, og så gik det som i teatret: Pengene gives ikke tilbage.

Hun er nu gift med en anden. Hun sover i hr. Malfreds arm, som der står i kæmpevisen. Ægteskabet har lagt sit skimmel over hendes erindringer, det rører mig ikke. Har hun elsket mig, så tilhører hun dog ikke ham. Hvad har hun vel kunnet skænke denne anden? Hvad har han erobret, uden

to tredjedele af Cæsars lykke? Han kom, han så, men han har ikke vundet. At hun og jeg mødte hinanden var hændelse, men en hændelse, der bærer så stor hengivenhed, så megen lykke og tilbedelse i sit indhold, møder ikke to gange i en kvindes liv. Det første suk har jeg hørt, den første elskovs morgenrøde så jeg farve hendes kind, hvad der følger efter dette slår måske til for ham, jeg i hans sted ville ikke nøjes dermed; man fordrer i forhold til det man giver, man får det undertiden også. Hendes hjertes bedste blomster udfoldede sig under mine øjne, lige fra barnets første undseelige smil til den fuldbårne kvindes attrå, alle de spredte glimt af et væsens skønhed, de rige afvekslinger, det tankefulde, drømmende blik, den jublende røst, alle disse typer for kærlighedens sprog, alle disse harmonier til en yndig melodi har været mine, de tilhører mig endnu, de lever med mig, de dør med mig, hvad er da blevet tilbage for ham? Hvad kan hun give mere? Må det ikke være med et dybt undseelsens suk at hun frembyder dette opkog af følelser for ham: En ret fra i går? Jeg i det mindste vil ikke være gæst ved dette måltid. For ham har hun heller aldrig været andet end tilfældigheden, medgiften måske, et bohave der forskønner, men som til nød kan undværes, han går ikke til grunde ved at miste hende, han ville sørge, åh ja! fortvivle måske for en tid, men rette sig igen, glemme igen. Jeg dør tomme for tomme.

Det nytter ikke hvad jeg skriver. Det er kun ord, talemåder, snak til hobe. Jeg er fortabt, fortabt for bestandig, i aften har jeg skiftet mit gods, lyngen er blevet til græs, ørkenen er blevet til frodighed, jeg har givet det bort til Abel alt sammen, for ham i det mindste er min gerning blevet en velsignelse,

for dem, der bor heromkring også, for mig er der intet tilbage. Det er forfærdeligt at være død, før man har ophørt at leve. De slås nede sønderpå, jeg rejser i morgen tidlig. Farvel, Bang! Farvel, min eneste ven! Riv mit brev i stykker og glem mig."

Senere hørte Bang aldrig mere fra Kei.

Hedemanden

1

Nede på kysten af Vesterhavet ligger fiskerlejet Strandby. Egnen deromkring er sandet, tør og nøgen, i flere miles afstand ser man intet træ, ingen busk, kun hist og her strækker en gammel, fortørret hyld eller en bladløs, trøsket røn sine visne grene i vejret. Husene er små og forfaldne; de ligger spredt omkring på heden, hvor alene den mørkebrune lyng trives og blomstrer i yppig fylde. En mængde kæmpegrave møder øjet i alle retninger; man mener, at der skal have stået et slag i gamle dage. På en høj, noget større og videre i udstrækning end de øvrige, ligger fem store stene i en kreds, tæt ved hinanden. Sagnet angiver denne plads for et hedensk offersted. En stor og flad tilhugget sten, som dengang vel lå ovenpå de andre, er væltet ned på den ene side af højen; det tykke mos og frodige lyng rundt omkring beviser, at den i mange år har ligget dér. Den hele kyst har et barsk og øde udseende, der gør et pinsomt indtryk på enhver, som ikke er kendt og fortrolig med den.

Aftensolen kastede sine matte stråler ind over heden, idet den efterhånden sank dybere ned bag havet; bølgerne spillede nede på strandkanten med en rødlig, sitrende glans, himlen var grå, og i sønden trak en stærk sludtåge op. Nede ved havbredden var en mængde mennesker i færd med at rense fisk: Den foregående nats udbytte. Langs med kysten hang hvillinger, rokker og flyndere på snore mellem høje, nedrammede stænger for at tørres; det er den vigtigste, ja

næsten eneste næringsvej for vestlandets beboere; rundt om på halvøen forsendes dette produkt, en mængde skibe fører ladninger deraf til andre købstæder; selv i hovedstaden ser man engang imellem en Fanø hvilling eller en Vesterbo skulle.

Længere oppe på land lå seks mænd af et vildt udseende, rygende af korte kridtpiber. Deres klædedragt havde et særegent snit, deres gulbrune ansigter et eget udtryk og intet af det nationale præg, man plejer at finde hos vesterbomændene. De talte livligt med hinanden, i et fremmed fuldtonende sprog, som de ledsagede med heftige og udtryksfulde gebærder; de brød sig ikke stort om, at de var genstand for fiskernes opmærksomhed, hvilke af og til så over til dem med foragtelige blikke. På Sjælland træffer man sjældent den slags folk, men i Jylland kendes de godt, man kalder dem natmænd, skøjere eller tatere.

Det blev mørkere og mere skyfuldt på himlen; man hørte gennem stormen Nordsøens hule brummen, og de dybe furer mellem sandrevlerne kom mere tydeligt til syne. Fruentimmerne kastede ængstelige blikke til hinanden ved tanken om den fare, som truede deres mænd, der var ude på søen for at drage bundgarn og snører til lands.

"Vorherre holder sin hånd over dem," sagde en gammel kone til sin nabo, "de bliver længe borte i aften, og det bæres mig for, at der forestår dem noget ondt."

"I aner immer hvad som galt er, An' Master!" svarede den tiltalte, fortrydelig over at se sin egen frygt udtalt af en anden. "Hvorfor skulle det vel gå galt i aften mere end ellers? Der er stærke årer ude, hun har kulet hårdt i dag, derfor varer det så længe."

"Der har vi dem!" råbte en ung pige, som lang tid havde stået på en stor, mosbegroet kampesten, skuende ud mod havet. "Jeg ser Niels Giles båd brække igennem gusen!"

En mørk stribe kom lidt efter frem af skumringen, og den bange ængstelse, som hidtil havde betaget alle, forsvandt i et jublende velkomstskrig. Fire bemandede både skar hurtigt og let gennem dønningen, stærke og håndfaste mænd steg ud, men de syntes ikke at gengælde kvindernes venlige hilsen, der lå tværtimod et mørk og bittert udtryk i deres ansigt.

"Hvor er bundgarnene?" spurgte en gammel gøiser, idet han stirrede ned i de tomme både.

"Borte!" var det énstemmige svar, "strømmen har taget dem med sig, stagerne er knækkede og drevet ud i Grådyb; hvis de ikke kommer i land på Fanø, må Vorherre vide, hvordan det vil gå os i sommer."

"Borte?" gentog kvinderne med modfalden stemme.

"Ja!" vedblev en af de hjemvendte mænd, "og Vil Sommers havde nær gået samme vej; hans båd kæntrede, han var to gange under, før Jakob Tømmermand fik fat i ham."

Dagen var til ende, kun en svag rød tone farvede den vestlige himmel, og fra den modsatte kant blandede en lysning fra månen sig med de mørke skyer, der efterhånden trængte frem i tættere og større masser. Fiskerne sankede deres redskaber sammen, de beredte sig til at forlade stranden og søge hjem til deres boliger. Da lød et svagt, hult knald ude fra havet, og i næste øjeblik gled en sort genstand frem af tågen. Det var en lille jagt; den svævede let og hurtigt hen mellem bølgerne, uden, som det syntes, at agte på de farlige sandrevler, den i ilsom fart nærmede sig. Med opmærksomhed fulgte fiskerne fartøjets

bevægelser. Den modløshed, tabet af deres bundgarn havde sat dem i, tilbagetrængtes pludselig af forundring og nysgerrighed.

"Der er to derude!" råbte en af mændene. "Hvad mon det kan have at betyde'"

Under dette udråb rettedes forsamlingens blikke hen mod den kant, taleren pegede på, og en smækker, fintbygget kutter kom på samme tid til syne, men den bar mere af for land, som om den frygtede og bedre kendte de farer, jagten udsatte sig for.

"Det er Poul Pil fra Fanø," råbte flere af fiskerne på en gang, "den anden er krydsfartøjet fra Hjerting. Se! Den toner toldflag for at tvinge Pil til at lægge bi; men lur ham, om han gør det!"

Jagten vedblev imidlertid at styre ind mod sandrevlerne, og de hyppige slag, den gjorde, var et bevis på at den førtes af en erfaren mand, som fuldt vel kendte de farer, han udsatte sig for ved at holde så nær op mod kysten. Endnu et skud løsnedes fra krydsfartøjet, og denne gang var det alvorligere ment end før, for en kugle fo'r hoppende over vandfladen et par favne i læ af jagten og borede sig ind i en kæmpegrav, noget oppe på land.

"Disse krydsbetjente holder forbandet meget af at lege med skarpt," sagde en fisker til sin sidemand og så ligegyldigt hen til stedet, hvor kuglen fo'r ind.

"Ja," var den andens korte svar, "når de kan gøre det uden at svi deres egen pels; men hvad bryder så den djævelskarl Pil sig om det? Fanden står i den fyr! Ingen frihandler [Note 2)], på hele kysten forstår bedre end han at klare sig for dem."

"Det er skade, at han skal have sådan en søn som den Henrik, der sidder i slaveriet derovre," sagde en aldrende kone, der var

trådt hen til de talende.

"Å! Hvad præk om en søn," udbrød en af mændene, "man bør aldrig tale ilde om de døde. Der vokser ikke i skov et træ så lige, at det ikke har en kroget gren!"

"Hvordan hænger det i grunden sammen med den søn? Vil! du må vide det, for du fo'r jo med samme skude, som han kom galt af sted på."

"Det hænger sådan sammen," svarede sømanden, "at kaptajnen ville sulte os, og da Henrik klagede derover, fik han kat; så var han et ilvorent menneske, der lettere kunne gøre måne til sol end tæmme sig, når han blev vred; det lå nu engang i blodet, skal jeg sige os, og sådan har enhver sine fejl. Han tog fat i kaptajnen og vippede ham overbord. Det er det hele! Derfor kom han i slaveriet, og nu er han død derovre, som de fortæller. Men tal aldrig til Poul derom, han kan ikke tåle at høre derpå."

Han tav og vendte sig mod søen.

Stormen tog til, bølgerne kastede tykke skumflager højt op på land, men jagten vedblev at ile af sted, slag for slag, så sikkert, som om den ikke havde det ringeste at befrygte af skærene, den tumlede sig imellem. På bovsprydet sad en lang, mørk skikkelse; med et skarpt og spejdende blik målte han afstanden fra land og de velbekendte mærker, de sejlede efter; en gang imellem, når stormen holdt inde, hørte man enkelte ord af hans kommando, og det syntes, som om usynlige ånder hjalp ham, så hurtigt og nøjagtigt udførtes enhver af hans befalinger, uden at det dog var at se, ved hvem det skete.

"Der er en passager ombord!" sagde en af fiskerne "jeg ser en fremmed indhyllet i en kappe stå om læ af storsejlet."

"Han vil alligevel have nød med at klare sig," bemærkede en anden. "Kaptajn Dahl kender alle smuthuller, og nu er han gået over Dødmandsbjerge for at stoppe Poul ved Grådyb."

"Å! han varer sig vel," genmælede en gammel, gråhåret gøiser, "han har nok en kostbar ladning inde, hvis blot vind og strøm holder, til han får lagt grunden forover, kan kongens folk ingenting gøre ham. Se der! Han bjerger sit storsejl, han halser op for at tage øjenmærke af Jerne kirke. Det er en klog hund, den Poul! Vorherre holde sin hånd over ham og hans skude. Nu har han klaret næsset ved Grådyb, om en kende er han i sikkerhed; i nat skal der losses, så er alt rede, til krydsbetjentene border ham i morgen. Kom nu, folk, lad os gå hjem, Poul Pil kan have en håndsrækning behov siden."

Lidt efter var både jagten og dens forfølger ude af syne. Fiskerne brød op og forlod strandbredden.

Lidt senere samme aften gik en rejsende hen ad den smalle sti, som løber langs med ovren; en høj jordvold, naturen har dannet igennem Skads herred, langs med Vesterhavet. Vejen slyngede sig ind mellem høje, mosgroede bakker; den var ubanet og knudret, og den gennemtrængende regn, som i det sidste par timer havde holdt ved, gjorde den næsten ufremkommelig, så at han ved hvert skridt sank i til anklen. Efter at have gået fremad i nogen tid, stod han stille og så sig om, som for at opdage et skjul eller en menneskelig bolig, hvori han kunne finde ly og hvile; men tågen, som lå over egnen, tilslørede alt for hans blik. Han fortsatte sin gang på lykke og fromme og hørte endelig en hund tude fra den kant, hvor fiskerlejet lå. Lidt efter glimtede gennem mørket et mat og usikkert skin af et lys, efter hvilket han rettede sin gang. Det

varede ikke længe, før han i nogen afstand opdagede omridset af en af disse faldefærdige hytter, man så jævnligt træffer i hedeegnene, og som den fremmede snarere skulle anse for tørveskruer, end for menneskeboliger.

Da han var nået hen til den, så han gennem vinduet et aldrende fruentimmer sidde på en halmstol ved skorstenen, på hvilken en tørveild blussede og oplyste hele stuen. Henne i krogen lå en opløben dreng på nogle fåreskind; han forsøgte sig på en hjemmegjort fiol, som han aflokkede skurrende toner, idet han smilede dertil og kneb øjnene sammen.

Endskønt dette sted just ikke lovede synderlig bekvemmelighed, bankede vandringsmanden dog uden betænkning på døren.

"Hvem der, så silde?" spurgte konen, idet hun lagde sin bindhose fra sig og gik hen til vinduet.

"En fremmed!" svarede en klar stemme, "en mand, som har forvildet sig i egnen og er ubekendt med vejen."

"Vi kan ikke huse nogen her," sagde konen i en tvær og langsom tone, "men hvis I vedbliver at følge stien langs diget, kommer I til Esbjerg kro, eller hvis I går endnu lidt længere og drejer til højre, så når I Uglvig Slot; der har de bedre råd til at tage imod fremmede, og der kan I også få alt hvad I trænger til, langt anderledes end her."

"Hvad er alt dette for noget snak, moder!" udbrød drengen henne i krogen. "Der er jo over en halv mil herfra til Uglvig, og den vej kan en fremmed ikke hitte, allermindst nu, da det er så mørkt derude. Fyren har kanske også penge," tilføjede han i en dæmpet tone. "Luk ham ind, lad mig se, hvad det er for en."

Konen måtte formodentlig være vant til at adlyde ham, for hun gjorde ikke flere indvendinger, skød træskodden for døren og lod den fremmede komme ind. Det var en ung mand, med et udtryksfuldt, om just ikke smukt ansigt. Hans mørkebrune øjne strålede af mod og bestemthed. Han var høj og regelmæssigt bygget; fra panden, som omgaves af tykke, sorte lokker, løb et temmelig dybt ar ned imod det venstre øjenbryn. Hans hudfarve var mørk og solbrændt, og en stor knebelsbart omkring overlæben antydede, at han var eller i al fald kunne have været militær.

"Det er et slemt vejr udenfor i aften," sagde han og tog uden omstændigheder sin kappe af. "Jeg ønsker mig tillykke med endelig at være kommet under tag."

"I vil ikke få det synderlig godt her," bemærkede konen; "vi ejer knapt et stykke brød i huset, førend Simon Spillemand kommer hjem, og Gud ved, hvornår det sker, kanske ikke før lærken synger igen. – Den hund!" mumlede hun for sig selv, "han bryder sig kun lidt om sin familie."

"Det betyder intet, gode kone! Jeg er i grunden mindre hungrig end træt," svarede den nyankomne, idet han fremtog en stor merskumspibe og stoppede den. Drengen havde imidlertid med en vis nysgerrig forundring betragtet ham. Da han så ham fremtage tobakspungen, forlod han sit leje, hængte fiolen op på væggen og tog en kridtpibe ned fra hanebjælken.

"Med forlov!" udbrød han og strakte hånden uden videre hen efter tobakken. Den fremmede tillod det smilende.

"I er vel krigsmand?" spurgte konen, "siden I bærer et sådant skæg?"

"Hvad kommer det dig ved, mo'er?" sagde drengen, førend den fremmede fik tid til at svare. "Herren er ikke vor lige, det ser du vel."

Med disse ord indtog han igen sin forrige plads på fårehuderne, tændte piben og pustede røgen med synligt velbehag ud gennem næsen. Den rejsende satte sig tavs på en stol ved ilden og lod sine øjne glide fra en genstand til en anden i stuen med en ligegyldighed, som tilkendegav, at slige omgivelser ikke var ham fremmede.

"Ja, I ser jer om!" tog værtinden til orde, i den samme fortrædelige tone som hidtil, "det er nok længe siden I har været i et sådant hundehul som dette."

"Lad herren dog være i ro for dine bemærkninger," sagde drengen atter. "Han har jo fået øjne af Vorherre til at se med."

"Må jeg kanske ikke snakke for dig? siden du sådan bider mig af for hvert ord," gentog konen opbragt. "Du er rigtignok en køn søn, Ulle!"

"Hold mund, mo'er!" svarede drengen, med den ligegyldigste mine af verden, og ragede en glød fra ildstedet ned i den udgåede pibe. "Det var bedre, om du tog det sul frem, vi levnede i middags; når man har gået en lang vej, plejer man at trænge til mad, og så vidt jeg mindes, er der endnu øl i dunken inde i sengen, lad os få det frem."

Mens konen adlød denne opfordring, hørte man skrig ikke ulig slaget af en hjejle. Døren blev denne gang uden ophold åbnet. En gammel, skindklædt mand, fulgt af en stor, gråbrun bulbider, trådte ind. Forundret betragtede han den rejsende, idet han rystede vandet af sin kofte og gik noget længere frem i stuen. Der lå noget vildt, men tillige tiltrækkende og godmodigt

i hans brune, furede åsyn, i de levende, blå øjne, som spillede under hans buskede bryn. Lange, tykke hårlokker faldt ned om ansigtet; de var blege af mange vintre; dette alderdommens mærke stod i besynderlig modsætning til hans kraftige legemsbygning og hans ildfulde, gennemtrængende blik. Denne mand var tater og hed Math Hjeil.

"Hvor er Simon henne i aften?" spurgte han efter nogle øjeblikkes tavshed og satte sig ned for bordenden på en gammel egekiste.

"Han er nede ved søen," svarede konen med en hemmelighedsfuld mine. "Poul Pil er kommet, der skal arbejdes meget, inden sol står op. Men vil du tale med ham, Math, så skal jeg lade ham hente. Du kan jo springe ned efter ham, Ulle."

Det lod til, at tateren stod i en slags anseelse hos værtinden, for hun var langt venligere mod ham, end hun havde været mod sin gæst.

"Nå, Ulle! Rejs dig, spring ned efter fatter, hører du!"

"Jeg har gået langt i dag," sagde Ulle i en langtrukken, slæbende tone, "jeg er træt nu og gider ikke rejse mig, spring selv ned efter ham, mo'er."

Konen ville til at give et groft svar, men tateren forekom hende, idet han bemærkede, at hans ærinde ikke havde hast; derpå tog han ølkruset, som hun havde sat hen til ham, og tog et par drag af det.

"I har fremmede, ser jeg!" sagde han lidt efter i en halvsagte tone, og da han bemærkede den spænding, som syntes at herske mellem gæsten og konen, vendte han sig til den første og udbrød: "Det er dårligt vejr at rejse til fods i, dette."

"Vist nok!" svarede den ubekendte, "men min fodrejse har ikke været længere end fra stranden hertil. Jeg lod mig landsætte fra Pils jagt og håbede at nå Esbjerg kro, inden det blev mørkt."

"Da har De gjort et galt bestik," genmælede tateren med et let smil, "og de har ikke vundet noget ved at tage ind til spillemandens, allermindst nu, da Pilen har ladet sig høre på kysten. Siden De er kommet med hans fartøj, så ved De vel også, at han er frihandler; de ville losse varerne i nat for at kunne være klar i morgen, når kontrolløren fra Hjerting border ham. I dette hus kommer der lidt over midnat gæster, der ikke ville lade Dem få et øjebliks søvn."

"Det er just mine ord!" udbrød værtinden, fornøjet over at høre Math tage hendes parti. "Det var blot for den sags skyld, jeg ikke ville lade herren komme ind, men så var Ulle straks på færde med sit vrøvl, og jeg måtte lystre."

"Hvad skulle jeg gøre?" sagde den rejsende. "I kan nok indse, at man efter en besværlig rejse ikke har synderlig lyst til at ligge under åben himmel i et vejr som dette."

"Såmænd!" svarede Math. "Nød er hvermands herre, men hvis De vil følge mig et stykke vej, så kan jeg føre Dem til et roligt sted, hvor De vil være velkommen. Det linder nu i vejret, skyerne driver bort, om lidt vil månen komme frem. Det er vel kun et ringe sted, det jeg vil føre Dem hen til, men De er ung nok til at sove godt på et lyngknippe."

Den fremmede modtog hans tilbud, og da konen mærkede, hun havde udsigt til at blive af med ham, blev hun mere venlig og nødte ham til at tage for sig af kødet og det fad kolde

kartofler, hun havde sat frem på bordet. Nogen tid efter forlod den fremmede og tateren hytten.

Det regnede ikke mere, men det var mørkt i vejret. Den fremmede kunne ikke se det mindste spor af vejen, de gik. Hans fører derimod vidste god besked, man kunne mærke, at han var nøje kendt på egnen, for hans gang var hurtig og sikker. Vinden blæste endnu koldt ind fra havet, der fo'r hen over lyngen og blandede sine klagelyde med urfuglens sagte klukken; hist og her blinkede en bleg stjerne frem på himlen og udbredte et usikkert lys mellem skyerne. Den fremmede gjorde flere gange sin fører opmærksom på stærke glimt, han med korte mellemrum så lyse i det fjerne, og af og til lød fra samme kant en gennemtrængende piben hen over heden.

"Det er Pilens folk, som arbejder," sagde tateren. "De må skynde sig, mens mulm og nat skjuler dem. Poul Pil er en snu karl, alle mennesker skal leve, og herovre på heden lader sig meget gøre, som ingen drømmer om i byerne; her har vi højt til himlen og langt til fogeden."

Han fortsatte nu igen sin gang med lette, hurtige skridt.

"I går godt," udbrød den fremmede lidt efter og tørrede sveden af sin pande.

"Såmænd!" svarede Math tilfreds, "jeg er vant til at bruge mine ben. Jeg ville netop have sagt det samme om Dem. Jeg skulle fejle meget, hvis denne nat var den første, De vadede gennem lyngen."

"Hvoraf slutter I det, min ven?" spurgte den fremmede; men han fik ikke taterens svar at høre, for i det samme denne vendte sig mod ham, hævede en høj skikkelse sig i vejret fra en stendysse i nærheden. Den skred hurtig hen mod dem,

standsede, da den var kommet dem på et par skridt nær, og så fast og spejdende på dem.

"Hvad godt vil I?" spurgte den rejsende, idet han fattede sig og trådte nærmere hen til den ubekendte.

"Slet ingenting!" var svaret, "jeg tog fejl, jeg holdt jer for andre. Gå I med Gud!" Som han sagde dette, vendte han dem langsomt ryggen, og et øjeblik efter havde de tabt ham af syne.

Math kunne ikke skjule det indtryk, dette optrin havde gjort på ham. Han blev stående nogle minutter og stirrede stift hen på stendyssen. Den fremmedes spørgsmål besvarede han i begyndelsen slet ikke, omsider sagde han med dæmpet stemme:

"Det er Ømanden, hvis det ellers var en rigtig mand; jeg kunne nok tænke, at han måtte være herinde på land, når Pilen var i vente."

"Hvem er Ømanden?" spurgte den anden, som begærligt opfangede ethvert af taterens ord.

"Det er en, som bor herude på en lille holm, et stykke ovenfor revene. Siden han er kommet hertil, har Vorherre holdt sin hånd over ethvert fartøj, som gik forbi kysten; vejret må være hvordan det vil, selv i en orkan går hans båd ud, så snart han mærker, at de er i betryk for at bjerge sig. Han har frelst mange menneskeliv. Ingen ved hvad han lever af, han omgås ikke med nogen, og ikke en båd i herredet kan komme hans hytte nær, for han har sænket sten og fylding ned rundt om holmen og kun ladet en smal rende åben, som kun han kender. Folkene heromkring frygter ham, det skulle ikke falde nogen gøiser ind at vove sig forbi Dødemandsholmen, når solen er gået ned. Somme fortæller, at de en aftenstund, da de vendte hjem fra

arbejde, har set ham sidde på en sten ude i havet, det øverste af hans krop var som et menneskes, men det nederste var en tyk havmandshale med skæl på. De siger, at han står i ledtog med den onde, men jeg ved, at det ikke er sandt; jeg så ham forgangen sommer komme i land en høstnat, lidt nedenfor Strandby, han lå på knæ og bad til Vorherre. I foråret standsede han et par heste for en bondemand ved at gribe i baghjulet, og dyrene var ikke i stand til at komme ud af pletten. Poul Pil kan takke ham for, at han altid slipper så godt fra det, for hver gang han kommer hjem fra en tur og vil losse her på kysten, er Ømanden i land og klarer for ham. Sidst, da de smuglede varer ind, fandt man morgenen efter to af betjentene ligge bundet på vejen til Hjerting, det var Ømanden, som havde taget sig af Pouls ladning. Hvordan det nu hænger sammen, så er han dog mere end vi to, og jeg har i de år, jeg vandrede ude mellem lynghøjene, set meget, som går over menneskenes forstand, hvorvel man har fortalt mig, at der gives folk inde i de store byer, som ved besked om alt og er så kloge, at de ikke engang tror på Vorherre."

De to vandringsmænd gik imidlertid ind på heden og kom nu hen over en lille, smal, tilgroet sti, som endte i en sumpet landstrækning: Den såkaldte sorte mose. Der boede taterne. Midt i mosen var en lynggroet holm, hvorpå der fandtes flere kæmpehøje. En mængde jordhytter lå spredt mellem disse. Store kampesten førte ud til øen. Ad en bro, disse dannede, gik de, og da de var kommet over, rettede de deres skridt mod en af højene. Et øjeblik efter befandt de sig i højens indre. Det var et lunt og fast kammer, hvis vægge dannedes af store, mosbegroede sten, beklædt hist og her med små

nürnbergerbilleder. Rundt om på jorden stod bure med agerhøns og snepper, som ved skinnet af lampen, tateren havde tændt, lod et underligt angstskrig høre. Mens den fremmede nød, hvad hans vært havde sat frem for ham, rystede denne et knippe lyngris ud i et hjørne af kammeret, bredte derover et stort, uldent dække og indbød sin gæst til at tage hvile derpå. Men det varede længe, inden den ubekendte faldt i søvn, hans tanker lod ham ingen ro; hans blikke fløj fra en genstand til en anden. Utydelige drømmebilleder foresvævede ham, der var noget mørkt i hans sindsstemning. Af og til fo'r et enkelt, langtrukkent vindstrøg ned igennem det smalle røghul, som var dannet i det øverste af hulen. Math sad henne ved bordet, han støttede hovedet i sin hånd og stirrede stift hen for sig, mens hans læber hurtigt bevægede sig, som om han talte med sig selv. Der hengik vel en time således. Endelig tog tateren lampen og listede sig til den fremmedes leje. Denne blundede let. Forsigtigt bøjede den gamle sig ned over ham og lod lysskæret falde på hans ansigt. Den fremmede slog øjnene op, greb til siden, som om han søgte et sværd, og rejste sig over ende på lejet; men da han så det venlige udtryk i den gamle mands træk, fattede han sig og spurgte, hvorfor han betragtede ham så nøje.

"Mindes du mig da slet ikke mere?" udbrød tateren. "Viggo! min dreng! Jeg er jo Math Hjeil, den gamle hedemand, som alle fugle kender herude. Kan du ikke høre på min stemme, at det var den, som tiggede brødet til dig i Tyskland og Ungarn? Disse skuldre har båret dig så mange mil."

"Jo, jo!" råbte Viggo, idet han trykkede tateren til sit bryst. "Nu kender jeg dig, det forekom mig nok, som om jeg havde

været i denne hule før, jeg har altså ikke taget fejl; måske er jeg endog født her," tilføjede han vemodigt.

"Nej, Viggo," sagde Math, "det er du ikke, men derom en anden gang, fortæl mig nu lidt om, hvordan det er gået dig, mens du var borte. Jeg har tit tænkt på dig, min søn. Når jeg sådan gik og vankede alene om mellem lyngen eller jog en hare op i ageren, tyktes mig altid, at jeg fattedes noget, siden du ikke var med mig. Har lykken set mildt til dig i den lange tid?"

"Ja!" svarede Viggo ligegyldigt, "hvis Gud skaber lykke, så kan jeg ikke klage."

Og nu fortalte Math de vigtigste begivenheder af sit liv i de ti år, de havde været adskilt. Natten svandt. Lampen gik ud, og gennem glamhullet i loftet faldt et svagt, sitrende skær af morgendæmringen ned i hulen. Endnu sad tateren på Viggos leje og denne ved ham side, da solen stod op.

Og fuglene sang, dugdråberne perlede i lyngrisene, da tateren og hans gæst forlod hulen på samme måde, som de den foregående nat var kommet over til den. Math fulgte Viggo ned til Esbjerg krosted, hvor denne tog ind.

2

På østkanten af Skads herred ligger en gammel, grundmuret bygning. Den var i fordums dage en stor og vidtløftig herreborg, omgivet med volde og grave. For nogle år tilbage sås endnu ruiner af et forfaldent bolværk på den side af bygningen, som vender ud mod Vesterhavet; disse er til dels forsvundet, efter at jorden omkring gården er blevet optaget til agerbrug. Uglvig slot, således hedder gården, beboedes af general Volmar. Tidligere chef for et regiment, som lå i Jylland, havde han levet

længe nok i verden til ikke at føle noget savn ved at ombytte stadens larm og støj med det fredelige herregårdsliv. Han var den sidste af en gammel adelig slægt, og Uglvig slot havde i mands minde været i hans families eje. Volmar var enkemand. Hans hustru, en præstedatter fra Fredericia, havde været hædret og elsket af sine omgivelser. Hendes ønsker forenede sig i hans vilje; hendes lykke indskrænkede sig til at være moder for hans og hendes tvende børn. Det var først og fremmest hendes død, som bevægede generalen til at søge afsked fra regimentet og forlade byen, hvor alt så smerteligt mindede ham om hans tab; han drog til Uglvig og opslog der sin bolig. Gården havde siden hans ankomst antaget en ny og bedre skikkelse, de forfaldne mure og sidebygninger blev nedrevet og på grunden opført nye og rummelige bygninger, hvis hvide vægge tog sig pynteligt ud i den mørke lyngegn, som på alle sider omgav dem. Godsets bønder velsignede Volmar, for han brugte sine midler til at gøre vel med og til at forbedre deres kår; alle trængende fandt et villigt øre og en hjælpsom hånd hos ham. Han levede dertil i god forståelse med sine naboer, kunne med den største tålmodighed hele vinteraftener sidde og høre på herremændenes fortællinger om kvægavl og studemæskning, eller på fruernes meddelelser om udbyttet af smør og ost; han spillede også hver lørdagaften sit l'hombreparti ovre hos pastor Sørensen i Jerne. For dette som for meget andet kaldte hele egnen ham en ædelttænkende, brav mand, intet hindrede ham i at leve i en rolig og uafbrudt nydelse af sit liv. Vist kunne det ikke nægtes, at generalen jo havde sine ejendommeligheder: Jeremias Skolemester påstod således, at han var alt for meget indtaget af sin søn, som studerede i hovedstaden, han havde

næsten gjort ham til et mundheld og søgte ved alle lejligheder at bringe ham på bane. Dernæst beklagede han, at generalen stod i den mening, at punch var lige så nødvendigt for et godt lune som frisk luft for lungerne, og at han desårsag stundom nød denne drik i et metal, der ikke tillod ham at have tilbørlig opmærksomhed på hvad der foregik omkring ham. Men hvilket menneske er vel fejlfrit? Og Volmars særheder forglemtes og oversås let på grund af hans gode egenskaber.

Skolemesteren var i øvrigt en mand med sjældne og glimrende egenskaber. Det var måske blot derfor, at han havde fået sin afsked. Han kunne skrive vers over hvad som helst, anatomere frøer, sætte for rotter, med ét ord: Han var en mand, der kunne alt og vidste besked om alt. Det var ham således en let sag at gøre sig yndet hos Volmar, han blev denne snart uundværlig og opslog i egenskab af sekretær og avislæser sin bolig på Uglvig. Om mandens ydre var der ikke stort at sige, endskønt også dette kunne afgive et bevis på hans mangesidige talent. Naturen havde nemlig givet Jeremias en meget sparsom hårvækst, og med den fremrykkede alder var han blevet aldeles skaldet, men dette var en omstændighed, som meget få kendte, så kunstfærdigt havde han forstået at hjælpe sig ved en paryk af sort fåreskind, hvortil han behændigt havde anbragt en lang pisk, om hvilken hans fjender sagde, at den var gjort af en kohale. Rigtignok fik skolemesteren ved denne paryk en tilfældig lighed med en neger, men naturens mangel var dog afhjulpet ved den. Endvidere havde Jeremias fra sin barndom beholdt den besynderlige vane at skele, og det så påfaldende, at man måtte tro, han frygtede for at øjnene skulle løbe bort, og derfor stadig lod det ene passe på det andet.

Det var en klar og venlig forårsmorgen; en let og luftig dis dampede over heden, lærkerne sang oppe i den blå luft, den rødbenede stork knebrede fra hustagene, hyrdedrengene blæste på skalmeje og gik i spidsen for fåreflokken ind ad heden til, mens bonden spændte studene for ploven og drev dem hen over de sandede brakagre, fulgt af en sværm krager, som søgte i furerne efter orme.

Solen skinnede så smukt ind i dagligstuen på Uglvig, hvor familien var forsamlet ved tebordet. En ung dame sad i sofaen ved siden af Volmar og hørte på skolemesteren, som forelæste aviserne. Den unge pige var generalens datter, Alice. Hun var smuk, hendes hudfarve fin og frisk, organet blødt og melodisk, der lå noget let i alle hendes bevægelser; hendes hånd var hvid og blød, foden fin og yndig i sine omrids. Endnu en anden ung dame befandt sig i værelset. Det var Manuela. Hendes forældre havde allerede i lang tid beboet en lille gård i nærheden af Uglvig. Hun sad og så ud af vinduet.

Alice og Manuela lignede ikke hinanden. Deres smag og tilbøjeligheder var højst forskellige; desuagtet havde gensidig trang til meddelelse og ensomheden, hvori begge levede, ført dem nærmere sammen, og denne forbindelse imellem dem var efterhånden gået over til en vis fortrolighed. Manuela boede undertiden en hel måned på Uglvig, og ingen var lykkeligere derover end Alice; hun måtte have en hos sig, som hun kunne betro sig til og fortælle alle de tusinde småting, der bevægede hende. Manuela var høj og fyldig, hun besad vid og en glødende indbildningskraft; i hendes bryst slumrede dybe, heftige følelser, der kun behøvede at vækkes for at træde ud over de skranker, skik og brug og en finere sans og sømmelighed har

draget om kvindens tilværelse. Hun syntes adspredt denne morgen og legede tankeløst med en tam, grå papegøje, mens hendes blik med utålmodighed stirrede ud af vinduet, som om hun ventede på nogen.

Lidt borte fra de øvrige sad endnu et lille væsen, et halvt barn, som ikke alene i ansigtstræk, men også ved sin gulbrune hudfarve skilte sig meget fra de øvrige.

Det var Rinda. Et taterbarn, som generalen havde taget til sig og lod opdrage i sit hus. Hun var i dette øjeblik beskæftiget med at slå op i en drømmebog, og det så ud, som om hendes søgen var frugtesløs, for efter en tid lang at have gennembladet bogen, lagde hun den utilfreds til side og lyttede efter generalen og skolemesteren, som netop var kommet i en lille ordstrid. Således gik en tid. Efter at generalen havde udtømt sig i alle de beviser, han kunne finde for sin menings rigtighed, befalede han skolemesteren at tie og gav sig derpå til at efterse de ankomne breve og aviser, mens Alice satte te-tøjet til side. Skolemesteren derimod, som netop i disse dage havde travlt med en mekanisk indretning, der skulle drive en vogn hen ad en vej uden hjælp af damp eller heste, trak sig tilbage til sit værelse og forblev der, indtil middagsklokken kaldte ham til bords.

"Nå!" udbrød Volmar efter en temmelig lang tavshed, "nu går det ud over taterne igen. Her er et brev fra birkedommer Ingvor, hvori han lader os vide, at han kommer til Uglvig om nogle dage for at rense egnen, som han kalder det. Hvad siger du til det, Rinda?"

Den unge taterpige svarede intet, men hendes store øjne fyldtes efterhånden med tårer og hæftede sig med et bønligt

udtryk på Alice, som om hun hos hende søgte hjælp for den fare, der forestod hendes stamme.

"Det er da også en skrækkelig ivrighed, med hvilken de forfølger disse stakkels mennesker," ytrede frøken Volmar med en vis harme. "Hvem mon der nu igen kan have angivet dem for denne ivrige hr. Ingvor?"

"Gud må vide det, barn!" svarede faderen, "de arme djævle har det i grunden ret slemt, ved således hvert øjeblik at blive forfulgt som ræve af politiets jagthunde; det siger også din broder derovre, han har just skrevet en afhandling om dem, som jeg dog skal læse for dig, siden vi nu engang taler om denne sag."

Men generalen blev forhindret i udførelsen af sin hensigt, for just som han søgte efter den omtalte afhandling, trådte tjeneren ind og meldte kaptajn Dahl fra Hjerting.

"Herre Gud! Har vi nu allerede ham igen," sagde Alice i en fortrædelig tone, "det er dog også kedeligt. Kom Manuela! lad os gå ind i det næste værelse, jeg har slet ingen lyst til at tale med ham i dag."

"Nej min tro skal du ikke nej, Alice!" sagde faderen, "den Dahl er en flink fyr, hvad kan du vel have at udsætte på ham? Lad ham komme ind," vedblev han, henvendt til tjeneren.

"Det har vel sine grunde, at han besøger Uglvig så ofte i den senere tid," bemærkede Manuela spøgende, idet hun rejste sig.

"Mener du!" gentog Alice rødmende, "det er slemt at skabe sig grunde uden årsager."

Manuela lo og gik. Kaptajn Dahl trådte ind. Det var en lille, temmelig aldrende mand, iført en blå sø-uniform, som ikke just tog sig synderlig godt ud til hans trivelige figur; imidlertid

kunne det ikke nægtes, at kaptajnen jo i sin tid havde været en smuk mand, man så umiskendelige spor deraf. Hans øjne, der beskyggedes af stærke sorte bryn, havde et strengt udtryk, som imidlertid til dels forsvandt, når han talte. Alice havde aldrig kunnet lide ham, men omvendt var det modsatte tilfældet. Kaptajnen havde fået det indfald at forelske sig i den unge frøken og gav denne følelse for hende på en temmelig utvetydig måde til kende.

"Ei! Ei!" udbrød generalen, idet han venligt bød sin gæst velkommen, "allerede tilbage igen? Det var jo en hurtig tur denne gang. Hvad nyt undervejs?"

"Så omtrent som sidst!" svarede kaptajnen, idet han hilste Alice. "Poul Pils jagt klods forud, ved højlys dag, og dog blev vi taget ved næsen. Han løb fra os lige under Dødemandsholmen."

"Det er da pokker til karl, den Pil!" ytrede generalen med større deltagelse end kaptajnen ønskede, "han er rigtig skabt til at narre de herrer krydsmænd. Jeg har en søn, der studerer ovre i hovedstaden, han beundrer Pilen som et mønster for alle sømænd. De har heller ikke fået ham fat en eneste gang i de elleve år, jeg har boet hernede."

"Sandt nok!" sagde kaptajnen, "han har et hoved, der er en bedre sag værdig. Denne gang har han spillet os et rigtigt puds. Nede under Helgoland bordede vi ham og satte en betjent i jagten, efter at have forseglet luger og alt ombord hos ham. Men hvad sker? Pilen bliver ved at krydse omkring i Nordsøen og lader betjenten imidlertid hungre, under det påskud, at han var en fattig mand, som ikke havde føden til sine egne folk, end sige til en "konges mand", som han spottende kaldte ham. Den ulykkelige betjent blev naturligvis snart ked af denne fasten og

forlangte at blive landsat på den første kyst, de kom til. Poul indvilligede deri, satte ham over på Sylt og sejlede igen sin kurs."

Generalen, som var intet mindre end verdensmand, brast ud i en høj latter.

"Hvorledes gik det så betjenten videre?" spurgte han.

"Han kom hertil i går og fortalte den hele tildragelse. Da Pilen klarerede ved Hjerting, stod alle toldseglene endnu rene og ubrudte, og efter at vi havde løst dem, var hele hans skude ladet med – sand. Hvad synes De? Der er intet udkomme med det menneske, og den væsentligste grund til at han altid slipper godt fra det, er hans utrolige kundskab til kysten, han kender hver revle og skær lige så godt som jeg min abc!"

"Men hvorfor forfølger man denne stakkels mand så ivrigt?" spurgte Alice, "jeg tror dog ikke, han driver smugleriet så meget for at opirre toldvæsenet, som fordi det er hans eneste erhvervskilde."

"Ganske vist, frøken Volmar!" sagde Dahl, "men kongen lønner mig netop for at forhindre denne erhvervskilde, og jeg gør derfor ikke andet end min pligt ved at jage ham. Imidlertid skal jeg ikke forsøge at forsvare toldvæsenets sag for Dem, min frøken, da jeg forud ved, at De nu engang hælder til Pilens parti. Var han ikke altid så heldig at undgå os, ville De næppe have disse nydelige bånd, som pynter denne krave, for så godt køb som nu."

"Så De mener," svarede Alice smilende, "at jeg står i forbindelse –"

"Jeg har et eget praktisk blik på ufortoldede varer," afbrød Dahl hende, "jeg misunder Poul Pil den gunst, han ved at sætte

sig i hos smukke damer, og det ville meget glæde mig, om De fandt, at denne lille æske indeholdt stof, hvis skønhed kunne sammenlignes med det, De har fra hans hånd."

Med disse ord gjorde han et sirligt buk og overrakte Alice en papæske, der indeholdt forskellige ruller af de moderneste og mest udsøgte silke- og florsbånd. Alice rødmede. Der ligger noget pinligt i at modtage noget af den, man nødig ønsker at være forbunden. Hun søgte efter en passende måde til at afslå kaptajnens foræring på, men hindredes deri af Volmar, som uden tvivl anede hendes hensigt og forekom den ved at takke Dahl, idet han fortalte noget om sin søn, der studerede i København, og som også i denne tid havde sendt søsteren en lignende gave. Samtalen kom atter i gang om ligegyldige ting og fortsattes mellem generalen og kaptajnen en tid lang, uden at Alice bidrog synderligt, endskønt hendes tilbeder gav hende den bedste lejlighed dertil og endog flere gange umiddelbart henvendte sig til hende. Hun var særdeles ordknap den hele formiddag.

Pludselig blev de afbrudt ved en stærk larm nede fra gården. Da de trådte til vinduerne, så de en mængde af omegnens bønderfolk, mest drenge, forsamlet omkring tre ryttere, hvoraf de to holdt trompeter i hånden, omviklede med klude og bånd af forskellig farve. De udstødte langtrukne, skærende toner, der lignede hyl. Der blev latter, en støj og skrigen ved synet af dette optog, og det med grund, for ikke nok med at rytternes heste var udpyntede alle vegne, hvor det lod sig gøre, med bånd og lyngblomster, men også karlene var festligt klædt; de bare hvide skjorter, udsyede med underlige, hemmelighedsfulde figurer. Hattene var omvundet med røde bånd, og fortil struttede en

lang halmdusk eller en mågevinge, i stedet for fjer. Én især havde udmærket sig for de andre, det var anføreren for optoget; han havde sværtet sig og søgte at vække opmærksomhed ved at briste i latter hvert øjeblik, og derved fremvise to rader hvide tænder, der stod i underlig modsætning til den sorte farve, han havde givet sit af naturen noget fortegnede ansigt. Efter at trompeterne i hen ved fem minutter havde opført deres musik, i hvilken den ene stedse bestræbte sig for at overdøve den anden, holdt de, på et givet tegn af formanden, inde. Nu tog alle tre hatten af, hvorpå den sorte udråbte, at eftersom Jens Skrædder på Fanø næste torsdag, med Guds hjælp, ville holde bryllup med Rasmus Fyenboes datter, så indbødes herved Hans Nåde generalen på Uglvig til at komme derover med samt sin hele familie og dem, han ellers fandt for godt at tage med.

Da denne bekendtgørelse var kundgjort, og taleren tav, begyndte trompeterne på ny at blæse. Volmar åbnede hurtigt vinduet, takkede for indbydelsen og lovede at komme. Derpå kastede han en sølvdaler ned til forrideren, som behændigt opfangede den i sin hule hånd. Mens den ene trompeter ufortrødent vedblev at blæse, vekslede den anden med den sorte anfører nogle ord, der formodentlig havde hensyn til Dahl, for begge pegede op til det vindue, indenfor hvilket kaptajnen stod ved siden af Alice. Anføreren tog derpå tilligemed begge trompeterne atter hatten af, trængte sig frem og gentog indbydelsen for kaptajn Dahls vedkommende. Også han lovede at komme, hvorpå rytterne vendte deres heste og forlod gården efterfulgt af hele sværmen.

3

En mils vej fra Uglvig, ovre på Fanø, ligger landsbyen Mølle. Der skulle det omtalte gilde stå, til hvilket general Volmars familie var indbudt. Fra den årle morgenstund var bryllupshuset rede til at modtage de talrige gæster. Plove, harver, tromler og arbejdsvogne var ryddet til side og forvarede. Kun en gammel so med seks små grise fik lov til at blive gående derude, den solede sig tilfreds og magelig i gården og betragtede med forundring det usædvanlige liv, der herskede omkring den. Pyntede karle og piger fo'r i travl virksomhed frem og tilbage, og inde fra stegerset, hvor man tilberedte kosten, der skulle fortæres om aftenen, lød munter larm og støjen. Allerede hen på eftermiddagen var stalde og udbygninger fulde af gildevogne og heste. Omegnens bønder forsamlede sig, og mellem dem så man værten, med smilende ansigt, store, velpudsede sølvknapper i koften og en ny merskumspibe i munden, snart hilse på en nys ankommen gæst, snart uddele de befalinger, han endnu fandt fornødne. Inde i storstuen stod to borde opdækkede med sigtebrød, sul, mjød og brændevin: Det var en lille forfriskning, førend det egentlige måltid begyndte. Der havde ikke i lang tid været sådan et gilde i Mølle, mange år efter talte man endnu derom; men i dag skulle også den rigeste gårdmandsdatter på hele Fanø stå brud; derfor var alle omegnens beboere, både dem man kendte og ikke kendte, indbudne. Alt var liv, lystighed og glæde. Til bruden så man intet, hun havde endnu så travlt med sin stads; derimod løb mangen net lille bondepige omkring og lo og spøgte med de unge karle. Kvinderne på Fanø udmærker sig frem for alle de øvrige vestlands-beboere ved en særdeles fin og klar hudfarve;

de bærer næsten altid hjemme en maske for ansigtet af sort taft, som de kalder en strud.

Ved et vindue, som vendte ud mod Grådyb – således kaldes det vand, der skiller Fanø fra fastlandet – sad nogle fiskere og forslog tiden med at iagttage dem, der kom, og gøre deres bemærkninger.

"Ved du hvad, Niels Bødker!" tog en gammel sømand til orde og tømte et glas rom, han havde taget med sig hen til vinduet, "vor værts drikkevarer er Gud hjælpe mig gode, det er noget andet end det bare element, han ellers trakterer sine gæster med."

"Såmænd!" var svaret, "Pilen har bragt ham nogle gode krummer med fra sin sidste rejse, derfor var det at brylluppet blev opsat, til han kom hjem, skønt de siger det var på høje tider hun bliver –"

"Der kommer de esbjerger mænd sejlende," udbrød han som først havde talt, "og ved Sandby Næs skyder en jolle frem, det er Pilens folk; Poul er ikke med, men negeren, den sorte David, sidder om bagbord, og Espen for åren. Se! hvor de haler ud; nå! her vil blive løjer i aften, kaptajnen på toldkutteren kommer også."

"Det tror jeg nok! hvor generalens er til stede, er han jo altid i kølvandet. Folk mener, han lægger bi for den unge, skønne frøken deroppe."

"Hille den! der springer David fra båden, selv om den ligger over en favn fra land. Det er en rigtig fyr, den David. Poul Pil har lært meget af ham."

"Hvad mon han egentlig er for en landsmand? Skolemesteren siger, at han er fra Amerika. Pilen bjergede ham fra et

skibsvrag, da han endnu ikke var andet end en dreng."

Mens denne samtale førtes oppe i stuen, havde bådene nået land, og folkene var steget ud. Idet de nærmede sig gården, lød en kraftig stemme udenfor: "Guds fred, alle mand i huset!"

"Der er David!" råbte bønderne, som stod i nærheden, "kom og se!"

"Sei du!" skreg den samme stemme til en dreng, som havde stillet sig op på møddingen og derfra så de kommende i møde.

"Sei du!" skreg en lang, uformelig figur, der, med en kammerat under armen, forsigtigt og langsomt skubbede sig igennem porten, langs med murens ene side.

"Bider hunden, du?"

"Ne-i, den gør ikke," sagde drengen, i en langtrukken, slæbende tone.

"Står den ved denne side af porten?" spurgte mennesket igen, efter en lille pause.

"Ne-i, den gør ikke," var det samme rolige svar.

"Der er kanske ikke engang en hund i dag?"

"Ne-i, der er ikke," vedblev drengen med alvorlig mine.

"Godt, din trandunk! Det kunne du sagt straks." Så talende trådte David ind.

Det var en person af et sjældent ydre, den samme David. Hans træk lignede på engang en negers og en abes. Uldhåret var hist og her isprængt med gråt. Hans hele skikkelse var dertil tør og sammenskrumpen som en mumie. Han bar store blyringe i ørene. Davids klædedragt bestod om sommeren blot af en rød, ulden skjorte og et par hvide lærreds knæbenklæder; i dag havde han dog, i betragtning af selskabet, lånt en trøje af Espen Kokkedreng. Men da nu Espen var lille og smalskuldret,

David derimod høj og lang, så stumpede denne del af hans klædning ham midt på brystet, så at den røde skjorte kom til syne et helt kvarterslængde imellem trøjen og de hvide barmdugs benklæder. Alligevel var han særdeles tilfreds med sin påklædning, og hans ansigt var i dag såre venligt. Hvad nu Davids øvrige egenskaber angik, så gjaldt han overalt i egnen for et meget snildt menneske. Han kunne gøre alle slags kortkunster, danse som en bajadér, tegne et skib med teglstensfarve, og det nok så nydeligt. Vel gjorde Espen altid nar af figurerne på hans tegninger og svor på, at de livagtigt så ud som ham selv, men så blev kunstneren vred, og så tog Espen sit ord tilbage, for David havde den samme måde at bevise sin menings rigtighed på, som bjørnen, nemlig at vise sin lab. Overalt, hvor David kom hen, var han en velkommen gæst, han forstod at bringe liv i selskabet, derfor blev han også indbudt til ethvert bondegilde fjernt og nær, når det traf sig så, at Pilen på den tid ikke var ude.

De ankomne var imidlertid trådt ind i stuen. Efter at have hilst på hver især, gik David hen til forfriskningerne, nedlod sig på en kiste og gav sig i færd med madvarerne. Lidt efter lidt blev der en almindelig bevægelse blandt gæsterne.

"Herskabet fra Uglvig kommer!" hed det, og man så en smuk, lille båd bevæge sig over søen, ført af kaptajn Dahls folk. Han selv sad til rors, i en stadsuniform. Værten gik straks ned til landingsstedet, ledsaget af bønderne, for at tage imod de høje gæster, og efter mange buk og taksigelser førte han dem ind over gården, til stadsværelset.

Noget efter generalens komme gik endnu en båd over Grådyb. En enkelt mand steg ud, det var Viggo, den fremmede.

"Der kommer den, som var passager med Pilen!" udbrød en af fiskerne, som sad ved vinduet.

"Hvad mon det er for en? Han går over i storstuen nok så kry, ret som om han undså sig for at være blandt os."

"Det har sine gode grunde!" sagde en anden, "Han er forskrækkelig rig; det siger kromanden i Esbjerg; han agter ikke mønt for mere end om han kunne ryste penge af ethvert træ på marken. Bliv kun til i aften, så skal jeg komme under vejr med den karl og føle ham på tænderne, jeg forstår mig på sligt!" – Hermed var samtalen for denne gang til ende, vognene, som kørte frem ude i gården, mindede gæsterne om at være rede til at tage til kirken, hvor vielsen skulle gå for sig. Brud og brudgom indtog deres sæde i stadsvognen, og efter dem kom de øvrige.

Den lille landsbykirke var smykket med kranse og lyngblomster. Alterlysene stod tændte, og svalerne sad oppe i vindueskarmene eller fløj omkring under hvælvingen og betragtede forbavset det usædvanlige røre, som herskede derinde, solen tittede ind ad de små, grønne ruder og kastede et svagt lys hen over alteret, foran hvilket brud og brudgom i samme øjeblik udvekslede ringe.

Vielsen var til ende, bryllupstoget steg i vognene igen og forlod kirken i samme orden, det var kommet. Imidlertid var bordet blevet dækket i laden, som man på grund af dens størrelse havde bestemt til spisesal. Gæsterne blev ført derind og indtog den hver især anviste plads. Øverst oppe ved den ene ende af bordet sad brud og brudgom, over deres hoveder hang en stor, tyk krans af granspirer og bøgeløv, hvorimellem en mængde forgyldte æg og brogede bånd blinkede frem. Midt i

kransen sås en stor, grå høg, med udspilede vinger, som en af landsbyens karle for nylig havde skudt; hvad det nu skulle betyde, vidste ingen, det var blot sådan et indfald af Jeremias Skolemester, som havde haft hånd med i alle tilberedelserne til festen.

Alice havde været brudepige. Den folderige silkekjole klædte hende smukt. Der var noget særdeles fint og luftigt udbredt over hende, som hun stod der i kirken omgivet af bønderpigerne, hvis fyldige former kun stærkere fremhævede den unge piges lette skikkelse. – Nu havde hun fået plads mellem generalen og kaptajn Dahl, der talte ivrigt til hende. Lidt nedenfor sad Viggo hos Manuela. Der lå noget ligefremt i hans væsen. Hans friske, brunlige ansigt med arret over panden havde i dette øjeblik et udtryk af ro og tilfredshed, som gjorde det tiltrækkende.

Alice havde længe været vidende om, at han opholdt sig i egnen. Kaptajn Dahl havde omtalt ham som passager med Pilen, og en fremmeds ankomst til en så mennesketom kyst, hvor den ringeste usædvanlige begivenhed var genstand for omtale, måtte vække en vis opsigt, i særdeleshed når denne, som her tilfældet syntes at være, var af mere end almindelig stand. Desuden havde Manuela på de spadsereture, hun jævnligt foretog sig i omegnen af Uglvig, flere gange mødt ham, endog talt med ham og dette var naturligvis noget, hun straks meddelte veninden. Alices nysgerrighed vågnede; hun pålagde Rinda at skaffe sig underretning om ham, og Rinda fik at vide, at tateren Math Hjeil meget ofte kom ned til Esbjerg kro, hvor Viggo boede; men Math undveg ethvert af hendes spørgsmål, og den underretning, hun kunne give Alice, indskrænkede sig

således blot til hvad krofolkene fortalte hende; at den fremmede kaldte sig hr. Varner, var meget rig, havde lejet en bondekarl til tjener, og dagen efter sin ankomst købt den smukkeste hest, der fandtes i hele herredet; for resten levede han meget stille og indesluttet, holdt ikke omgang med nogen, og den eneste, der besøgte ham, var tateren Math Hjeil. Denne tilbragte undertiden hele timer hos ham, uden at det var muligt for den lyttende kromand at opdage hvad genstanden var for deres samtaler. Hver morgen, hvad vejr det end var, red hr. Varner ud, og om eftermiddagen spadserede han sædvanligvis ned ad stien, som gennem heden førte til Strandby. Den øvrige tid af dagen tilbragte han på sit værelse med at læse i bøger, der var skrevet i et sprog, som ingen i kroen kendte til. Alice vidste også, at Viggo ville komme med til brylluppet, og hun glædede sig derfor til at træffe sammen med ham den dag. Med alt dette var han hende temmelig ligegyldig, hun ønskede blot at vide grunden til hans lange dvælen i denne egn. Det hemmelighedsfulde har altid en vis interesse for os, vi søger at gennemtrænge det og at opdage hvad der skjuler sig bag mørket. Kun derfor havde Alice tænkt på Viggo og længtes efter at se ham. Hun fandt straks, da han trådte ind i storstuen, at den beskrivelse, Manuela havde givet af ham, var aldeles utilfredsstillende.

Ved bordet havde Alice kun øje for Varner. Så ofte der ubemærket gaves lejlighed dertil, betragtede hun ham, og var adspredt, når hendes bordfælle, kaptajn Dahl, talte til hende. Viggo måtte være særdeles underholdende, for hvorfor var Manuela ellers så munter? Hvorfor funklede hendes sorte øjne, hver gang de mødte hans? Han talte ikke meget, førte ikke

ordet, men hvad han sagde var træffende og gav stof til en almindelig samtale. I hans stemme lå noget fremmed, som klædte ham godt og tydede på, at han enten var udlænding eller havde tilbragt lang tid udenfor Danmark. Generalen var meget oprømt, rigtig i sit es den aften. Han syntes så godt om Varner, klinkede med ham på nærmere bekendtskab, og inden måltidet endtes, var de de bedste venner af verden. Det forekom generalen, at han havde kendt Viggo i flere år.

Nede mellem bønderne og søfolkene ved den anden bordende var stemningen ikke mindre livlig, og da de efterhånden blev mere fortrolige med de fremsatte flaskers indhold, blev også deres tale mere fri og utvungen. Skolemesteren havde man sat mellem David og en række af Strandby sømænd. I begyndelsen af måltidet talte han kun lidt – han var stødt over den underordnede plads, der var ham anvist, – tog derimod dygtigt for sig af retterne, og mens han spiste, opklaredes hans ansigt; han lod snart sin veltalenhed spille i det fuldeste lys.

"Så det mener du?" sagde en af sømændene til sin nabo. "Du tror, han er en stor mand, fordi han har godt tøj på sig og taler fint? Jeg kender dog mangen smukmalet skude, som indvendig var simpel nok; hvad siger I, Jeremias?"

"Hvis man taler om den fremmede histoppe ved bordet hos min høje velynder og ven, generalen på Uglvig," svarede Jeremias, "så har jeg lagt mærke til, at han er et menneske med en rigtig god tone."

"Det er nu vrøvl, skolemester!" mente David, "Vorherre har ikke skabt en tone i hans liv, det ved jeg fra den tid, han var passager ombord på Pilen; hver gang han sang, begyndte hun at

halse op med et uvejr; søtroldene blev vrede over at høre en så ynkelig musik."

"Han har ikke ret forstået, hvad jeg mente, min kære!" genmælede Jeremias med en ejendommelig latter. "Tone i den betydning, jeg her tager det, er noget ganske andet."

Efter disse ord tog han igen fat på gaffel og kniv og fortsatte sit måltid.

"Hør, David!" tog en anden lidt efter til orde, "uden fortrydelse! må jeg gøre Jeremias et spørgsmål om dig? Han er lærd og må vide besked derom."

"Spørg du kun væk, Stoffer!" sagde matrosen rolig, "selv om det, du nu vil sige, er sådan noget forrykt snak, som det du har talt den hele aften."

"Godt svart!" råbte de omkringsiddende med en skoggerlatter.

Jeremias rettede sig i vejret, lagde atter sin gaffel ned på tallerkenen, og den anden vedblev: "Sig mig engang, Jeremias, hvorfor har Vorherre gjort somme folk sorte på kroppen og andre folk ikke sorte, hvad kan grunden være dertil?"

"Vorherre har ikke skabt de sorte!" sagde talerens sidemand, mens Jeremias med fingeren på næsen grundede på sit svar. "Det har Fanden gjort."

"Meget sandt, meget sandt!" bemærkede skolemesteren, "og siden hr. David nu engang har tilladt os at omtale denne sag" – med disse ord rykkede den forsigtige mand dog noget bort fra negeren, fordi dennes blikke syntes at true med et udbrud af vrede – "siden vi nu engang taler derom, så skal jeg fortælle, at Vorherre og Mørkhedens Fyrste engang gerådede i en lille strid om, hvem der kunne danne det bedste eksemplar af et

menneske. De formede da hver en figur af ler, som skriften antyder; Vorherre lod sin tørres i aftensolen, og desårsag blev den hvid og rød; Satan derimod satte den hen til ilden i Helvede, og derfor blev den sort, og håret kom til at ligne sveden uld."

"Hvem mener I så der har været mester for jer, Jeremias?" spurgte David, som roligt havde hørt på fortællingen; "jeres ansigt er da hverken hvidt eller rødt, snarere sådan grågult som månen i en dis, og jeres hår ligner livagtigt sveden uld. Se blot!"

Således talende lagde han sin hånd på skolemesterens hoved, og før denne kunne hindre det, holdt David hans paryk hen over bordet og lod den gå rundt blandt gæsterne. Det var et morsomt syn at betragte skolemesterens vrede ved dette optrin. Hans øjne spillede, han blev ildrød i ansigtet og snappede efter vejret; en sådan forhånelse var endnu aldrig overgået ham. De omkringsiddende udbrød i en vedholdende latter, som end mere forbitrede skolemesteren.

"Nå, nå, Jeremias! bliv ikke vred!" sagde negeren, "I ser jo ud i ansigtet, så rød som om I havde været med at puste til ilden i Helvede. Der har I jeres paryk igen!"

Med disse ord satte han parykken bagvendt på ejermandens hoved, så at pisken hang i flugt med næsen, men det kom dog ikke til videre optrin imellem dem, for i det samme rejste herskabet sig ved den anden ende af bordet, og fiskerne gjorde ligeså.

Det varede temmelig længe, før dansen kom i gang; man ventede på anføreren for musikanterne og kunne ikke begribe årsagen til hans lange dvælen, da han ved sådanne lejligheder plejede at indfinde sig til rette tid. Endelig hørtes dæmpede

toner af en fiol udenfor gården, og lidt efter blev Simon Spillemand, som han almindelig kaldtes, i triumf ført hen til det for ham bestemte sæde. Det var en temmelig høj, sværlemmet mand med lysegult hår og grå øjne. Der lå noget skummelt i hans ydre, hvilket især fremtrådte, da han med en fortrukken mine hilste brudeparret.

"Nå! Her er jo liv og gammen overalt!" sagde han med hæs stemme, "og jeg ved et sted, hvor de i aften ville sige tak for et stykke tørt brød!"

"I mener eders familie, Simon!" tog brudens fader til orde og satte en puncheskål hen til ham; "de skal ikke blive glemt. Sid nu blot ned og stryg fiolen, I har tøvet længe."

Simon adlød denne opfordring, og et øjeblik efter var hele gulvet fuldt af dansende.

En tid lang havde Viggo stået og set til. Bondemanden bemærkede det og opfordrede ham til at tage del i dansen.

"Dømmer jeg ret, herre!" udbrød han venligt, "så har De nok lært at bruge Deres ben ved slig lejlighed, skønt De kanske ikke før har danset på så simpel vis som i aften."

Viggo lo ad denne bemærkning og gik hen til Alice, som talte med kaptajn Dahl, der fulgte hende som en skygge. En sky gik over kaptajnens ansigt, da Viggo trådte hen til dem og bød hende op; han tilkastede ham et harmfuldt blik, men Varner bemærkede det ikke eller lod således, han førte sin dame ind i rækken, hvor en ny dans begyndte.

"Der er noget meget morsomt ved at være deltager i et gilde som dette," sagde han til Alice. "Jeg ynder den frihed, den rene, ubundne glæde, som alle vegne kommer til syne."

"Vist nok!" var hendes svar, "for en fremmed må det være ganske tiltrækkende; det er noget så ejendommeligt hos kystfolkene i denne egn, og det er vel første gang, at De bivåner en af vore landfester?"

"Måske dog ikke," sagde han smilende, "engang deltog jeg meget ofte i dem, muligt tør jeg endog sige at have gjort det i frøken Volmars selskab, på et lignende sted som dette."

"I selskab med mig?" gentog Alice meget forundret. "Min Gud! De tager bestemt fejl."

"Jeg tror det ikke, frøken!" vedblev han, "men det er så naturligt, at De må have glemt det. Der er dog en, som har bevaret et friskt minde om hin tid, for den var tillige hans livs vårdag, han har ofte tilbagekaldt den i sin erindring, denne ene er jeg. Det er ikke første gang, jeg ser eller taler med Dem."

"De glemmer at danse, min frøken!" lød i dette øjeblik en stemme ved siden af dem. Det var kaptajn Dahl, der havde stået noget borte i kvadrillen og betragtede dem med fjendtlige blikke. Alice rødmede og fo'r ud med Viggo i kredsen. Det unge par dansede med anstand og ynde, og karlene og pigerne, som stod omkring, så forundrede og glade hen på dem; de tav et øjeblik og gav derpå deres bifald tilkende.

Da dansen var til ende, tog Viggo plads ved siden af Alice, kaptajnen gik hen til dem og bad hende om næste dans.

"Jeg har allerede lovet hr. Varner den," sagde hun og vedblev den begyndte samtale. Kaptajnen forlod dem og satte sig hen i et hjørne af salen. Således sad han, mens de dansede den næste vals, og da den var endt, trådte han atter hen til dem; men det ville ikke ret lykkes ham at komme ind i samtalen. Da nu musikken igen begyndte, og Alice rakte Viggo hånden, udbrød

han med lidenskabelig stemme: "De har ikke godt af at danse så uafbrudt, frøken Volmar!" og tilføjede, da han så det blik, som mødte ham fra Alices øjne: "Jeg vover som en gammel ven af Dem at gøre denne bemærkning."

"Ih, min Gud! hr. kaptajn," svarede Alice, "de er virkelig alt for omhyggelig for min sundhed." Med disse ord gav hun Viggo hånden og trådte hen blandt de dansende.

For enden af laden havde man opstillet nogle borde, ved hvilke de ældre, som foretrak kortene for dansen, havde taget plads. Blandt dem sad David. Han havde danset uafbrudt den hele aften og var nu gået hen, mens musikanterne hvilede, for at tage sig en lille hjertestyrkning, som han kaldte det.

"Hør engang, Rasmus Fyenbo!" udbrød han og vendte sig om mod værten. "I kender vor kokkedreng på Pilen: Espen, som står derhenne. Førend han kom ombord hos os, drev han med en flok får ovre i heden for jer, og forelskede sig imidlertid i jeres datter, den lille Ann', ikke sandt? Derover jog I ham bort og sagde, at han ikke skulle bryde sig om Ann', førend han havde fået sølvknapper i sin trøje. Kom engang herhen, Espen!" vedblev han, vinkede ad drengen og førte ham hen til værten. "Se nu på Espens trøje. Hvad siger I til den?"

"Ja, ja, Espen!" sagde bondemanden og betragtede tilfreds de store sølvknapper i drengens klædning. "Er du kommet til dem på en ærlig manér, så er det jo ikke så galt."

"Det er jeg," sagde kokkedrengen, "og det er blevet til mere end det." Han trak et stort sølvlommeur frem for Rasmus.

"Når mortensdag kommer, fylder jeg lige en snes, så tales vi to ved, Rasmus Fyenbo!"

"Godt, Espen! Kom du kun, Ann' er kun en bitte tøs endnu, hun kan vel vente så længe!" bemærkede faderen.

"Det taler I som en fornuftig mand!" udbrød David fornøjet og lagde sin hånd på gårdmandens skulder. "Espen og jeres Ann' må splidses sammen, når den tid kommer, det har jeg forsoren mig på, de passer livagtigt til hinanden, det gør de. Se så, Espen!" tilføjede han oprømt, "nu har jeg talt den sag for dig, som du bad mig om i morges."

Drengen gik, og værten lo så småt.

"Du er en prægtig fyr, David! Der stikker et kønt hjerte i dig," sagde en ung sømand, som nylig var kommet hjem fra de "lange rejser".

"Du er min ven, David!" mente en anden, "bare du ikke var så sort."

"Det er vel så, som du siger," svarede negeren, "men Poul Pil er godt tjent med det, jeg passer lige til at være frihandler, for mit ansigt og natten er af ens farve. Alligevel tror jeg dog, at vi indvendig ser ens ud, Jakob!" vedblev han, skønt han følte sig krænket over de idelige hentydninger til hans hudfarve. "Og hvis du tykkes om det, så kunne vi to gå en smule udenfor for at forsøge, om det ikke er sandt, hvad jeg siger."

Med disse ord drog han en foldekniv frem, som hang i en snor om hans hals. Men den anden syntes ikke synderligt om forslaget, han kendte negeren.

"Tag dig ikke det så nær!" sagde han i en formildende tone, "det er ikke værd at spilde blod for et ords skyld, og jeg mente intet ondt med, hvad jeg sagde."

"Godt nok!" ytrede David, mens han atter stak kniven til sig, "men så skulle du heller ikke tale om mit sorte ansigt, Jakob!"

Og dermed gik han tilbage til de dansende.

4

Samme aften som gildet stod ovre på Fanø, vandrede en mand hen over stien, der førte fra heden ned til søkysten. Hans klædning røbede armod, og den aflange kasse af ugarvet kalveskind, som han bar på ryggen, tilkendegav, at han var spillemand. Det begyndte at gråne, mod vesten trak skyerne sammen til et uvejr; men manden agtede ikke derpå, han gik raskt til uden at lægge mærke til vejen, og man kunne se på udtrykket i hans ansigt, at mørke tanker beskæftigede ham.

"Et usselt liv!" mumlede han mellem tænderne. "Halvhundrede år har jeg nu henslidt i elendighed, uden udsigt til at det bliver anderledes. Ikke så meget som et minut af mit liv har voldet mig glæde; det skulle da være dengang jeg stjal kæden, som jeg siden solgte til jøden; men hvornår kommer sådanne dage igen? Hjemme spektakel og klammeri med konen, armod og nød overalt for øjnene, uh! – man kan blive forrykt ved disse tanker. Jeg mener dog der kunne være blevet en karl af mig, om det nu var som i gamle dage; led man nød eller var utilfreds med sin lod, så gik man til en kammerat og sagde: "Kom du! vi vil være rige!" og så var der mørke skove, velhavende rejsende; en skarp kniv og en sikker hånd bragte guld i lommen. Ikke engang en stranding har vi haft på kysten i mange år, og det er alt sammen på grund af den fordømte ømand; men bi kun, bi! man må forsøge at tage skeen i den anden hånd. Jeg tager til Tyskland, der er endnu folk nede, som siger at dit og mit er ens. Frisk mod, Simon! Du kan endnu blive til noget."

Han var imidlertid kommet ned til stranden og søgte efter en båd, der kunne sætte ham over til Fanø.

"Tys! Hvem der?" udbrød han pludseligt, idet han stod stille og lyttede, "jeg synes der er folk hernede."

Han havde ikke taget fejl, for noget borte sad et menneske på kanten af en ophalet båd, nynnende en gammel folkevise, til hvilken han slog takt med hælene på bådens sider. Spillemanden gik hen til ham, og skønt han ikke just var bange af sig, fo'r han dog uvilkårligt tilbage ved synet af den syngende. Denne var usselt klædt, hans sorte, stride hår skjulte panden aldeles, og hans blege ansigt, hvori der lå et lavt, næsten dyrisk udtryk gjorde det ved det første øjekast tvivlsomt, om det var et menneske eller et af disse hemmelighedsfulde væsener, hvormed jydens overtro befolker høje og kæmpegrave. Det vilde, ensomme sted, i forbindelse med bølgebruddets brummen og drøn ude mellem revlerne bidrog også sit til at forøge det uhyggelige ved mødet.

Uden at lade sig forstyrre af den kommende vedblev mennesket at synge, og det var først da Simon stod ved siden af båden, at han besvarede hans "Gudsfred!" med et kort "tak!" Men næppe havde han kastet sine øjne på spillemanden, førend hans ansigt fortrak sig til et underligt grin, han svang sig ned af båden og udbrød med rå og hæs stemme: "Hvorhen så sildig, Simon Fiol?"

"Jeg skulle over til Fanø," var svaret, "der er gilde hos Rasmus Fyenbo på Mølle, og bønderne venter mig. Gør mig den tjeneste at ro mig over, du! for en skillings penge."

"Det skal jeg!" sagde den anden og skød båden ud af sandkvaggerne; "vi kunne så slå en lille sladder af undervejs. Jeg

har lang tid længtes efter at træffe dig." Manden var ikke så fremmed for Simon, som denne i førstningen troede. Han var almindelig kendt af beboerne omkring på kysten som Ømandens staldbroder og boede ovre hos denne. Imidlertid var Simon dog nysgerrig efter at vide, hvad Ben, således hed den fremmede, kunne have at sige. Han steg i båden, og de sejlede ud på dybet.

"Du vil sige noget," udbrød spillemanden, efter at de en tid lang havde siddet tavse overfor hinanden, "hvad var det?"

"Rigtigt!" svarede Ben; "jeg ville spørge dig, om du slet ikke mindes at have set et ansigt, der omtrent så ud som mit. Hvad du? Kender du mig ikke?"

"Å nej!" svarede spillemanden. "Jeg har vel hørt, at du holder til ovre hos Ømanden, men stort mere ved jeg ikke om dig."

"Det var da løjerligt nok!" gentog den anden, "jeg er dog din broder! Det er mig, Ben, som tjente ovre i Ørum."

"Er det sandt?" sagde Simon med en mærkelig ligegyldighed. "Jeg tænkte, de havde hængt dig for mange år siden, dengang du ville slå din husbond ihjel, fordi han angav, at du havde stjålet fra ham. Sådan fortalte folk mig det."

"Ja, ser du! jeg var også farlig nær ved at blive undlivet, men solen skinnede så kønt, og jeg tyktes, det var mere fornøjelse at leve, så var der en, som frelste mig, det var Ømanden, ham jeg bor hos."

"Hvem er han, denne ømand? Fortæl mig det, Ben, jeg er dog din broder! Hvad hedder han?" spurgte Simon, idet han satte sig hen på toften ved den andens side.

"Det kan jeg ikke sige dig!" var svaret. "Han har et navn, sandt nok, men det står skrevet nede på bunden af mit hjerte. Du må

rive det ud af mig, før jeg røber det."

"Det må da være et liv, du fører derovre, som en fangen hund," bemærkede Simon, "hvordan forslår I tiden?"

"Dårligt nok!" sukkede Ben. "Ømanden sidder hele dagen oppe på klinten og kigger ud efter skibene, som går forbi, og om aftenen fortæller han mig om Vorherre, hvor god og prægtig han er, og hvor nysseligt de lever deroppe i Himlen. Sommetider tykkes mig det en plasér nok at høre ham snakke derom, man kan ordentlig komme til at græde over det; men andre gange bliver jeg træt af det, og så roer jeg på kysten og sidder og synger hernede ved strandbredden, som du nu hørte i aften."

"Folk fortæller, at han skal være så velhavende og eje en stor skat, som han har fået af en skipper, han engang reddede; mon det er sandt, du?"

"Ja, vel er det sandt!" svarede broderen, "han har en hel gryde fuld af bare sølvpenge, som han har gravet ned et eller andet sted derovre; dem fik han af en hollandsk skipper, som vi for et par år siden lodsede ud fra revene."

"Det var djævels!" mumlede Simon, idet hans øjne tindrede af en sælsom ild, "hvor meget mener du vel at han sådan gemmer på, i det hele?"

"Det kan jeg ikke så lige sige dig; men jeg ved, at han kunne købe den bedste bondegård i jeres sogn, hvis han ville."

"Han er jo forkert!" vedblev Simon, "at han alligevel fører et sådant liv. Dersom nu alle disse midler var dine, Ben! hvad ville du så fange an?"

"Herre Jesus!" skreg Ben, "jeg ville leve som en amtmand, spise sigtebrød og flæsk og drikke rom hver evige dag; men

hvad nytter det at gribe efter solen!"

"Ser du, min kære broder!" mumlede Simon, "hvis du var en mand med fornuft, så behøvede du kun at sige til dig selv: Ømandens skat er min, og den tilhørte dig. Du kunne så dele med mig og gjorde en velgerning mod os alle. Forstår du?" tilføjede han med en tør latter.

"Simon!" genmælede broderen med en besynderlig højtidelig alvor, "du mener noget om en kniv, ikke sandt? Men jeg har engang før været nar ved at myrde et menneske, uden dog at gøre det!"

"Nej, vist ikke!" afbrød spillemanden ham, "du forstår mig ikke ret, Ben! En andens liv er dig dog altid mindre værd end dit eget, og når du nu kunne blive velhavende og lykkelig, – det er dog synd, at pengene sådan skal ligge til ingens nytte. Du kunne desuden gøre vel imod din broder; jeg har altid holdt af dig, jeg ved nok, hvordan jeg græd og tog på veje, dengang de sagde, at du var slået ihjel deroppe. Jeg har en kone og en dreng hjemme, dem kunne vi give en skillings penge, og så rejste vi begge to ned til Holsten og levede lykkeligt, broder, det var et liv! hvad? Ømanden gør jo desuden ingen nytte; ved de fartøjer, han frelser fra at drive på revene, skader han kystfolkene. De forbander ham, fordi der ikke er sket en stranding i så lang tid. Hvem vil vel savne ham, om du gav ham et lille knubs? Hvem vil spørge, hvor han er blevet af? Havet et tavst og dybt, og natten ser mange ting, som den ikke fortæller igen?"

"Men Ømanden er min velgører, han har reddet mit liv," mente Ben, som ikke ville gå ind på broderens plan.

"Ja vist du, det har han! men derfor kan han ikke forlange, at du skal slide alle dine dage hen i usselhed og nød for ham. Og

hvem siger desuden, at han ikke gerne vil dø, kanske det er en velgerning, du gør imod ham."

"Ja, det er sandt!" skreg Ben tilfreds, "han har tit nok ønsket at krepere; han siger, at livet er sådan en ussel ting, og det er så kønt at være oppe hos Vorherre!"

"Det er jo mine ord!" genmælede spillemanden. "Du gør dig selv og mig lykkelig, og ham også."

"Ja, men man har en samvittighed, broder! Den, siger Ømanden, er en Helvedes ild, som brænder en i kroppen, når man gør ondt."

"Derfor må du gøre hurtigt hvad du gør, det var syndigt, om du undlivede ham sådan, at han lå og pintes for længe. Ikke sandt, Ben! Du kan dog ikke fragå, at det er sandt, hvad jeg siger, vel?"

"Å nej, så Gu'! der er noget i det!" sagde Ben, som broderens vægtige grunde endelig havde overbevist om det rigtige i at myrde sin velgører. "Der er meget fornuftigt i det, og jeg vil se til, hvad der kan gøres ud af den ting. Men fortæl mig nu lidt om dig selv, hvordan du har drevet tiden hen i de mange år, vi har været skilt!"

"Som jeg kunne bedst!" gensvarede spillemanden, "jeg har slået mig fra natmændene, fordi vi ikke kunne enes. Du kender kanske den gamle historie om ungen, jeg stjal fra de spanske?" Ben benægtede det, og Simon fortalte:

"Det var da Sam og mig, vi kom i klammeri sammen, om Sedsel, hvem der skulle kaste kæp for hende. Sedsel havde givet mig ja-ord i forvejen, så fik hun en søn med Sam, og de drev sådan omkring en tre somre, kanske fire. Engang legede barnet nede ved skrænten af søen; det plumpede ud i vandet, og da

Sedsel kom til, var det stendødt. Hun skreg og påstod, at jeg havde pirret ungen ned i søen af had til hende. – Broder! Du ved, at jeg er et ilvornt menneske, kanske jeg smed drengen ud, og kanske ikke, men hele stammen beskyldte mig derfor, og jeg skulle skaffe dem et andet barn i den dødes sted. Det havde jeg let ved at gøre. Jeg gik ned til de spanskes hus og stjal deres søn, som omtrent var i samme alder som Sedsels. Barnet var fint klædt og havde en pæn guldkæde om halsen, som jeg puttede til mig, da jeg kom med barnet og siden den dag kaldte hun og de andre mig altid Simon Barnetyv. Drengen kaldte de Quan, fordi han var så køn, han er dem kærere end alt, og netop derfor skal han times en ulykke, når lejlighed gives, Sedsel og Sam har fortjent det af mig. Nu har Math Hjeil tillige fået nys om, at jeg har taget kæden til mig, og fordret den af mig igen. Jeg tror, han har i sinde at fortælle de spanske, hvem Quan er, og sker det, er jeg om en hals, for så fortæller han vel med det samme, hvem der har stjålet ham."

Under disse samtaler havde de nået Fanø; Ben tog sejlet ind og lagde båden til ved et slæbested. Simon steg i land, hængte sin fiolkasse om sig og skulle til at gå.

"Stop lidt, du!" ytrede Ben, "du lovede mig noget for min umage, giv mig et par skilling, fordi jeg roede dig over."

"Det er da i grunden syndigt af dig, Ben, at du vil tage penge af din broder for den smule håndsrækning," genmælede Simon med et lumsk grin, "tykkes du vel, du kan være det bekendt?"

"Å præk!" mente Ben, "hvorfor skulle jeg ikke tage penge af dig, så godt som af enhver anden? Redelig regning holder længst venskab."

"Godt da!" vedblev spillemanden, "der har du en mark, drik for den, men spekulér ikke alt for meget på det, vi nys talte om, det fremmer sjældent meget, vær hurtig og handl, i morgen nat træffes vi lidt ovenfor Uglvig havegærde."

Med disse ord skiltes de, Simon tog vejen op til bryllupshuset, mens Ben roede båden tilbage til det sted, hvor den før havde ligget.

Ovre på holmen sad Ømanden i en hytte, han havde rejst sig med egne hænder. Den bestod af sammenføjede kampesten, imellem hvilke hullerne var udfyldt med tang og blåler. Taget var dannet af vragstumper og tækket med et tykt lag flettet marehalm. I hytten stod et uhøvlet fyrrebord, hvis ben var fastrammede i jorden, og en stor egekiste, og langs med væggen var der på den blotte jord udbredt rughalm, dækket med et stykke sejldug. Det var hytteboernes leje. Ømanden stirrede ved ildstedet stift og grublende ind i gløderne. Det var en høj, bredskuldret mand med et magert, indfaldent ansigt, han var simpelt klædt. Den matte flamme fra en lille tranlampe på bordet formåede kun at kaste et svagt lys på de nærmeste genstande.

"Toogtredive år!" sukkede manden langsomt. "Det er en lang tid at bøde for et øjebliks synd, og dog er det godt således. Nu er det stille og roligt i mit bryst, som på havet efter en storm. Roligt, ja vel! men hvorfor? Derhenne brænder lampen også mat og stille, efterhånden som olien, der nærer dens lys, fortæres. Ja, ja! Jeg ved det!" vedblev han lidt efter, "så han mig, vidste han alt, hvad jeg har lidt, og hvor meget jeg har gjort for at sone min synd, ville han tilgive mig. Jeg gad dog vidst, om han endnu kunne kende mig, hvis hans blik mødte mine træk.

Ben siger, jeg har forandret mig meget i de sidste år, men ørnen kan ikke have skarpere syn end han. – Nå, vi træffes vel en gang, og jeg vil roligt vente, til tiden kommer." Med disse ord slukkede Ømanden sin lampe, læste en aftenbøn og lagde sig ned på lejet.

En båd gik ind i renden, der førte hen til holmen, et menneske fortøjede den oppe på land og lukkede renden med en jernkætting. Derpå sneg han sig med usikre skridt op ad den lille jordhøj, på hvilken Ømanden havde bygget sin hytte. Det var Ben, der vendte hjem fra brylluppet.

Da han var kommet ind i hytten, tændte han lampen, hentede brød og nogle vindtørrede sild fra et gemme i væggen og gav sig til at spise. Af og til kastede han et sky blik hen mod Ømandens leje. Denne drog vejret dybt og syntes at sove. Ben sad en lille stund på kisten foran bordet og støttede hovedet i sine hænder.

"Sover du, Giles?" spurgte han endelig med svag og tonløs stemme. – "Ja, han sover!" hviskede han til sig selv, "på et minut er det hele gjort og en fattig mand er rig. Men – han er det eneste menneske i verden, som nogensinde har gjort vel imod mig – dog, han dør jo uden at fornemme det – blive fri, være sin egen herre, altid have penge – jo! det må ske!" Han tog kniven, som lå på bordet, satte lampen i skygge bag en vandkrukke og listede sig hen til lejet. Han betænkte sig et øjeblik – hans hånd fattede krampagtigt om kniven – han stødte til –

Var det tilfældigt, eller havde den slumrende måske hørt de halvhøjt udtalte ord? – Det er uvist, men da hans hånd sænkede sig mod Ømandens bryst, slog denne øjnene op og drejede sig med et ryk til side, slyngede derpå armen om Ben og løftede

ham i vejret. I et nu lå Ben henstrakt på jorden under Ømanden, som havde sat ham knæet for brystet og holdt ham fast presset ind mod hyttens stenvæg.

"Du ville myrde mig, Ben!" udbrød Ømanden og vristede kniven af hans hånd. "Du elendige! hvad om jeg dræbte dig!"

"Gør det, Giles!" skreg Ben. "Jeg bryder mig ikke om at leve; men lad det ske hurtigt, hører du!"

"Nej!" sagde Ømanden efter et kort ophold og kastede kniven fra sig, "jeg vil ikke dræbe dig, du skal vedblive at leve og daglig se mig. Hvorledes? skulle min død være gengæld, fordi jeg to gange reddede dit liv?"

"Ja vist!" skreg Ben, "du har reddet mig, Giles! Men dine penge ville jeg have, jeg ville være en fri mand. Jeg fortryder det nu, og det var ham, Simon Fiol, min broder, som lokkede mig. Slå mig ihjel og kast mig i søen, så vil jeg bede Gud Fader i Himlen om godt for dig! hører du, lille Giles, gør det! jeg kan ikke se på dig."

"Du ville være fri!" gentog Ømanden. "Du nar! Inden otte dage ville du være genkendt og grebet igen. Men du er dum, og ved ikke hvad du selv gør; rejs dig, Ben! jeg er ikke vred på dig, gå i din seng og lad os sove."

"Ha ha! Jo vist, du skal være vred, du skal gøre en ende på mit liv, ellers myrder jeg dig en anden nat, hører du!"

"Gør som du vil," svarede Ømanden, "men rejs dig nu!"

Ømanden ville atter indtage sin forrige plads ved ildstedet, da han syntes at høre et dæmpet skrig udenfor. Han lyttede og fo'r ud af hytten.

Stormen hylede og bølgerne rullede med hule drøn ind mod holmen, men højere end storm og bølger lød i samme øjeblik et

gennemtrængende råb om hjælp, og et lys blev synligt i nogen afstand ude på søen. Ømanden fo'r tilbage til sin hytte.

"Der er noget galt derude," råbte han til Ben. "Gud ved, hvad det vel kan være. I aftes, da jeg stod på udkig, mærkede jeg intet, der var ikke en sejler at se i hele synskredsen. Rejs dig, Ben! kom med, lad os sætte båden ud, det gælder menneskeliv!"

"Det er aldrig værd at gå ud i et sådant vejr!" svarede Ben i en ligegyldig tone, "den som ikke kan bjerge sig, får gå under."

"Vejr?" gentog Ømanden, "hvornår har du frygtet vejret? skynd dig, lad os komme af sted! Hvis du frelser nogen i nat, vil jeg glemme, at der var en, du ville myrde." Et øjeblik efter lå båden klar, og så hurtigt strøm og søgang tillod det, skar det lette fartøj i den retning, hvorfra lyset kom.

Det var familien fra Uglvig, som i kaptajnens båd vendte hjem fra Fanø. En lang tid gik farten godt, skønt båden var overfyldt, men ude på dybet blev kulingen og søgangen stærkere; hvert øjeblik syntes de høje bølger at åbne sig og skjule den lette båd, som gled hen mellem dem.

"Vi er for mange ombord," udbrød kaptajn Dahl, idet han tilkastede Viggo, der sad på toften ved siden af generalen, et harmfuldt blik, "der er en mand mere i aften, end da vi tog over, og det er farligt at være overlæsset i en sådan storm."

"Det burde De have sagt straks," svarede Viggo, "mens vi endnu var ved land; ved den ene mand mener De mig, og jeg skulle gerne befri Dem for mit selskab, hvis det lod sig gøre."

"Jeg beder Dem erindre, hr. kaptajn, at det var mig, som anmodede hr. Varner om at følge med i vor båd," sagde generalen, der følte sig krænket ved Dahls hentydning.

"Jeg er meget uheldig," svarede denne spydigt, "ved således at –" Han fik ikke tid til at fuldføre sin mening, for i det samme tørnede en sø ind imod båden, drejede den til side og overskyllede den aldeles. Damerne udstødte et gennemtrængende skrig, kaptajn Dahl og generalen var forsvundet.

Viggo kastede nu sin overfrakke; han så et mørkt legeme hæve sig op af bølgerne, sprang ud, og efter ham lød Alices og Manuelas angstskrig.

"Skod, skod!" lød en dyb, kraftfuld stemme. En båd fo'r hen i læ af dem, det var Ømandens. Lygten, som stod på pligten af kaptajnens båd, havde vist ham vej hen til denne. Ben sad alene på toften, hans herre var ude mellem bølgerne. – Lidt efter nærmede Viggo sig krydsfartøjets båd, svømmende med kaptajn Dahl på ryggen. Hans råb hørtes af matroserne, og netop som han kraftløs og udmattet begyndte at synke, blev han og kaptajnen halet op.

Alice lå bleg og åndeløs i bunden af båden, med hovedet lænet op mod Manuela. Da hun så, at Viggo var frelst, rejste hun sig og bøjede sig forover med foldede hænder, som om hun bad.

Ben havde imens siddet ubevægelig på sit sæde. Af og til gav han et tegn med en fløjte, i den retning hvor Ømanden var sprunget ud; men da dette bestandig forblev ubesvaret, tilråbte han matroserne i krydsbåden at ro til.

"Lange tag, karle! Træk dygtig ud!" skreg han, "det gælder mere end en smuglerjagt denne gang."

"Nej, nej, stop!" bød kaptajnen, som imidlertid var kommet til sig selv igen. "Vi savner endnu generalen, hvem redder ham?"

"Ro kun til, som jeg siger!" gentog Ben, idet han trak på årerne. "Ved I ikke, at det er Ømanden, som I har med at gøre? Han vil klare jer af alt. Hvor han er på færde, vanker der sjældent mad for fiskene!"

Matroserne gjorde som han sagde, de fulgte hans båd i kølvandet, og efter et par minutters forløb løb de ind til kysten.

Da båden nåede land, hjalp Viggo og kaptajnen damerne ind på sandet; lidt borte derfra stod general Volmar og ved hans side Ømanden, som var svømmet i land med ham.

Et øjeblik efter sad Ømanden i sin båd ved siden af Ben. – "Som jeg sagde Dem, herre!" udbrød han, da generalen gik hen til ham, "jeg har ingen videre fordring på Deres gunst. Skulle herredsfogeden få i sinde at efterspørge mig og fordre regnskab over min person, så bed ham at lade, som om jeg slet ikke var til. Jeg er et fredeligt menneske." Og dermed fo'r båden tilbage på dybet. Men de frelste begav sig hurtigt på vejen til Uglvig og befandt sig senere hen på natten i god behold indenfor den gamle herregårds mure.

5

Den næste morgen ved tebordet var en fin bleghed i Alices åsyn det eneste, som vidnede om den foregående nats optrin. Hendes træk havde atter antaget den samme sorgløse munterhed som tilforn. Hun skæmtede over deres uheld og udtømte sig i lovtaler over den hemmelighedsfulde ømand, der på en næsten vidunderlig måde havde reddet Volmar.

Kaptajn Dahl var mørk og tavs; man så tydeligt, at han ærgrede sig over at være Viggo forbunden og skylde ham tak for sin frelse. Han var i de andres nærværelse nødt til at vise sig

venlig mod ham, og denne pligt blev end mere trykkende ved at se den forekommenhed, hvormed frøken Volmar behandlede Varner. – Alice havde fortalt sin fader, hvorledes alt var gået til i båden, efter at han var faldet overbord, og generalen rakte den unge mand sin hånd over bordet og forsikrede ham, at han særdeles godt kunne lide ham; derpå fortalte han en historie om sin søn, der studerede ovre i København, og som engang på lignende måde havde reddet en af sine venner.

Op ad dagen tog Varner og kaptajnen afsked, og den første måtte love rigtig ofte at komme op på Uglvig.

Alice tænkte på den samtale, hun den foregående aften under dansen førte med Viggo. Hun havde længere ud på natten opfordret ham til at forklare sig tydeligere, men han havde svaret undvigende på hendes spørgsmål. Manuela var straks blevet indviet i alt, og nu sad de begge ved vinduet, der vendte ud til fiskerlejet ved Strandby, og talte med hinanden i en sagte, hviskende tone, mens generalen hørte efter det, som skolemesteren forelæste ham af aviserne.

Flere uger forløb i den sædvanlige ensformighed. Viggo havde adskillige gange besøgt Volmars, uden at træffe sammen med kaptajn Dahl, der var bortrejst med krydsskibet.

Foråret var imidlertid kommet, og lærkerne sang mellem skyerne, alt vågnede til et nyt liv i mark og skov. Ikke således på heden. Der er ingen busk, som længes efter at ombytte sin gamle, falmede klædning med en skønnere, intet træ, hvorom det kan flette sin løvkrans. Synskredsen bliver der blot lidt mindre grå og skyfuld, luften lidt lunere, og i den mørkebrune lyngflade eller langs med de bække, som siver igennem den, kommer hist og her en lille, frisk grøn græsplet til syne.

Viggo benyttede det gunstige vejr til spadsereture og udflugter i omegnen. Han kunne ikke finde sig i den stilhed, den ensformige ro, han var omgivet af. På disse udflugter traf han flere gange sammen med Manuela; de fulgtes da som oftest ad, og disse møder fik snart noget tiltrækkende for ham ved den overensstemmelse, han troede at opdage mellem dem, ved den ungdommelige friskhed og varme, hvormed hun syntes at fortabe sig i alt hvad han sagde. Lidt efter lidt sås de næsten dagligt, som efter fælles, stiltiende overenskomst. Skønt der af disse hyppige sammenkomster udviklede sig et fortroligere forhold, vedblev de følelser, begge nærede for hinanden, dog at være i høj grad forskellige.

6

På en havebænk udenfor et smukt, lille hus sad en aftenstund, lidt før solens nedgang en ældre herre og en dame ved hinandens side. Det var Cardoval og hans frue, Manuelas forældre. Af folk i omegnen kaldtes de "spaniolerne", og for resten vidste man ikke stort at sige om dem. De havde beboet stedet i en række af år uden at give sig synderligt af med naboerne. Deres liv var hengledet i stille ensformighed, den lille bolig var deres verden, og hvad der passerede udenfor, bekymrede de sig ikke om. Desuagtet vidste man dog, at Cardoval havde stået som generalmajor ved regimentet *El Rey*, det samme som i året 1808 var her i Danmark. Han skulle være kommet i strid med en fornem spansk adelsmand, som han havde dræbt i en duel, hvorpå han var flygtet med sin gemalinde til Jylland. Han var rig, hed det sig. Dengang Vesterhavet sidst gik over ovren, oppe i Vendsyssel og Salling

land, gav han alene for sin del to hundrede rigsdaler til de vandlidte, og det var næsten ligeså meget som hele sognet til sammen kunne overkomme at udrede. Man beklagede blot, at han levede så ensomt og skyede al selskabelig omgang.

Cardoval var en høj og noget før mand, hans olivenbrune hudfarve tog sig godt ud til den snehvide knebelsbart og de enkelte lokker, som dækkede hans isse. Donna Laura var blind, hendes ansigt havde noget lidende; men trækkene bar endnu spor af fordums skønhed.

Hun legede med en lille hund, som i muntre spring fo'r omkring hende, mens Cardoval røg en cigar og betragtede solen, der i dette øjeblik gik ned. Af og til lod han sit blik hvile på sin hustru med et kærligt udtryk.

"Det er så smukt at se solen forsvinde mellem bølgerne på havet. Men Deres hånd er kold, De fryser, lad mig svøbe Deres mantilla tættere om Dem. Eller skulle vi gå ind igen?"

"Lad os blive lidt endnu, min ven!" sagde hun, med en blød fremmed betoning, og trykkede hans hånd. "Jeg føler alt så smukt herude, jeg er så lykkelig her. – Der var en tid, Lorenzo!" sagde hun lidt efter. – "Der var en tid, da vi sad uden for vor bolig i Sierra Ibera, ligesom i aften, og så solen synke ned bag bjergene; husker De det?"

"Det er længe, meget længe siden," svarede manden i en højtidelig tone og dampede stærkere skyer ud af cigaren.

"Ja vist er det!" gentog Laura. "Men jeg husker dog så godt, at hyrderne blæste i hornene for os, mens de drog forbi vor bolig. Ah! bella Castilia! Herovre er aftenen kold og himmelen grå, det var den aldrig der, og dog –" vedblev hun smilende, "jeg synes

undertiden, at det først var i går vi forlod vort fødeland. Vi flygtede jo om natten, fordi –"

"Tænk ikke mere på det, Laura!" sagde Cardoval bevæget, "vi er dog nu tilfredse."

"Vi er lykkelige, Lorenzo! Men hvor er donna Manuela?"

"Hun er oppe på Uglvig herregård i besøg, hun kommer hjem i aften. Men kom, Laura! det bliver koldt og silde; lad os gå ind." Laura rejste sig. Og de forlod bænken.

Da lød en sang i nærheden, bag den lille tornehæk, som omgav haven; den gamle tog cigaren ud af munden, han lyttede, hans træk oplivedes, hans øjne spillede, og donna Laura så sig forundret om. "Ah, bello fandango!" udbrød hun med sagte stemme. "Cardoval! det er jo en spansk sang."

Nede på vejen kom en gammel mand fulgt af en hund gående op mod huset, det var tateren Math Hjeil. Efterhånden som han nærmede sig, kunne de høre omkvædet af den spanske folkevise, han sang.

"Min gode mand!" udbrød Cardoval, idet han ilede hen mod tateren og greb hans hånd, "Syng! Syng den sang om igen." – Math lo stille hen for sig og betragtede de gamle ægtefolk med et velvilligt blik, mens han fremtog sin skalmeje og gentog sangen.

"Hvem har lært dig denne sang?" spurgte Cardoval med bevæget stemme.

Tateren svarede med de dybe og fulde strubetoner, som var ham egne: "Jeg har hørt den i det land, hvor pigerne synger den. Jeg er en tater!"

"Du er da fattig, gamle mand!" sagde Laura venligt. "Du vil vist have penge. Cardoval! Giv ham nogle."

"Nej, vist ikke, señora!" sagde Math, rystende på hovedet, "det var ikke derfor jeg kom; hvis De havde øre for mig, Cardoval! ville jeg tale med Dem, med Dem alene."

"Vel!" svarede spanieren noget forundret, "vent på mig et øjeblik, jeg kommer!" Han bød donna Laura armen og ledede hende ind i huset; derpå vendte han igen tilbage til tateren.

"Cardoval!" begyndte Math Hjeil, med langsom stemme, "jeg har længe ønsket at tale med Dem, nu så jeg Dem i aften sidde her udenfor, mens jeg lå derovre i lyngen, og jeg gik da hen til Dem."

"Tal, gamle! Du har glædet mig ved din sang – jeg hører."

"Såmænd!" mente tateren, "jeg tænker, at jeg måske kunne synge Dem en sang, som lød endnu kønnere i Deres øren; men hvortil så mange ord, når få kunne gøre det! De havde engang en søn, hr. Cardoval! i førstningen De kom her til egnen, mindes De ham?"

"Hvad vil du sige dermed? Hvorfor taler du om en død?"

"Død!" gentog tateren og rystede på hovedet. "Det kan dog være, at tingene ikke hængte sammen som somme fortalte; jeg siger intet for vist. Men Math ser med flere øjne end sine egne, og jeg har hørt en fugl synge en melodi, der lød anderledes end den, som sang for Dem."

Cardoval blegnede, hans stemme bævede, idet han bad Math om at forklare sig nærmere og vinkede ham noget længere bort fra huset, udenfor hvilket de stod.

"Tag ikke mine ord for andet end hvad jeg giver Dem ud for," bemærkede Math, da han så det indtryk, de gjorde. "Jeg kommer herned for at spørge Dem, om De ikke havde noget

tegn, på hvilket De kunne genkende Deres søn, i fald han endnu var i live?"

"Jo vist!" svarede Cardoval heftigt, "han havde en guldkæde om halsen, hvori der hang et kors; et arvestykke fra mine forfædre: Vort familievåben var indtrykt i låsen."

Han fortalte nu Math alt, hvad han troede der kunne lede på sporet og opfordrede ham flere gange på det indstændigste til at fortælle, hvad han vidste om sønnen. Math hørte roligt på ham; han nikkede med tilfreds mine til alt, hvad han hørte, men indlod sig ikke på at meddele videre.

"Godt! Godt!" sagde han endelig, "det er alt sammen sådan som jeg tænkte. Jeg må nu forlade Dem, herre. Der kommer nogen; lad os skilles. Lov mig blot ikke at lade Dem forlyde med hvad vi have talt om i aften, vent heller ikke for meget af det, det er bedre intet at håbe, end at håbe for vidt, som man siger. Vi tales snart ved igen. Adios, señor!"

Math tog med disse ord sin uldne hue af og gik, men spanieren blev længe stående på vejen og så efter ham.

De kommende, tateren havde hørt, var Manuela og Viggo. Han tog afsked uden for Cardovals bolig og gik derpå tilbage ad samme vej, tateren havde valgt.

"Guds fred, min søn!" udbrød Math og standsede, da det unge menneske nærmede sig. "Det er mange dage siden jeg så dig, jeg har været tre gange nede hos kromandens for at høre hvordan du havde det. Men folkene sagde mig altid, at du ikke var hjemme. Hvordan går det for dig? Du ser så mørk og misfornøjet ud, det er ikke godt: Lammet må lege, så længe marken er grøn."

"Du har ret, gamle!" sagde Viggo. "Men marken er begyndt at visne. Luften er skyfuld, det er næppe min skyld, at jeg ikke er så fornøjet som forhen."

"Du er jo ung endnu, du er sund og stærk, hvorfor er du utilfreds? Jeg kan nok tale med dig om sligt, jeg er gammel og har prøvet og erfaret mere end du – jeg har selv været ung engang, og den tid var jeg somme tider ilde til mode, fordi jeg ikke vidste besked om andet end at drive omkring ude mellem lyngen. Jeg tænkte tit, at hvis jeg endda havde lært noget som andre folk, så ville jeg være tilfreds, og jeg fik lyst til at besøge store stæder. Jeg gik hen mod byen en aftenstund og skjulte mig i en kornmark, da det blev nat, listede jeg mig ind ad porten. Jeg gennemstrejfede gaderne og glædede mig over de store huse og de mange lys. Vægternes syngen, vognenes raslen, alting gjorde et eget indtryk på mig. Men jeg mødte også nedslåede ansigter, jeg så armod og usselhed, mere af det end nogensinde før; spillere og berusede drev rundt uden husly. – Dog, det jeg her fortæller er ikke noget nyt for dig. – Så indså jeg nok, at jeg havde taget fejl, folkene der var ikke lykkeligere end jeg. Mod morgenstunden ville jeg igen forlade byen, da der pludselig blev stor larm i gaden, jeg gik igennem. Der var gjort indbrud. Vægterne stimlede sammen og peb i nogle små fløjter, de havde om halsen. Tyven undslap alligevel men jeg blev grebet og straffet for hans forseelse. Det gavnede mig ikke, at jeg fortalte dommeren, hvordan sagen hang sammen, at jeg kun ville se mig om i byen, han lo ad mig. Da jeg kom ud af fængslet, forfulgte gadedrengene mig, kastede sten og hidsede hunde efter mig. Jeg flygtede som haren, når mynden jager den, langt bort fra byen, jeg har aldrig været derinde siden. Jeg længtes

efter igen at komme sammen med vore folk og søgte at finde mig i tilskikkelsen, således som den var tildelt mig. Lang tid gik hen på den vis. En vinter, da vi vankede gennem Viborg amt, traf jeg på en fattig pige. Hun gik og græd og var kun ringe til mode. Jeg fik at vide, at hun havde tjent hos den ramsinger herremand, han havde faret ilde med hende; derfor var hun løbet sin vej fra gården og havde nu ingen, som hun kunne fortro sig til, da hendes slægtninge var døde, mens hun endnu var en lille en. Næste morgen drog hun med mig, og siden den tid fulgte vi troligt hinanden. Hun er nu død og ligger begravet på heden."

Her tav Math nogle øjeblikke. Han var bevæget. Også Viggo følte sig grebet af hans fortælling.

"I tredive år hjalp vi hinanden at bære, hvad der mødte os," begyndte han igen, "verden foragtede os, men vi brød os ikke om den. Herude lyste Guds sol og den blå himmel så fredsomt og kønt for mig, her tyktes mig, at jeg var herre. Jeg kan hverken skrive eller læse, men jeg har mange gange takket Gudfader for, at jeg blev en simpel og ulærd mand, han vidste dog bedst, hvad der var mig tjenligt."

"Du har ikke ret forstået mig, Math!" sagde Viggo, idet han betragtede den gamle med et kærligt blik. "Det er det liv, jeg fører, som gør mig ilde til mode, jeg kan ikke rigtig finde mig i det. Dengang jeg tumlede mig derovre, som jeg forleden fortalte dig, i kamp og farer, var jeg munter og lykkelig, da havde jeg ingen tid til at tænke på, hvor alene jeg står i verden, som en vildfarende fugl, de gamle jog ud af reden."

"Sandt nok!" svarede hedemanden, "men mangen fugl finder dog sin rede igen, det kunne jo gå dig ligeså. Min søn! hvis ikke,

så gør som fuglen, du taler om, søg dig et nyt hjem, en mage, og byg dig selv en rede og glem den gamle. Jeg kan ikke ret forklare mig, men du forstår vel, hvad jeg mener. Mig tykkes, at du allerede er begyndt at følge mit råd," tilføjede han efter en lille pause, med et fiffigt smil. "Du spadserer så ofte med spaniolens datter gennem heden, og så vidt jeg kan mærke taler I hverken om luft eller hav."

"Nu tager du igen fejl!" svarede Viggo leende, "dersom du tror, jeg og frøken Cardoval –"

"Nej, nej Vorherre velsigne dig!" råbte tateren og lagde sin hånd på Viggos arm. "Jeg tænkte det nok, du holder af den kønne, venlige frøken på Uglvig, du elsker ikke de spanskes datter; gør du vel?"

"Du spørger mig så indtrængende, som om du havde særdeles grund dertil."

"Å nej!" sagde Math, idet han faldt tilbage i den forrige rolige tone; "det var sådan blot en mening, – jeg synes ikke I to passer for hinanden, det er det hele!"

"Ser jeg ret!" tog tateren lidt efter til orde, "så går dernede på Strandby sti én, som jeg nok ville skifte et par ord med. Guds fred med dig!"

Math trykkede Viggo i hånden og gik derpå ned ad stien.

Han stod et øjeblik stille og udstødte derpå en underlig, langtrukken tone, lig et hjejleskrig. Ved denne lyd vendte den, der gik forud på stien, sig hurtigt om, og da han så Math, gik han tilbage. Det var Simon Spillemand. Der var noget forlegent og frygtsomt i hans ansigt de første øjeblikke han stod for Math, men har beherskede sig og ventede på, at tateren skulle tiltale ham.

"Hør, Simon!" sagde Math alvorlig, "du har nu længe opholdt mig med tomme løfter, lad mig engang få ende på den sag med kæden. Du må skaffe den til veje. Hvor har du gjort af den?"

"Du har farligt hastværk med den!" sagde Simon i en fortrædelig tone, "hvad kommer barnet og kæden dig ved? Du har da vel aldrig i sinde at åbenbare noget derom til spaniolerne eller fortælle dem, hvordan deres søn forsvandt?"

"Og hvis jeg gjorde det! hvad så?"

"Math!" råbte spillemanden, og hans øjne blinkede, mens hånden famlede under koften, "hvis du tænkte det, hvis du forrådte mig, så fortjente du –"

"Tal ikke så højt!" afbrød Math ham med kulde, "og lad kun din kniv sidde i ro, jeg har også et stykke jern hos mig og forstår at håndtere det bedre end du, når det kommer til stykket. Hvad drengen angår, så skal du blive holdt ganske udenfor, når du blot bringer mig kæden. Skylden skal jeg nok tage på mig."

"Og hvad vil spaniolen så give dig for din umage? Jeg synes, vi to i det mindste burde dele profitten, siden det dog var mig, som stjal ungen. Jeg kunne jo lige så godt selv gå hen og fortælle dem det hele, hvis jeg ville."

"Og hvem ville du så nævne som deres søn?" spurgte Math med en vis ivrighed, "kan du udpege det barn i vor stamme, som du holder for spaniolernes? Det er jo lang tid siden du drog omkring med os."

"Sandt nok!" svarede spillemanden med forslagen mine, "men Simon Smælen er snu som en ræv. Quan er de spanskes søn! Og jeg ved mere endnu: Drengen er forliebt i sin egen søster, jeg har set ham liste sig efter hende herude i heden, når hun ved aftenstid gik hjem fra herregården. Jeg har set ham

lure ved deres hus om natten, så længe han kunne høre hendes stemme eller se et glimt af hende indenfor vinduet. Ikke sandt, Math! jeg har gættet rigtigt?"

"Det har du," svarede tateren med et nik, "men tal ikke derom til nogen. Den stakkels dreng! Jeg ved, hvordan det hænger sammen med ham, han sørger og er i et ringe lune, og det er mest af den grund, jeg ynkes over ham og har besluttet at føre ham tilbage til sin slægt. Nogen belønning derfor venter jeg ikke just," vedblev han, "jeg vil kun gøre, hvad jeg holder for min pligt, lad mig derfor se du skaffer kæden til veje, Simon Smælen! Jeg vil nødig gøre mere af den sag, end jeg havde behov; der er somme folk i vor stamme, som ikke kunne tåle at høre dit navn nævne; hvis de fik at vide, hvem det var, som i fjor vinter hjalp fogeden at finde vej, dengang de gjorde jagt på os, så ville det se galt ud med dig. Du kender dem."

"Og hvem tør sige, at jeg har spillet forræder mod jer?" råbte Simon hånligt, "Der er ingen som kan bevise det."

"Jeg ved, du har gjort det," sagde Math, "og Quan har hørt dig tale med rettens folk, tænk på det, spillemand!"

Den gamle vendte sig om, fløjtede ad sin hund og gik tilbage igennem heden hen mod den kant, hvor sorte mose lå, men Simon blev en tid lang stående.

"Gid al ulykke times mig!" mumlede han lidt efter, "hvis jeg skaffer denne kæde til veje, selv om jeg kunne det. Og Quan; – han har angivet mig, han har fortalt Math, hvad han så den aften. – Ha! ha! godt, Quan! for dig er der slebet en kniv. Nå! det er i aften, at jeg skulle træffe Ben nede ved stranden, han venter mig kanske med gode efterretninger."

Han gik hurtigt ned ad vejen til Strandby fiskerleje.

2

Det var en smuk, stille sommeraften. Et stykke nedenfor Uglvig gik en dreng og en pige i fortrolig samtale med hinanden. Vejen, de gik på, slyngede sig mellem tætte ellebuske og endtes efter mange krumninger ved diget, der omgav herregårdens have. Drengen havde en næsten mørkebrun hudfarve, og tykt, sort hår: Hans klædning udgjorde trefjerdeparten af en trøje, en halv hat og et par benklæder sammensat af alle mulige farver. Han hed Quan. Pigen var Rinda, den unge taterske, som general Volmar havde taget til sig og lod opdrage på Uglvig.

"Godt!" udbrød drengen og satte sig ned under en busk. Rinda satte sig ved siden af ham. "Godt," vedblev han, "jeg er nu glad over, at det går dig så vel, men tal også lidt om den spanske, fortæl mig hvad Manuela tager sig for; er hun fornøjet? Er hun tilfreds? Hvorfor ser hun så vredt til mig? Hvorfor spadserer hun aldrig mere i haven om aftenen? Jeg har dog ligget derude hver nat, fra solen gik ned til stjerner sluktes igen, for at se efter hende. Hun vidste godt, jeg var der, og at jeg holdt af hende; hun kom en aften hen til mig bag busken, hvor jeg lå; kaldte mig ved navn og sagde, at jeg var et godt menneske. Nu er hun bleg og modfalden, hvad kan der være gået hende imod?"

"Stakkels Quan!" sagde Rinda vemodigt, idet hun lænede sit hoved op til hans skulder, "du skulle se at glemme hende. Manuela er en stor mands datter, hun er stolt."

"Ja vist er hun," svarede drengen med et henrykt blik. "Hesten rejser sit hoved, fordi Vorherre skabte den kønnere end en hund, og Manuela er smuk som solen, når den står op om morgenen. Når hun går over heden, nejer alle blomsterne for

hende, og lærken synger af glæde langt højere end før. Math Hjeil siger, at jeg ikke må liste mig efter hende om aftenen, men Math er gammel, han ved ikke, hvordan jeg har det, hver gang jeg ser hende."

"Men hun rejser snart bort herfra," vedblev Rinda, "jeg har hørt hende sige til Alice, at hun ville til Holsten, og folk siger, at hun først skal giftes med Ingvors søn, og at det er derfor birkedommeren er kommet til Uglvig i disse dage."

"Hun holder ikke af birkedommerens søn!" råbte Quan bestemt. "Det ved jeg, og hvis hun drog herfra, så kunne det gerne hændes, at jeg fulgte med. Jeg vil fortælle dig en ting, Rinda!" vedblev han med dæmpet stemme, "men hvad jeg vil sige har lyd for dine øren. Jes og Simon Smælen har fortalt, at vi to ikke er søskende, men at jeg er de spanskes søn, der er blevet stjålet, mens jeg endnu var en lille purk. Jeg blev glad over det, så var jeg jo Manuelas broder og kunne se hende hver dag så meget jeg ville, og turde tale med hende ligesom med dig. Men da jeg fortalte det til Math, blev han vred og sagde, at det var løgn alt sammen, og at jeg ikke skulle lade mig forlyde dermed til nogen, det kunne volde ham mange bryderier, og så – tys, Rinda! jeg hører trin bagved os. Gå ind i haven, det er måske Manuela, som kommer. Godnat, lille søster! I morgen aften skal jeg fortælle dig resten."

Den unge tater skjulte sig bag busken, og lidt efter kom to mænd gående op ad vejen. Den ene var Simon Spillemand, den anden, en lille, før mand, meget sirligt og smagløst klædt. De blev stående et par skridt borte fra busken, som skjulte Quan.

"Ja, hr. birkedommer!" sagde Simon og kastede spejdende blikke til alle sider, "som jeg siger, De kan forlade Dem på mig,

jeg skal være parat i morgen ved daggry og føre Dem ned til Sorte Mose, så sikkert og uforvarende, at fuglene ikke skulle mærke noget, førend vi er midt i reden; ingen i det hele herred kan vide bedre besked, jeg har jo selv engang ført min kæp som en tater!"

"Hvad for noget?" spurgte birkedommeren forundret, idet han tog sig en pris, "har I hørt til disse tyveknægte, Simon?"

"Ja, vel har jeg det!" sagde spillemanden med selvfølelse, "men det er længe siden, jeg blev snart træt af det omflakkende liv, de førte, så lagde jeg mig en kone til og byggede en lille rønne nede ved Strandby; det gik kun småt for os i mange år, men så var Vorherre så god at sende os en dygtig ildebrand, som De nok har hørt tale om, og det hjalp os på benene."

"Jeg forstår dig," smålo Ingvor, "nå godt! Du indfinder dig altså i nærheden af Uglvig i morgen tidlig og blander dig mellem betjentene. Du kan stole på det, jeg før lovede dig, men vær tavs! tal ikke et muk derom til nogen, hører du!"

"Vorherre bevares!" forsikrede spillemanden højtideligt, "hvor kan De tro det? En gammel fugl kender nok avner for korn, min tunge er død for alle andre end Dem."

De skiltes.

"Se så!" mumlede spillemanden fornøjet, da han var ene. "Nu er den sag i sin orden. Når Math bliver sat fast, er jeg fri for hans plageri om den kæde, han altid snakker om, og Quan må for mig være de spanskes søn, til stjernerne falder fra himlen. Ingen taler et ord om, hvem der stjal ham fra forældrene."

Taterdrengen havde fra sit skjul hørt hvert ord, birkedommeren og Simon havde talt sammen. Han indså, hvor vigtig denne opdagelse var, og den fare, som truede hans

stamme. Da Simon efter at Ingvor var gået, endnu blev stående som om han ventede nogen, besluttede drengen i tillid til sin hurtighed at flygte for at bringe underretning om hvad der forestod beboerne af Sorte Mose den næste morgen; men han måtte forbi Simon, for på den anden side dannede buskene et tæt og uigennemtrængeligt hegn. Sagte rejste han sig, bøjede grenene til side og fo'r med et raskt spring ud på vejen. Men Simon havde været agtsommere end drengen tænkte. Han hørte løvet rasle, lyttede og så det dunkle omrids af taterdrengens skikkelse bag ellebusken, endnu førend han fo'r ham forbi. Han troede straks, at det måtte være Quan, og indså følgerne, hvis han undslap og røbede samtalen med birkedommeren. Idet Quan sprang frem, kastede spillemanden sine træsko, tog en lille, spids kniv op af lommen og fo'r af sted efter ham. Begge løb en tid lang. Omsider mærkede drengen, at kræfterne aftog; han stod stille et øjeblik, trak vejret dybt og sank ned under en tyk, løvrig busk, Simon så det, han udstødte et glædesskrig og trådte hen til ham.

"Hvad vil du mig, Simon!" spurgte Quan, idet han afkræftet og åndeløs rejste sig. "Hvorfor forfølger du mig?"

"Det skal jeg straks sige dig, min unge!" svarede spillemanden, greb drengen om livet og løftede sin arm for at støde kniven i hans bryst, men i det samme knugede Quan sig sammen, bukkede sig og undveg sin fjende med et behændigt tag. Nu vidste han, hvad der forestod ham, hans liv var afhængigt af hans hurtighed. Atter løb han, hurtigere og hurtigere, og løste bæltet, som holdt trøjen sammen, for uhindret at trække vejret. Han havde nået enden af krattet, og en bred grøft standsede hans skridt, Simon var tæt ved ham;

Quan trådte tilbage, og med et sæt sprang han over, men på grøftekanten tørnede hans fod mod en gammel bropæl, han faldt og udstødte et dumpt smerteskrig. Simon var ligeledes kommet over og stod nu for den ulykkelige dreng.

"Hvorfor løb du?" spurgte han med et lumskt grin; "hørte du kanske, hvad jeg talte med birkedommeren om? ikke sandt! Du hørte det, og nu vil du give Math underretning om det, for at de sorte taterhunde i nat skulle komme til Strandby og skære mig hjertet ud af livet, mens jeg sov?"

"Jeg har intet hørt!" svarede Quan og bævede tilbage for det blik, hvormed den anden betragtede ham. "Jeg var inde i Uglvig have og løb fordi jeg frygtede, du havde set mig."

"Du lyver, Quan!" råbte Simon, "jeg ved det, men kom nu, dreng! Jeg har ikke stunder til at tale længere med dig."

Med disse ord løftede han ham på sine skuldre og stod nogle minutter stille ved grøften som tvivlrådig om, hvad han skulle gøre, derpå gik han videre og kom til en stråtækt hytte, som tjenestepigerne på Uglvig brugte til vaskehus.

"Her kan du sidde for det første!" sagde han efter et længere ophold, idet han lukkede døren op og lagde Quan ned på en bankeskammel. "I nat skal du ikke sladre af skole eller drive omkring som en flagermus ved spaniolens hus. Og i morgen, Quan!" vedblev han, mens han omhyggeligt tilstængede døren udenfor, "i morgen aften, eller kanske i morgen tidlig, kommer jeg igen, vi vil da tales nærmere ved, og du skal få resten af dit livs historie at vide."

Der var samme aften selskab på herregården. Man spillede kort. Ved et bord i et hjørne af salen sad general Volmar, præsten, herredsfoged Ingvor og Jeremias Skolemester. Mens

nu kortene faldt, talte man om forskellige ting. Også Varner kom på bane.

"Hvor er egentlig denne hr. Varner fra?" spurgte herredsfogeden.

"Hvor kommer vinden fra?" genmælede Jeremias, som havde fattet uvilje til Viggo, fordi denne engang havde affærdiget ham kort, da han søgte at udforske ham om hans person. "Ingen kender ham! Han kom hertil i foråret som vildgæssene og skaffede sig adgang til min velynders familie, skønt han derfor gerne kan være en vagabond, for arret i hans ansigt er virkelig et meget tvetydigt skilt."

"Han være hvem han vil," bemærkede generalen, "så er han min gæst i aften, og derfor skal I bære respekt for ham, Jeremias! forstår I? I er i forhånden, spil ud og ti stille!"

"Meget sandt," svarede skolemesteren, "han er Deres Nådes gæst, men desuagtet kan han gerne være alt det, jeg sagde om ham, de erindrer nok, hvad vor hr. søn forleden tilskrev os: Intet menneske, mente han, ikke den allerklogeste, kunne se en anden længere end til tænderne."

Den sidste vending var et orakelsprog for generalen, og han tav stille.

"Man burde dog føle den karl en smule på tænderne!" tog herredsfogeden igen til orde med vigtig mine, idet han rettede på sin kalvekrøs. "Generalen skulle tage ham i skole ved lejlighed og spørge ham hvem han er, eller hvis De ønsker det, så er jeg i kraft af mit embede meget redebon dertil."

"Å, lad det fare, hr. foged!" afbrød Volmar ham. "Det vil gøre for megen opsigt; jeg har selv flere gange haft i sinde at udbede mig en samtale med hr. Varner desangående. Kaptajn Dahl har

fortalt mig adskilligt om ham. Hvis noget af det Jeremias sagde skulle være sandt, så skal – men vi vil ikke håbe det, hører I, Jeremias! Det vil vi ikke, siger jeg, og dermed basta!"

Den store have, som, strakte sig omkring Uglvig, var smukt oplyst. Lamper og farvede papirlygter kastede et broget skær over træernes og buskenes lysegrønne løv. De unge damer havde forladt de kvalme sale for at nyde den stille sommeraften i haven.

Også Viggo var gået derned. En mørk stemning hvilede over ham den aften og bragte ham til at søge ensomhed. Han satte sig i et lysthus og lyttede til den jublende latter og munterhed, som lød omkring ham. Da raslede det i løvet fra den nærmeste gang, lette fodtrin hørtes, og en nydelig skikkelse ilede hoppende hen mod lysthuset. Det var Alice, der med blussende kinder stod for indgangen.

"Ah!" udbrød hun, "hr. Varner! De her? Altid træffer man Dem på steder, hvor De ikke hører hjemme. Kom ned til runddelen med os, vi skal nok få Dem munter, kan De tro; eller hvis De ikke sætter pris på vort selskab, så bliv, jeg vil ofre Dem nogle minutter her, og De fortæller mig da hvad De flere gange har lovet – De ved nok – historien om vort tidligere bekendtskab; Deres hemmelighedsfulde ord hin aften ved bondebrylluppet har kostet mit stakkels hoved meget bryderi, uden at det dog er lykkedes mig at finde ud af Dem."

"Det er ganske naturligt, frøken Volmar, at De ikke mindes mig fra den tid, jeg sigter til. Få ord ville alligevel opklare alt: Erindrer De taterdrengen fra Randelev?"

"Hvorledes?" udbrød Alice og så på ham med udtrykket af den højeste forundring. "Den lille, brune Viggo og De –? Men så

fortæl, fortæl dog, Varner!" udbrød hun fuld af forventning og satte sig ned på bænken hos ham.

"Præsten i Randelev," vedblev Viggo, "fandt ved vintertid en taterdreng forkommen af kulde i sneen, da han en eftermiddag vendte hjem fra kirken. Han tog ham med sig og opdrog ham hjemme i sit hus. Med utrættelig iver påtog han sig at undervise ham og bibringe ham de kundskaber, der skulle sikre ham et anstændigt udkomme i fremtiden. Drengen var af en vild natur, kunne ikke finde sig i den stille ensomhed hos præsten. Han kunne vel være hen ved otte år, da han kom til ham, og det ubundne, eventyrlige liv, han hidtil havde ført, var ikke blevet uden virkning på hans karakter. En vis bestemt trang til igen at komme ud i verden gærede stedse i hans indre, han var en fangen fugl, der, med mindet om en tidligere frihed, følte sig ulykkelig i buret, han prøvede flere gange på at undvige. Imidlertid bar præstens undervisning gode frugter, han dannede drengens ånd; dog endnu mere end præsten bidrog et andet væsen dertil. De forstår mig, frøken Alice! det er vel ikke noget nyt, jeg her fortæller Dem, men tillad mig at tilbagekalde de følelser, som dengang bevægede mit bryst. – Tæt ved præstegården lå herregården Rendal, der boede hun, den eneste, der tog sig af den forladte, og om hun end ikke altid forstod ham, så stødte hun ham dog aldrig tilbage. Fra nu af var hans væsen forandret, han læste og lærte hurtigt, for lønnen for hans flid var at han desto tidligere fik lov til at søge sin legeplads og hende, som bragte enhver tanke om flugt, enhver vild og stormende følelse i hans bryst til tavshed. Præsten så det og studsede over de fremskridt, drengen gjorde, og da han var lærer for begge, bragte han sin elev sammen med den lille,

velgørende engel. Således hengik to år. Denne tid var for lykkelig til at kunne vedvare, den var forbi, da Deres fader kaldte Dem hjem. De forlod Rendal, og drengen stod mere alene end før. Hans slumrende lyst til frihed vågnede på ny, han var sløv og følelsesløs for alt omkring sig. Året efter blev han konfirmeret, og samme eftermiddag forsvandt han. Han var vel atter fri, atter mellem sine tidligere omgivelser, men ikke lykkelig. Kort efter forlod han taterne og gik sin egen vej. Jeg har nu fortalt Dem det væsentligste af mit livs historie. Jeg er taterdrengen fra Randelev!"

"Og så, og så – Varner!" udbrød Alice heftigt, "fortæl mig alt!"

"Det øvrige!" sagde Varner alvorligt, "var en næsten uafbrudt række af møjsommeligheder og farer, en higen uden mål og hensigt. Jeg længtes igen efter Danmark og kom hertil for at spørge to blå øjne om de endnu mindedes mig; – tør tatersønnen vedblive at regne sig blandt Deres venner, frøken?" spurgte han lidenskabeligt og greb hendes hånd.

"Kan De tvivle derom, min gode Viggo?" svarede hun med et mildt blik. "Jeg har ofte tænkt på Dem, og hver gang dvælede jeg med glæde ved den svundne tid, men genkende Dem det kunne jeg ikke."

I dette øjeblik lød højrøstede stemmer, man nævnte Alices navn.

"Jeg må nu gå!" sagde Alice, idet hun rejste sig. "Man søger efter mig. Jeg længes meget efter en lejlighed til at tale med Dem om de gamle dage i Randelev. Mine veninder venter, og De ved nok –" Hun forlod lysthuset, også Viggo gik bort. Lidt senere blev grenene på en spireabusk bag bænken, de havde siddet på, bøjet tilbage. En høj, kvindelig figur kom til syne, så

sig forsigtigt om og forsvandt på den modsatte side. Hun var bleg, og hendes sorte øjne flammede. Hun udstødte et svagt skrig og ilede bort.

Nogle mil fra Uglvig ligger den tidligere omtalte Sorte Mose på et strøg, der sjældent besøgtes af bønderne.

Hvor øjet, så langt det kunne nå, kun mødte himmel og jord, og hvor intet hus, intet tegn på dyrkning kunne ses, i denne egn havde taterne boet uforstyrret i mange år. Det åbne jordsmon lod dem i tide opdage enhver fare; det høje lyng gav dem utallige skjulesteder, og de få, som kendte disse, var enten i ledtog med dem eller frygtede dem.

Der var, som allerede bemærket, midt i mosen en lille, lyngbegroet ø, hvorpå der fandtes nogle sammensunkne kæmpehøje, imellem hvilke jordhytterne var rejst. I de forreste af disse lå bestandig nogle store hunde, som advarede taterne, når fremmede nærmede sig øen, til hvilke en række store kampesten førte over fra heden.

Morgenen efter selskabet på herregården herskede en usædvanlig bevægelse overalt i mosen. Det var i daggryet; en enkelt stjerne blinkede endnu på den vestlige himmel, mens skyerne i øst antog en svag, rødlig tone nede på horisonten. En klam tåge dampede op fra heden, fuglene slumrede endnu. Vilde, sodbrune skikkelser sneg sig rundt mellem højene, og af og til hørtes en dæmpet brummen af hundene, som holdt vagt ved overgangen. På den modsatte bred af øen stod grupper af kvinder og børn og ventede, mens mændene vadede frem og tilbage igennem dyndet og efterhånden landsatte dem på den anden side af mosen. Da alle var kommet over, kastede hele hoben, mænd og kvinder, bedrøvede blikke tilbage til stedet, de

måtte forlade, og drog hver sin vej ind ad heden til, hvor de snart forsvandt i lyngen mellem kæmpehøje og klyn-stabler. Således gik tiden, til solen kom frem: øen var næsten forladt, da hundene pludseligt udstødte en lang, vedholdende tuden. De enkelte tilbageblevne så sig uroligt om og opdagede nu nede på vejen, som førte fra Strandby og Uglvig, en menneskemasse, som bevægede sig hen mod mosen.

Efter en kort rådslagning trak de sig derpå tilbage til de længstbortliggende hytter på øen. Det var herredsfoged Ingvor, der ledsaget af bevæbnede bønder, retsbetjente og stokkemænd, drog ud for at fange taterne. Vejviseren Simon Spillemand gik midt i klyngen. Tidlig i daggryet havde han nemlig forladt sin hytte og var ilet til vaskehuset, i hvilket han den foregående aften havde indespærret Quan, men dette havde han fundet tomt, og oppe på taget et hul, hvorigennem drengen måtte have frelst sig.

Så snart fogeden var ankommet til stedet, lod han mosen indeslutte af sine folk og skred derpå, ledsaget af flere håndfaste karle, ud på stenene, som førte over til øen. Her var alt stille og roligt; kun af og til lød en dæmpet, hul brummen fra de to forreste hytter. Da Ingvor og hans ledsagere satte foden på øen, fo'r to langhårede hunde med et hyl ind på dem. Karlene trak sig hurtigt tilbage på stenene. Ingvor ville gøre lige så, men gled ud og sank ned i dyndet. I det samme stak nogle mørke skikkelser hovederne ud af hytterne og slog en skingrende latter op. To skytter fra Uglvig havde imidlertid nedlagt hundene. Adgangen til øen var således fri, og Ingvors folk ilede over på den. Da de tilbageblevne tatere så dem komme, styrtede de ud i mosen og vadede over til den modsatte side. Her blev de

modtaget af de opstillede bønder, der løftede deres høforke og plejle imod dem. Taterne greb til deres knive og søgte en udvej til flugt, men kunne intet udrette mod mængden. De blev overmandede og grebet. Ingvor var imidlertid blevet hjulpet op af mosen; han kom til, da man var i færd med at binde den sidste af taterne. Et hoverende smil spillede om hans læber og tirrede tateren til at gøre et forsøg på at undslippe. Han sprængte rebene, de havde lagt om hans arme, udstødte et skrig og fo'r ind på fogeden; en bonde så det og slog efter tateren, men denne vendte sig rask om, løftede armen mod bonden og borede ham kniven i brystet; med et spring var han udenfor kredsen og straks efter sine forfølgere ude af syne.

Den følgende aften gik Manuela op på Uglvig for at tage afsked med generalens, fordi hun skulle på en rejse sønderpå. Uden at angive nogen grund havde hun pludselig fået lyst til at besøge en veninde, der boede i en by i Holsten, og besluttede at tage dertil med Pilen, som netop lå klar til at gå ud på en af dens sædvanlige ture. Der var i den senere tid foregået en påfaldende forandring med Manuela; hun var blevet heftig og pirrelig. Selv Alice led under udbruddet af hendes luner og så med en smertelig følelse, at forholdet mellem dem efterhånden var kølnet.

På tilbagevejen gennem haven mødte Manuela taterdrengen. Han trådte hurtigt hen til hende.

"Godt at du kom," udbrød hun; "har du gjort, hvad jeg bad dig om? Har du set og hørt dem?"

"Det er, som de troede," svarede drengen, "Den fremmede holder af frøkenen. Han tænker på hende, han kysser hendes

hånd og taler så kønt til hende, når de spadserer sammen. Jeg har set det."

Manuela tav og så stift på drengen. Derpå vendte hun sig fra ham og gik ud af haven.

Nogle dage senere lå et ungt menneske henstrakt på stranden ved slæbestedet, hvor jagter og andre småfartøjer plejede at lægge op for at indtage deres ladninger. Han støttede sit hoved i begge hænderne og stirrede ud over havet. Han så Pilen i det fjerne for fulde sejl og vedblev at følge den med øjnene, til fartøjet forsvandt i tågen. Han græd. Det var tateren Quan, der så Manuela rejse bort.

8

I et mørkt vejr, ud på aftenen, gik en ensom vandringsmand hen over den sandede hedeflade, som ligger mellem Hjerting og Varde. Man kunne se på denne mands kraftige og hurtige skridt, at han havde tilbragt sin ungdom med at strejfe om fra et sted til et andet, men hvad han egentlig var, det skulle man have ondt ved at sige. Hans simple, grå vadmels klædning så fredelig nok ud, men det mørke, solbrændte ansigt, som kiggede frem under en stor og lodden katteskinds hue, hans lange, uklippede, grå hår, bakkenbart og skæg, den tykke knippelstok, han førte i hånden, og som langt bedre syntes at passe til et angrebsvåben end til støtte, gav ham noget fremmed og eventyrligt. Foran ham gik en bulbider, belæsset med en temmelig stor tværsæk, af hvilken en del uldne trøjer stak frem. Dyret lod ikke til at være synderlig for denne byrde, det lagde sig flere gange ned i sandet og betragtede sin herre, men så snart denne hævede stokken eller mumlede et ord, rejste den

sig straks igen og gik videre. Så vidt man kunne se, måtte manden have tilbagelagt et temmelig langt stykke vej den dag, hans klædning var støvet, og han tørrede sig flere gange sveden af panden; alligevel kom han hurtigt fremad. Lang tid havde han således vandret uden at agte på omgivelserne og, som det lod til, temmelig fordybet i sine tanker, da han pludselig blev afbrudt ved et kraftigt og skingrende "Gudsfred", som lød ovre fra lyngen på den anden side landevejen. Den rejsende vendte sig overrasket mod stedet, hvorfra lyden kom, og så en mand ligge magelig udstrakt i græsset, i færd med at nyde sin aftensmad.

"Sei du! Landsmand!" vedblev denne, idet han holdt en lille flaske i vejret, "kom herover, hvis du lyster et par dråber til at holde sjæl og legeme sammen med i denne forbandede dis. Siden kunne vi følges et stykke henad vejen!"

"Å ja! hvorfor ikke det," svarede den første og betragtede den fremmede med et skarpt og spejdende øjekast, han fløjtede ad sin hund og satte sig hen i lyngen ved siden af ham.

Den fremmede var en lang, bredskuldret person, iført en gammel dragonuniform og med et særdeles krigerisk åsyn, der foruden en stor knebelsbart tillige var betegnet med et dybt ar, som løb ned over den venstre kind.

"Jeg skulle vel ikke tage synderlig fejl, når jeg mente, at I var en mandig krigsmand," udbrød han og tog bægeret, som den ubekendte bød ham. "Jeres velgående! Så vidt jeg ser, hører I nok til kongens folk?"

"Jeg har hørt til dem!" svarede den anden med synlig tilfredshed og strøg sin knebelsbart, "men det er en stund siden, for ikke at lyve! med sådan et duer man ikke længere for

tjenesten!" Og hermed pegede han på et træben, der lå ved hans side i græsset.

"Ih, fy! Det er jo et træben!" råbte den rejsende forundret. "Nå! I har nok været med, hvor det gik til for alvor?"

"Såmænd!" ytrede invaliden med eftertryk, "det kan du lide på. Dette ben skriver sig fra anno 13, og hvis du har hørt tale om bataljen ved Sehested, så har man nok også fortalt dig, at der var en mand med, som hed Martin Brasborg, korporal ved andet jyske. For ikke at lyve! er det mig."

"Det skulle jeg vel tro at have hørt," tog vandringsmanden til orde med et fiffigt smil, "der er jo trykt en hel vise om dette frygtelige manddrab!"

"Å bagatel med visen!" afbrød krigsmanden ham. "Deri står intet om mig; men hjælp mig nu at spænde benet over stumpen, kammerat! Lad os komme på marchen igen, så skal jeg forkorte dig vejen ved at fortælle lidt om denne begivenhed."

Den rejsende hjalp ham benet på og beredte sig til igen at fortsætte sin vandring, efter at have taget et stykke brød op af lommen og brækket det itu til hunden.

"Guds død! sikken et dejligt bæst, du der fører med dig, kammerat!" råbte krigsmanden, der først i dette øjeblik lagde mærke til dyret. "Det ser jo livagtig ud som en kosakhest!"

"Slet så stor er den vel ikke," svarede ejermanden leende, "lad være der just ikke gives ret mange hunde heromkring, der er bedre ved magt end den!"

"Ja, da har jeg så Gu' set kosakheste, for ikke at lyve, der ikke var over en tomme højere end denne hund. Og hvad er det så for en mængde pakker, du læsser på det arme dyr? Det er jo syndigt gjort!"

"Karo må slide for føden lige så vel som jeg selv," var svaret. "I kan vel se, hr. korporal, at jeg ikke er andet end en stakkels hosekræmmer, der driver omkring fra by til by. Med et par dusin vanter, hoser og sådan lidt pilleri."

"Du er mig fanden til hosekræmmer, du!" mente korporalen i godmodig spøg, "jeg ville snarere have holdt dig for en af frifolkene eller natmændene derude fra timiansegnen."

"Såmænd!" sagde hosekræmmeren leende, "I er ikke den første, der har troet det om mig! Men Vorherre bevares! så galt er det da heller ikke."

"Nå, nå, kammerat! Jeg tror dig gerne," sagde krigsmanden, "det var også blot sådan kun min spøg; siden vi just taler om hunde, så falder det mig ind, at jeg længe har ønsket sådan et stort og stærkt dyr, som denne ser ud til at være; hvad tykkes du om jeg bød dig en halv species for den?"

"Jeg vil ikke gerne skille mig ved min hund," sagde hosekræmmeren, "den gør megen nytte på mine vandringer. Karo er påpassende med hvad man betror den, som en gerrig over sin skat; prøv blot at nappe efter tværsækken."

"Netop derfor kunne jeg have lyst til den," genmælede invaliden. "Ser du! dengang jeg kom ud fra lazarettet, med et ben mindre end jeg gik derind, satte de mig til at være fangevogter oppe i Varde – hvad synes du? Det er en prægtig belønning for en gammel krigsmand, der uden at lyve har vadet i fjendeblod til over knæene og stået for en kugleregn i flere hundrede bataljer, så ligegyldig, som om det kunne være en haglbyge i høstvejr."

"Hvad for noget?" spurgte hosekræmmeren nysgerrigt. "I er altså fangevogter i Varde?"

"Netop!" vedblev den anden. "Ja, du har vel grund til at studse, min bro'er! Men det er nu engang ikke anderledes her i verden."

"Så kan I da sige mig, om det er sandt, hvad kromanden nede i Solberg fortalte i aftes, at justitien havde fanget alle Jyllands tatere for nogle dage siden? Jeg blev så ilter derover, for sandt at sige, den slags folk har jeg altid haft et horn i siden på."

"Ja, ser du, kammerat!" tog fangevogteren med vigtig mine til orde, "hvis Jyllands tatere kun var fire i tallet, så havde kromanden ret, for så mange har vi nede i hullet. Den sidste, vi fik fat på i forgårs, er kun en dreng, og alligevel siger man, han har undlivet et menneske, hvad synes du?"

"Gud fri og bevares!" udbrød hosekræmmeren forskrækket, "fortæl mig lidt derom, kære hr. korporal!"

"Fanden ved hvordan det i grunden hænger sammen!" vedblev ham med træbenet, "for ikke at lyve! så har vi endnu ingen stunder haft til at tage krabaten i forhør. Hele arresten er besat i denne tid med sådant pak."

"Men mig synes, at gavtyvene ofte måtte smutte bort," bemærkede den enfoldige strømpekræmmer i en ligegyldig tone, "det må da ikke være så lige en sag at passe på den mængde halunker!"

"På det lav!" genmælede justitiens tjener "Derfor er man ingen bogfinke, min bro'er! Man ser knægtene i sømmene, og desforuden har jeg hjemme et dyr, mage til din der; jeg tror næsten den er en halv alen højere; selv Fanden turde ikke binde an med den."

"Ja, hvad det angår," mente kræmmeren med et listigt smil, "så kommer det farlig an på håndelav i slige dele; jeg har kendt

en mand engang, som kunne knubse enhver hund, sådan at den ikke turde give et kny fra sig."

"Den karl gad jeg set på," sagde fogeden, "han må ikke have været til at putte i lommen; imidlertid, overlad mig nu dit dyr, inden vi skilles ad, jeg står ved mit bud fra før."

"Derom vil vi snakke siden, hr. korporal Brasborg!" sagde kræmmeren, idet han løste tværsækken af hunden og kastede den over sin ryg. "Hvis I lyster, så følg med og smag en kommensnaps hos Niels Andersens!"

"Jeg må have dette dyr," tænkte fangevogteren ved sig selv, "og måske det bedre lykkes mig, når jeg drikker den karl på pelsen. – Tak, min ven!" sagde han højt til kræmmeren.

De havde imidlertid nået Varde og gik op ad Søndergade. Hosekræmmeren standsede udenfor et simpelt, men besøgt værtshus og opfordrede arrestforvareren til at følge ind med. Det var endnu tidligt på aftenen. Værtshuset var temmelig tomt. Ved et lille bord, i den ene ende af værelset, sad kun to ærbare borgermænd, som delte et glas punch med hinanden og talte sammen i en sagte, betænksom tone. Hosekræmmeren satte sig ned for den lange bordskive, som stod ved vinduet, og efter at han havde taget et stykke rugbrød og en lille knapost op af den ene side af tværposen, forlangte han brændevin og fortsatte, mens han spiste, samtalen med arrestforvareren, idet han villigt og ofte fyldte dennes glas.

Således svandt tiden for dem, til vægteren udenfor råbte elleve, og da nu den gamle krigsmand rejste sig, blev gulv og loft til ét for hans svømmende blikke.

"Nå, hosekræmmer! Bandit! Taterkaptajn! eller hvad du for resten er," udbrød den træbenede, "vil du så lade mig få hunden,

som jeg har snakket om?"

"Såmænd vil jeg så!" svarede den godmodige handelsmand uden at føle sig krænket over de udstødte fornærmelser. "Kom nu! Lad mig støtte jer lidt, så følges vi sammen hjem, hvor I bor, I giver mig da pengene og beholder min hund i stedet for."

"Der, der!" skreg fogeden fornøjet, idet han kastede en sølvdaler hen ad bordet, "jeg betaler straks!" Kræmmeren betænkte sig et øjeblik, tog derpå pengene og rakte den beskænkede sin arm, kaldte på hunden, hvorefter de sammen forlod værtshuset.

"I har drukket meget i aften!" bemærkede handelsmanden i dæmpet tone, mens de gik ned ad gaden, "jeg vil derfor følge jer hjem, ikke sandt, krigskammerat! det er det bedste? På den måde går også Karo godvilligt med, uden at I behøver at bruge magt."

"Ja vist!" genmælede den beskænkede med hæs latter. "Men hvad er det for en vej, du tager, kammerat? Jeg synes du fører mig ud ad porten igen!"

"Lad mig blot råde," var kræmmerens svar; og mens han vedblev at fortsætte samtalen, førte han invaliden uformærket ud af byen og standsede først, da de var kommet over broen til en stor indhegning.

"Hvad tykkes jer om vi tog os en lille lur her?" udbrød han endelig og trak sin arm ud af den andens, "jeg mener, det kunne ikke være af vejen!"

"Ja vist, du! lad os sove," mumlede arrestforvareren, idet han bevidstløs tumlede om, "og fangerne har intet brød fået i aften, og jeg har snydt dig din hund fra, og for ikke at lyve! – jeg har snydt mange – mange flere end dig!"

Med disse ord sank han ned i en høstak og sov et øjeblik efter.

"Se så!" sagde kræmmeren og rejste sig, idet han betragtede vogteren med korslagte arme. "Sov du nu, brorlil! så længe du lyster, min hund får du ikke, jeg ville sælge dig mit øje, min venstre arm, hellere end Karo; men jeg vil alligevel ikke narre dig dine penge fra, der har du dem igen!" – Dermed stak han sølvdaleren ned i arrestforvarerens lomme og tog hurtigt og med et behændigt greb de nøgler, denne havde hos sig.

Oppe i et fangehul i Varde rådstuebygning sad Quan lyttende, da døren til hans fængsel åbnedes, og Math, den gamle hedemand, forsigtigt og lydløst listede sig ind. "Vel, Quan, min dreng! du ventede nok ikke at se denne gamle hedefugl inden for disse vægge i nat, men Maths fod er hurtig, hans arm er stærk, når det gælder om at hjælpe. Du er nu så godt som fri, følg mig hurtigt og sagte. Nå! Du betænker dig, kom, her er ingen tid at spilde."

"Math!" sagde Quan, "jeg bryder mig ikke om at være fri nu. Guds sol skinner ikke længere for mig, min fod er tung, de har knækket mine vinger, forstår du, siden hun drog bort." Drengen slyngede sin arm om den gamle mands hals og græd.

"Tys, tys!" sagde Math, "fra hvilken dag af var Quan et kvindfolk? Du, som hele Smælens stamme holder af, hvis sang overdøvede stormvinden, hvis fod var hurtigere end agerhønens, du, den store, brune ørkens barn, du kunne finde dig i at blive tilbage her i dette mørke hul for til sidst at komme op til huset i Viborg? Nej, min dreng! følg med mig, solen skinner endnu på himlen; når stormen er faret hen, kommer lunt vejr igen." Math tog nu Quan ved hånden, og de forlod hurtigt fangehullet.

"Hold lænken tæt op til dig," hviskede den gamle, da de gik henad gangen, "når vi kommer ud, har jeg en fil i lommen til at skaffe den bort med, blot stille, stille! Det gælder at komme fra denne fordømte hule, førend de mærker os. Mig synes gangen at være kortere; man må have et syn som en kat for at kunne klare sig igennem alle disse kroge. Tys, Quan, hører du larmen nedenunder?"

I dette øjeblik lød et højt og gennemtrængende råb udenfor fængslet. Der blev støj nede i gården, flere stemmer skreg i munden på hinanden. Imens listede Math og Quan omkring oppe på gangen og søgte efter en udgang.

"Hører du?" udbrød tateren. "De prøver på at slå døren ind, som fører hertil, jeg lukkede den af efter mig, da jeg gik herop! jeg er bange for vi til sidst ikke slipper bort."

"Kom!" hviskede drengen, hvis lyst til frihed vågnede. "Her er en gennemgang, følg efter mig!" Med disse ord bøjede de ind i en sidegang, som endtes ved en trappe til tagloftet. Mens de steg op ad den, blev den omtalte dør åbnet med heftighed.

"Vi kan ikke slippe herfra," sagde Quan, "lad os vende tilbage til fængslet."

"Vist ikke," svarede Math, "der er håb endnu. Ser du!" Han gik rask hen til muren, åbnede en luge og brød med et kraftigt tag de rustne jernstænger fra, tog derpå sin kofte af, løste et langt og stærkt reb, han havde viklet om livet, bandt det fast til en af sparrerne i taget og bød Quan fire sig ned af det.

"Nå, min dreng!" hviskede han, "nu ud i Herrens navn, hold dig i skyggen af husene, når du kommer ned; og skulle jeg ikke følge efter, så lad mig høre et ugleskrig, når du er frelst."

Han løftede ham op i lugen, og Quan forsvandt, Math tog derpå sin kniv mellem tænderne, og idet fængselsbetjentene kom ind på tagloftet, svang han sig op i lugen, greb fat i rebet og lod sig glide ned. Quan havde vel nået enden af tovet, men fra dette til jorden var endnu nogle favne. Math mærkede det da han gled ned til ham. "Spring! spring!" skreg han. Begge nåede lykkelig jorden og undkom.

9

Inde på alheden sad to mænd sammen i en lille hytte, som gårdmændene i omegnen havde rejst ved siden af en stor fold til ly for hyrderne. Den ene af disse mænd var Math Hjeil, den anden en gammel tater med et skaldet hoved. De havde i længere tid siddet tavse ved hinandens side uden at forandre plads, og udtrykket i begges åsyn bar vidne om den dybe kummer, der bevægede sig i deres indre.

"Ja, Sam!" tog endelig Math til orde, idet han lagde sin hånd på den andens knæ, "du har ret; det er bedst vi drager herfra, vi vil sporløst forsvinde fra denne egn som vestenvinden, der farer over lyngen. Man har jaget os her i heden, som om vi var vilde dyr, nægtet os ethvert ly og skjul. Der var en tid, hvor jeg lo ad deres forfølgelser; jeg brød mig ikke om hele landets politi, og heller ingen skal kunne rose sig af nogensinde at have taget mig, når først min kæp var blevet varm i hånden; men dengang var mit blod tyndere og løb raskere end nu. Vi bliver gamle," tilføjede han sagte.

"Hvorfor forfølger man os?" spurgte Sam, med et mørkt blik, idet han rejste sig af den hvilende stilling, han havde siddet i.

"Tal, Math, du er klogere end jeg, hvad fortræd har natmanden gjort?"

"Vi har gavnet dem, som vi kunne bedst," sagde den gamle bestemt, "og den tid vil komme, da man savner et godt øje og en sikker hånd til at holde dyrene borte; de vil nok engang spørge, hvor taterne blev af. Men så er vi borte, vinden vil sluge deres ord, ingen vil svare. Jeg er født her på denne hede," vedblev han, som om han talte med sig selv, "jeg var altid fornøjet, og nu! –" han greb sin kammerats hånd, "det er tungt aldrig mere at gense det sted, der er blevet en kært, at dø i et fremmed land."

"Der går mangen en slet karl over vor vej, som sidder godt i det," sagde Sam med en dump, klangløs stemme, "jeg har aldrig gjort noget ondt, det jeg ved af, og dog –" Han slap Maths hånd, bøjede sit hoved forover og græd.

"Giv dig tilfreds, Sam!" sagde Math venligt, "du har døjet megen sorg og ulykke i dit liv, det er sandt, men der kommer nok en tid, hvor tateren også bliver regnet for mere end en hund, det tænker jeg vist."

Døren gik op, herredsfoged Ingvor trådte ind, fulgt af Simon Spillemand og to retsbetjente. Simon fo'r forskrækket tilbage, da hans blik mødte Maths. Herredsfogeden havde bragt i erfaring, at Quan var undveget, og antog, at han lå skjult i hytten.

"Vi søger efter Quan!" udbrød han. "Har I ham her, så udlevér ham godvilligt, han kan alligevel ikke undgå os."

"Søger du efter Quan, Simon!" spurgte Math, idet han trådte hen til ham og lagde sin hånd på hans skulder. "Vel! Du har ikke taget fejl, han er her også. Kom og se!"

Med disse ord drog han et tæppe til side, som var ophængt for hyttens baggrund, og der lå Quan blottet og livløs, med tre gabende sår i brystet, ved hvilke blodet endnu klæbede. "Der har I ham, I søger efter," sagde Math til Ingvor, og pegede på liget, "tag ham med jer, hvis I vil."

Herredsfogeden fo'r et skridt tilbage ved dette syn, Simon blegnede, udstødte et skrig og stirrede stift hen på den døde. "Hvem er ophavsmanden til dette mord?" spurgte fogeden.

"For et øjeblik siden vidste jeg det ikke!" svarede Math, mens hans skarpe øjne fæstede sig på spillemanden. "Nu ved jeg det – Simon! du har myrdet drengen!"

Sam havde hidtil stum og tilsyneladende følelsesløs betragtet hele optrinnet; hans hoved var sunket ned på brystet, hans hængende arme støttede sig på bordskiven, ved hvilken han sad, læberne var halvåbne, som om han ville tale, hele hans skikkelse var udtrykket for den dybeste smerte. Men i det øjeblik Math beskyldte Simon for mordet, fo'r han op med et vildt skrig, stak begge pegefingre i munden og udstødte en skarp piben. Mens hytten genlød deraf, blev døren revet op, og en halv snes af ørkenens sønner fo'r ind i stuen.

"Der, der!" skreg Sam, "han Simon Smælen har myrdet min dreng!"

Taterne sprang ind på Simon, men Math sprang hen imod dem.

"Stille, kammerater! stille! før ham bort, men slå ham ikke ihjel." De opløftede knive sank pludselig ned, og Simon blev i samme øjeblik grebet og slæbt ud af hytten.

"Se så, foged!" udbrød Math, "tag mig nu til fange, hvis du tykkes; Simon vil blive aflivet; Deres love kan ikke beskytte ham,

men han har også fortjent det!"

"Og hvad tror du der venter dig, Math?" spurgte Ingvor.

"Det er det samme," svarede hedemanden roligt, "en gammel mand som jeg kan ikke frygte for døden, jeg har alligevel ikke så længe tilbage!"

"Jeg har hørt dig rose af alle, som kendte dig!" udbrød Ingvor bevæget. "Du er en ærlig mand, Math Hjeil!"

"Har De hørt dem tale godt om mig?" sagde den gamle, idet hans solbrændte kinder glødede, "ja, der gives vel dem på denne egn, som ikke vil glemme mig ringe mand. Jeg er ikke bange for at følge med Dem, hr. dommer! hvorhen De vil; men jeg har dog noget at gøre endnu herude. Når det er fuldført, skal jeg komme til byen, når De forlanger det."

"Gå du, hvorhen du vil," sagde herredsfogeden venligt, "med dig har jeg intet at gøre." Han forlod hytten med sine folk og tog vejen op til Uglvig.

Det var en smuk efterårsdag. Familien fra herregården foretog en spadseretur i omegnen. Viggo ledsagede Alice. Generalen gik i forvejen med skolemester Jeremias. Pludseligt standsede han, lyttede og drog de andre med sig ind på en sidevej. Denne vej endte ved et lavt ellekrat, og udenfor dette frembød egnen en vid udsigt, som lod generalen og hans selskab blive vidne til et såre ejendommeligt optrin.

Rygtet om Quans mord havde udbredt sig i omegnen, og bønderne fra Strandby og Jerne strømmede i store hobe ned til den lille hyrdehytte for at se liget, som herredsfogeden imidlertid havde skaffet til side. Der herskede alle vegne stor larm og uro; forgæves havde Ingvor ladet taterne eftersøge for at få Simon Spillemand i sin vold. Sorte Mose, til hvilke de

udsendte begav sig, var forladt, og retsbetjentene drog tilbage med uforrettet sag. Men ude i heden lød hvert øjeblik vedholdende og underlige toner, og fra alle kanter kom mørke, halvnøgne mænd, børn og kvinder frem, som om de groede op af jorden; selv gennem Strandby drog med korte mellemrum små bander af dem og ikke som forhen, sky og ængstelige, men modige og stolende på deres mængde. At noget vigtigt og usædvanligt var på færde, mærkede man; men hvad der skulle ske, vidste dog ingen. Hen på eftermiddagen var skovstykket ved Jerne besat med disse mennesker, der ørkesløse og rolige lejrede sig rundt omkring, efter at have drevet kvæget, som gik omkring derinde, ud på heden.

På den åbne plads lå flere i en kreds, rygende af korte, sorte lerpiber. Stilhed herskede iblandt dem. Af og til rettede de deres blikke mod en lav hyldebusk, foran hvilken et menneske lå bundet. Sam og Math sad midt i kredsen. Den sidste var festligt klædt: Om livet havde han et ternet hestedækken, på hovedet en rød, ulden hue, en lang kniv blinkede i hans bælte, og ved hans side var som tegn på hans værdighed som overhoved en sort og hvidmalet stok, omvundet med forskellige farvede bændler, stukket i jorden. Karo lå rolig ved sin herres fødder. Sam sad på hug, med hænderne for ansigtet, og når Math engang imellem vendte sig om mod ham og tilhviskende ham nogle ord, hævede han sig i vejret, rystede sagte på hovedet og hensank derpå igen i den forrige tavshed.

Efter nogen tids forløb rejste Math sig og udstødte et hjejleskrig. Ved dette tegn samledes alle mændene i banden om ham. Lidt efter gik de ud på pladsen og stak hver især sin kæp i jorden, således at stokkene tilsammen dannede en rundkreds

af hen ved tre favnes gennemsnit. Derpå blev Simon hentet og af Math og Sam ført ind i runddelen, mens den øvrige mængde dannede en tæt kreds udenfor.

"Simon!" udbrød den gamle hedemand, idet han betonede ethvert af sine ord. "Du har undlivet Quan. Du har forrådt dine brødre, men det kommer ikke den sag ved, heller ikke vil jeg sige noget om kæden, du stjal; men se på Sam! hans læber er lukkede, hans øjne taler blod: Der står han, den mand, hvis søn du myrdede. Simon, du må dø!"

"Dø, dø?" – gentog Simon i heftig sjæleangst. "Tykkes dig ikke det er synd at lade mig dø sådan, Math! midt i mine synder? – jeg har en kone og en dreng," vedblev han grædende og så bønligt omkring i kredsen, da Math tavs rystede på hovedet; "lad mig i det mindste tage afsked med dem."

"Dertil er der ingen stunder," svarede den gamle, "og jeg har sagt hvad jeg ville. Sam skal tale!" Han trådte tilbage blandt de omkringstående.

"Ha!" skreg Sam og trådte hen til ham. "Har du hørt det? Math siger at du må dø, du har dræbt min søn, min kønne, min eneste dreng. Lumske hund! Du har myrdet ham, og jeg vil have hævn. Dø! Dø!" skreg han med en hul stønnen og fo'r ind på Simon med hævet kniv.

"Holdt!" udbrød Math, "jeg har tilladt dig at undlive din uven, Sam! men ikke således; træk din kofte af, Simon! Du skal slås med Sam, der har du våben." Han rakte ham en kniv og trådte atter tilbage.

"Vel!" råbte spillemanden, idet han hævede sig op fra den ydmyge, sammenbøjede stilling, han hidtil havde indtaget, "jeg

vil slås med dig, og når jeg dræber ham, er jeg jo fri, ikke sandt, Math, det er jeg?"

"Jo!" svarede Math, "men når Sam blot driver dig en håndsbred udenfor kredsen, vil hundrede knive finde vej til dit bryst. Træk din kofte af, gør dig rede."

"Et øre for mig!" råbte i det samme en af de omkringstående og sprang ind på pladsen. "Sam er gammel, skyer går for hans øjne, hans fod er sivet i en storm, hans hånd er barnets, her står Sib, jeg er af hans slægt og vil stride for ham med Simon."

Sam betænkte sig et øjeblik på Sibs tilbud; man kunne mærke at det kostede ham overvindelse at overlade sin hævn til en anden; omsider rakte han ham kniven og satte sig ned på en sten ved indgangen til kredsen.

Simon var villig til at kæmpe med Sam i betragtning af dennes affældighed og alderdom; men da han så den ny, farligere fjende for sig, faldt han tilbage i sin forrige modløshed. Så ligegyldig og rolig som om det var en leg, han havde for, løste Sib imidlertid sit bælte og blottede hele sin kraftige overkrop, derpå gjorde han et spring ud på pladsen.

"Kom, Simon!" sagde han koldblodigt, "hvad glor du efter? Dengang du pirrede Quan over ende, betænkte du dig ikke så længe. Træk din kofte af."

Simon blev stående, som om hans ben var fastgroede i jorden, og da Sib gik hen til ham og stridslysten trak ham ud på banen, udstødte han et skrig og kastede sig ned i græsset.

"Nej! nej!" hylede han og sparkede om sig til alle sider, "jeg kan ikke, jeg vil ikke slås. Math, frels mig! Jeg tør ikke slås med Sib."

Hele forsamlingen udbrød i et hult brøl. Det var den dybeste foragt, blandet med følelsen af had, som skaffede sig luft deri. På alle sider omringede mængden ham med vilde, truende bevægelser.

"Ingen rører ham!" råbte Math og skilte kredsen, "det tilfalder ikke jer til at tage hævn over ham. Han tør ikke slås for sit liv, nu vel! Vogt ham, folk, til jeg kommer tilbage; og du, Simon! bed til Vorherre, du har nu stunder, til solen går ned, vær så beredt til at dø."

Spillemanden blev atter bundet og bragt tilbage til hyldebusken. To tatere satte sig ved siden af ham for at bevogte ham. Hedemanden stak derpå sin stok ned ved siden af fangen til tegn på at straffens fuldbyrdelse nu var i hans hænder, og gik lidt efter med Sam ind i heden.

Længere inde i skoven var bandens fruentimmere i færd med at koge mad ved et stort bål, og lokket heraf forlod den ene af vogterne lidt efter sin plads. Simon trak vejret friere, da han så tateren fjerne sig, han skubbede sig noget nærmere hen til hyldebusken, ved hvilken den tilbageblevne sad, og gjorde et næsten umærkeligt tegn til ham.

"Tykkes dig ikke at det er synd, Amos! at jeg sådan skal undlives," udbrød han dæmpet.

"Det er Fanden ingen synd!" svarede tateren med ligegyldig mine, "det har du godt af!"

"Dig kan det da ikke gavne stort, enten jeg lever eller dør," vedblev fangen, "og dersom du har lyst til at blive en holden mand og få gård og mark, så køn som nogen i Jerne sogn, så ved jeg nok på hvad måde det kunne ske. Jeg har gemt 20 specier

under en sten, dem vil jeg give dig, når du lukker dit øje blot et minut, hvad, Amos?"

"Tal ikke om de ting," svarede natmanden hovedrystende, "det ville kun hjælpe mig til et strøg af Maths kniv, desuden volder det mig en sådan fornøjelse at se en blive undlivet."

"Snak ikke om døden!" gentog fangen, "det gyser i mig, når jeg tænker på den. Løs da blot båndene en kende, de skærer mig ind i kødet."

"Ja, det kan jeg gerne gøre, men hvad giver du mig for det? Hvor har du gemt de penge, du talte om?"

"Under den store sten ved Blåvand!" hviskede Simon, "du må tage dem alle sammen."

Tateren løsnede hans bånd lidt og gik derpå frem og tilbage nogle skridt fra stedet, hvor fangen lå; blodet rullede for hurtigt i denne ørkenens søn til at han længe kunne holde sig rolig på et sted. Simon vendte sig om på siden, listede en kniv frem af brystet, tog den i munden, og ved at bringe armene i vejret, lykkedes det ham lidt efter lidt at overskære båndene, som sammenholdt dem. Han løste ligeledes rebet om sine fødder, og i det øjeblik vogteren vendte ham ryggen, tog han kniven i hånden og sprang op. Men i samme nu skiltes hyldebusken. En gammel, gulbrun kvinde fo'r ud af den og slyngede med et skrig sine arme om spillemanden. Det var Sedsel. Simon søgte forgæves at slide sig løs fra hende, hun udstødte et lydeligt hvin, hvorpå der alle vegne fra ilede tatere til, som bemægtigede sig Simon, bandt hans arme og fødder og kastede ham igen hen under busken.

"Ser du, Simon Barnetyv! Du som druknede min søn og myrdede Quan, jeg spåede dig ikke så galt endda, dengang vi

taltes ved nede i hytten på Strandby mark; den kniv er sleben, som vil kildre dit hjerte, og jeg har alt for længe ventet på denne stund, til at jeg skulle lade dig ubevogtet, derfor har jeg siddet hele tiden bagved hyldebusken, så stille som en grævling for et kaninhul, – ikke sandt, jeg narrede dig fælt?"

Simon svarede ikke. I vesten sank i det samme solen bag havet, dens sidste stråler spillede hen over bølgerne. Da kom to mænd gående ude fra heden. Blodet strømmede synderen til hjertet, han mægtede næppe at drage ånde; det var Math og Sam, som kom tilbage, og omkring dem samlede sig natmændene med høj jublen.

Tavs gik Math hen til Simon, løftede ham på skuldrene og skred derpå langsomt nedad mod stranden. Banden fulgte i afstand.

"Hvor fører du mig hen, Math?" hviskede han undervejs.

"Til døden!" svarede den gamle. "Sam vil ikke give dig frist længere!"

Og uden at tale et ord mere vedblev hedemanden sin langsomme, jævne gang, til han stod ved stranden. Her lagde Math ham ned. Derpå hentede han og Sam en stor sten og bar den ud i sandkvaggerne.

"Du skal ikke dø for menneskehånd," udbrød Math højtideligt, da han atter trådte hen til Simon, "Vorherre selv skal straffe dine synder."

Simon fattede hans mening. Bleg og kold, med opspilede, stive øjne så han hen til stenen, han bad for sig, skreg og værgede sig fortvivlet, da tateren bar ham bort. Da de var kommet hen til stedet, løftede Math Hjeil ham i sine arme og satte ham ud på stenen. – "Forbarm dig, Math!" skreg han, "lad

mig leve, jeg skal skaffe dig kæden. Red mig, hører du, hjælp mig; du vil ikke, Guds fordømmelse hvile over dig!" Langt oppe på landet havde hele banden lejret sig for at forebygge, at nogen skulle komme deres offer til hjælp.

Havet bruste og skummede mod land, drevet af stormen, der kastede bølgerne højt op over stenen. Kvalte skrig hørtes i enkelte mellemrum derude fra; men de tabte sig i de oprørte vande. Taterbanden drog bort. Sam var hævnet.

En måned senere trak Strandby fiskere et lig op i deres bundgarn, og disse ærlige mennesker, ærgerlige over de sprungne masker, den døde havde forårsaget i garnet, bandt store sten til ligets hoved og fødder og kastede det igen ud i søen, hvor det kom fra. En af dem troede i de halvtudslettede træk at genkende Simon Spillemand; men der blev aldrig talt videre om den sag.

10

Det blev vinter. Store sneflokke hvirvlede fra himlen. Lyngtoppene på alheden skjultes af høje driver, og på grøfterne sad hist og her en enlig hjejle og lod en vemodig klynken høre. Der var mørkt og skummelt i luften, selv stjernerne syntes at vanke vildfarende om på deres baner. Et blegt, sitrende måneskin spillede af og til hen over snefladen, og med korte mellemrum så man dybt nede på horisonten en lang, blegrød stribe af nordlys tabe sig mellem skyerne.

Om natten var en helgolandsfarer løbet på revene, og da det dagedes, sad skroget fast og ubevægeligt indeklemt mellem isflagerne, som i store, brudte masser drev omkring ved kysten. Fiskerne fra Strandby prøvede flere gange på at yde det

ulykkelige skib hjælp. Disse modige mennesker, der var vant til at spotte farer, kunne intet udrette, skønt vraget ikke lå længere borte fra land, end at man, når stormen lindede, kunne råbe til hinanden. Strandbredden var hele dagen besat med mennesker, der kom og gik, men blev ørkesløse tilskuere.

Ethvert forsøg af de skibbrudne på at frelse sig mislykkedes. Nogle af dem, som selv prøvede på at lade sig drive ind på isstykker, kom vel i land, men sønderslåede og forknuste i alle lemmer. Hvert øjeblik lød gennemtrængende skrig ind mod kysten, når vraget gav efter for de frygtelige tørn af isstumper, som søen kastede mod det. Poul Pil og David vovede endnu engang at sætte en båd ud i et øjeblik, hvor bølgerne havde drevet flagerne bort, de steg ind i den og fo'r af sted; en tid lang gik det godt, men så kastede en høj brodsø båden tilbage mod land, ret som om den harmfuldt ville afvise ethvert forsøg på at unddrage det mægtige element dets udkårne bytte.

Lidt før middag sagtnedes stormen, og straks efter skruede isen sig sammen i store flager.

General Volmar, som var til stede, opmuntrede forgæves fiskerne til ny forsøg og udlovede en betydelig sum til den, der blot kunne skaffe en fangline ombord i vraget. Han havde ladet en karet køre ned til stranden for at bringe de forulykkede, som man frelste, op på Uglvig. "Det er slet ikke at tænke på, hr. general!" sagde en gammel sømand, han talte med. "Hvis der kun var et gran af mulighed, gik jeg selv ud."

"Blot Ømanden ville komme!" hviskede en fisker til sin sidemand, "han kunne nok klare dem."

Så stor var denne mands ry blandt beboerne, at hans navn straks svævede på alles læber.

"Han er ikke hjemme," sagde en anden, "jeg har været ovre ved holmen for lidt siden, da jeg var ude at se til stagerne, men så vidt jeg kunne øjne, var hytten tom og hans båd borte."

"Desuden kommer han jo aldrig frem om dagen," bemærkede en tredje mand, "han er lyssky som uglen, og det kommer af, at han har forsvoret sig til den onde."

"Det er løgn!" råbte David, idet han på en temmelig ublid måde lagde sin brede hånd på talerens mund. "Ømanden må være hvem han vil, men han er en brav og skikkelig karl. Ikke sandt, Poul Pil? Det ved du fra den nat sidste sommer, han lodsede os ud mellem Dødmandsbjerge."

"Ja vist er han en brav gut." sagde Poul.

"Ved I nyt?" råbte kort efter en ung fisker, der åndeløs kom løbende oppe fra byen.

"Nå da!" udbrød hele forsamlingen på engang, mens man nysgerrigt slog kreds om den ankomne.

"Ømanden har været til alters i dag og hans kammerat også, Vil Sommers moster fortalte mig det; hun havde set dem begge to; hun sagde, at han havde grædt som et barn; og at præsten havde holdt en lang præken for ham alene, hvad tykkes jer?"

"Fanden heller!" skreg fiskerne i munden på hinanden; "er det sandt, Jonas?"

"Ja vist er det," og efter at hver især havde udtømt sig i gisninger over denne usædvanlige begivenhed, vendte de atter tilbage til stranden, idet de glemte alt andet over synet af de ulykkelige ude på vraget.

Helgolænderens mandskab havde oprindelig udgjort 7 personer, hvoraf de to var passagerer, nu var der kun fire i live, blandt dem skipperens kone, der stod ved masten med et lille

barn i sine arme. Hidtil havde man hørt dem skrige og bønfalde, nu svigtede stemmen dem, kulden begyndte at berøve dem mælet og gøre dem sløve og følelsesløse. Men inde på land hørtes i dette øjeblik høje råb, som rettede de tilstedeværendes blikke mod et punkt. To mennesker ilede hen ad den smalle sti, som bønderne havde kastet igennem snedriverne for at komme ned til søen. Det var Ømanden og hans staldbroder Ben.

Den første var festligt klædt, han bar en medalje i et blåt og rødt bånd på brystet. Hans ansigt havde et højtideligt udtryk, da han tog sin blanke hat af for de gabende søfolk, der på alle sider omringede ham. Og man betragtede det forunderlige væsen, der aldrig før havde stået i deres midte. Ømanden vinkede ad Ben og skød ved hans hjælp en af de mindste både ud; men da han mærkede, at isen allerede var sammenskruet, og at det var umuligt at bane sig vej igennem den, trak han båden tilbage og tog to lange bundfjæl, bandt dem fast til hver sit knæ og krøb på denne måde hen over isen. Han nåede vraget og lod en af de skibbrudne klamre sig i fast på ryggen af sig, hvorefter han vendte tilbage på samme måde. Et skingrende bifaldsråb modtog ham på strandbredden. Han gik ud igen, nåede vraget, fra hvis agterspejl de tilbageblevne firede sig ned til ham. Men da han vendte tilbage, standsede han pludselig, et skrig fo'r hen over isfladen, og han sank bevidstløs af udmattelse hen under vægten af sin tunge byrde.

Viggo havde ved Volmars side været vidne til hele optrinnet. Da han første gang så Ømanden krybe ud på brædderne, ville han med, men blev holdt tilbage af folkene omkring ham; nu derimod fo'r han uden betænkning hen over isen. I samme øjeblik skreg en dyb og gennemtrængende stemme bag ved

ham: "Brødre, kom ham til hjælp!" Dette råb lød fra en gammel mand, som stod oppe på en sten i nogen afstand fra den øvrige mængde, omringet af tre høje mørkebrune skikkelser. Det var Math Hjeil. "Hurtigt af sted efter ham!" gentog han bydende, "frels ham!" Men taterne blev stående.

"Hvad rager han os?" mumlede en af dem i en tvær tone og rystede på hovedet.

"Hvorledes!" skreg Math harmfuld. "I vil ikke, I feje? Vel! så red mig, red jeres fører!" Med disse ord ilede den gamle mand ud på isen. Nu betænkte hedens børn sig ikke længere, med et højt skrig fo'r de efter ham, og lidt efter bar de Ømanden og de skibbrudne ind i deres arme.

Generalen lod de skibbrudne køre op til Uglvig. Han bad Poul og David om at tage sig af den bevidstløse ømand og senere føre ham op på herregården. Viggo og Math gik ned til Esbjerg kro.

Ved generalens og Alices kærlige omsorg kom de skibbrudne efterhånden igen til sig selv. Der herskede almindelig glæde på gården. Ømanden delte den vel, men var forlegen og ordknap.

"Vorherre velsigne den fader, der kalder dig søn!" sagde Poul og rakte Ømanden hånden; "du er en brav gut, det skudsmål vil jeg give dig for hele verden!"

"Siger du det, Poul? Ville du ikke tage dine ord tilbage, hvis du kendte mig?"

"På min sjæl, nej!" svarede smugleren med en følelse, han ikke ret kunne gøre sig regnskab for.

"Virkelig ikke?" vedblev Ømanden og så vist på Poul; "kender du mig ikke? Jeg er Henrik, din søn!"

"Henrik?" råbte sømanden, "du – min søn!" Og han åbnede sine arme og slyngede dem om Ømanden, mens han bøjede sig over ham og kyssede ham.

"Ja vist!" vedblev denne, "det er mig. Dengang vi sidst sås, var jeg seksten år, nu er jeg tre gange så gammel. Jeg har syndet svart imod dig, men Vorherre har straffet mig for det; tag nu din forbandelse tilbage."

"Ja, ja! gid Gud ville høre min bøn og velsigne dig, du min eneste dreng! Men fortæl mig, hvordan er det gået dig? Hvorfor har du levet mig så nær i den lange tid uden at give dig til kende?"

"Jeg ville ikke nærme mig, førend jeg havde gjort noget, som kunne forsone dig," svarede Henrik sagte, "men se dig måtte jeg, derfor drog jeg herhen. Da jeg kom ud af huset derovre, – du forstår mig nok, tog jeg hyre med en amerikaner; vi blev taget i den spanske sø af en franskmand, og jeg kom i tjeneste hos ham. Jeg opførte mig godt ombord, og derfor gav kejseren mig denne medalje. Da jeg havde faret en del år, kunne jeg ikke længere styre min lyst efter at se hjemmet og dig; jeg vidste at mit ansigt var blevet ukendeligt nok i den tid, jeg var borte, så at jeg ikke behøvede at frygte nogen genkendelse, selv af dem, der havde set mig daglig her. Siden den tid har jeg boet ovre på holmen og hjulpet til at redde dem, som gik på revene. Én mand har jeg givet døden, men jeg har bødet derpå ved at give mange tilbage til livet."

11

Når kaptajn Dahl ikke var på krydsture, tilbragte han en stor del af sin tid på Uglvig og blev således et stadigt vidne til hvad der

forefaldt i generalens familie.

Med stigende harme lagde han mærke til de fremskridt, der i den senere tid var sket i forholdet mellem Viggo og Alice, at Varner dag for dag blev mere tiltrukket af hende, og at hun var intet mindre end ligegyldig mod ham.

Denne farlige rival måtte fjernes, og kaptajnen var i valget af midlerne dertil så meget mindre varsom, som han syntes at have bemærket, at det ikke var generalen ukært at blive befriet for de hyppige besøg af denne fremmede, som ingen rigtig kendte. Dahl lagde råd op med Jeremias Skolemester. Hvad der forhandledes imellem dem fik dog ingen at vide; men man traf Jeremias oftere end ellers i Esbjerg kro. Kaptajnen færdedes endvidere mere end sædvanligt med herredsfoged Ingvor, der søgte enhver lejlighed til at gøre sig gældende og allerede længe havde set skævt til Varner.

En formiddag, da Viggo vendte tilbage fra en af sine jævnlige spadsereture i omegnen, blev han ikke så lidt forundret ved at se to retsbetjente stående opstillet ved døren til Esbjerg kro, og da han trådte ind i stuen, kom herredsfoged Ingvor, fulgt af en lille, gulbleg og haltende person, hen imod ham.

"Godt, min hr. Varner, eller hvad De ellers behager at kalde Dem," udbrød han, "vi venter Dem netop. Ser De! jeg finder mig, for visse årsagers skyld, foranlediget til at forlange nogle oplysninger af dem, for eksempel om De virkelig er den person, De hidtil har udgivet Dem for, i hvilket tilfælde jeg udbeder mig tilladelse til at kaste et blik på de papirer, som kunne godtgøre sligt."

"Min herre!" udbrød Varner overrasket, "jeg indser ikke grunden til dette skridt fra Deres side."

"Ja, ser De," vedblev embedsmanden, "her gælder intet hensyn, jeg har bemyndigelse dertil, og derfor henvender jeg mig til Dem. Et af de offentlige blade indeholder i denne tid en opfordring til alle politiembedsmænd om at lade en vis bortrømt student ved navn Leopold Schäfer efterlyse og pågribe, hvor som helst han måtte opholde sig i de danske stater, ikke sandt, Niels Brok! Du har jo dette blad hos dig?"

"Ja vist!" svarede skriveren, idet han mekanisk lagde det frem på bordet.

"Efter beskrivelsen af bemeldte person at dømme," vedblev fogeden, "passer alt nøjagtig på Dem, og for at undgå videre ubehageligheder må jeg altså bede Dem om at hente Deres papirer."

Viggo blev bleg og betænkte sig nogle øjeblikke tvivlrådig.

"Nå, min herre!" fortsatte Ingvor, "papirerne! Der behøves jo ingen betænkning i en sag, der er så soleklar som denne."

"Jeg kan ikke tilvejebringe dem," svarede Viggo, "min brevtaske er for kort tid siden blevet mig frastjålet."

"Dette udsagn om frastjålne papirer klinger ret smukt, men mindre sandsynligt, og jeg nødes til at hæfte Dem. Hvorfor har De, i tilfælde af et overgået tyveri, ikke gjort fornøden anmeldelse derom? Jeg skulle da tænke, at vi justits-embedsmænd forstår at hævde hver mands ret i slige tilfælde."

Viggo, der havde en anelse om sammenhængen, bed sig i læberne, men tav. Retsbetjentene forseglede hans ejendele, derpå lod han sig godvilligt føre til vognen, som var kommet med fogeden og ventede i nogen afstand fra kroen, og indtog det ham anviste sæde mellem to betjente.

Dette optrin blev hurtigt bekendt i omegnen. Generalens tjener, som først bragte historien op til Uglvig, forsikrede højt og dyrt, at Varner var blevet hæftet som røver og mordbrænder.

"Ser De, hr. General!" udbrød Jeremias Skolemester, idet han lagde avisen, som han netop var i færd med at forelæse. "Sagen havde sin rigtighed, den aften jeg kaldte hr. Varner en vagabond, en styverfænger. Han har stiftet oprør i Tyskland og er nu flygtet hertil for at undgå sin straf." Skolemesteren ville have fortsat disse udbrud, hvis ikke et blik fra Alices øjne havde standset ham i hans veltalenhed. Hun var den eneste på Uglvig, der følte en oprigtig deltagelse for Viggo, hun bad sin fader indstændigt om at tage sig af ham og skrive til Ingvor.

Otte dage senere sad Poul Pils familie forsamlet ovre på Fanø. Ømanden hjalp faderen med at tiltakle den lille jagt, som en af dagene skulle løbe ud på dens sædvanlige ture langs kysten op ad Elben. Ben boede hos Pil, til han næste sommer kunne få hyre. Han var beskæftiget med at flikke på et sejl. Poul selv var meget stadselig klædt, han var nemlig den dag blevet tilsagt at møde i retten for at afgive forklaring i Viggos sag.

"Det gør mig ondt for ham!" udbrød han. "Det er en flink en, den Varner; man kan vel se på ham, at han ikke er vant til at bjerge sin føde på landevejen."

"Varner!" gentog Ben og lagde sejlnålen fra sig. "Sagde I Varner, Poul? Mig tykkes at det var det samme navn, du læste på den brevtaske, jeg tog hjemme hos min broders, den tid han var slået ihjel af natmændene, ikke sandt, Henrik?"

"Du taler et ord!" udbrød Henrik glad, "hent den engang op af læddiken, Ben!"

Ben gjorde det. Og ganske rigtigt stod Viggos navn med guldbogstaver på taskens ene side.

"Hvordan er du kommet til den, Ben?" spurgte Poul og betragtede ham med et mistroisk blik.

"Stjålet den har jeg ikke, som I kanske tænker," svarede Ben, "men dengang jeg hørte, at de havde myrdet min broder, gik jeg ned til hans hus, fordi jeg mente at der kanske kunne være noget for mig, men alt hvad jeg fik, var denne taske, som Simons kone sagde tilhørte kaptajn Dahl fra Hjerting, og bad mig at levere ham; jeg stak den da til mig, fordi noget altid var bedre end intet. Det var endnu i den tid vi boede ovre på holmen. Da jeg viste Henrik den, kunne han se at skriften betydede så meget som Varner."

Mens de således talte, blev døren åbnet, og Math Hjeil trådte ind. Også han havde hørt, hvorledes det var gået Viggo. Han var kommet over til Fanø for at spørge Poul, hvorledes det gik med forhøret; for selv turde han ikke vove sig ind i byen af frygt for at træffe på sin gamle bekendt, fangevogteren. Poul bød ham tage plads, og husmoderen satte et krus gammeltøl på bordet for ham.

Mens han hørte på smuglerens fortælling, faldt hans øjne hændelsesvis hen på kisten, hvor brevtasken endnu lå, og næppe så han den, førend han udstødte et glad skrig.

"Hvorledes, Poul Pil!" råbte han overrasket, "hvordan er I kommet til den? Det er jo netop den han mangler, den stakkels fyr! for at klare sig fri af fangehullet."

Og nu fortalte Math, hvorledes Viggo havde mistet den, og navngav Simon Spillemand som den formentlige ransmand.

"Det har sin rigtighed," svarede Ben, "min salig broder har kanske stjålet den til kaptajn Dahl derovre, for Simons kone mente, at den tilhørte ham. Hvis den kan være jer til nogen nytte, Math, må I gerne tage den med, jeg har så ingen brug for den." Math tog tasken og forlod huset.

Det var en af disse skønne aftener i slutningen af april måned, som vort fødeland kun kender ganske få af, og som udøver en så oplivende og velgørende virkning på sindet. Vinteren var nu forbi, man følte sydvestvindens milde luftning. Så langt himlen strakte sig var der ikke en sky at se; solen var for lidt siden gået ned, men farvede dog endnu med et svagt skær søerne og græsset i moserne. Fuglene sang, og deres jublende toner lød så hurtigt og ivrigt, som om de indbyrdes fortalte hinanden, hvor godt de skulle få det i den kommende sommer.

Hen ad hedevejen fra Strandby over til Jerne gik en gammel mand, klædt i fåreskind, med en kæp i hånden. Man kunne nok se, at han var glad og tilfreds, men det var ikke aftenens skønhed, der gav hans ansigt denne smilende mine. Hans læber bevægede sig hurtigt, og hans lange, kraftige skridt tydede på en fattet beslutning eller en plan, han ilede med at udføre. Det var hedemanden. Bag efter ham travede hans hund.

Ligesom hin aften sidder Cardoval udenfor sit hus, rygende sin cigar. Hans blik hviler venligt på hans hustru, mens han bevæget og livfuldt fortæller hende om det kære fødeland. Og ligesom hin aften lyder atter sang ude fra heden, og begge lytter dertil i stille glæde. Math kommer nærmere, blotter sit hoved og træder hen til bænken. – "Señor! Jeg talte engang til Dem om en

sag, som var musik i Deres øren," sagde Math, "og jeg kommer i aften i samme ærinde."

"Ah, por Dios!" tog Cardoval hurtigt til orde, og pegede på sin gemalinde. "Forstår du mig?"

"Meget vel, Deres Nåde!" sagde Math smilende, "men señora må gerne høre alt; nu er det ikke længere nogen formodning, jeg siger det bestemt, Deres søn lever!"

"Min søn!" skreg donna Laura med en tone, der trængte sig fra det dybeste af hendes bryst, og hun sank afmægtig tilbage i sin mands arme, "hvad sagde den fremmede? Han taler om vor søn!"

"Mand!" udbrød spanieren, og hans læber bævede og hans øjne funklede, "taler du sandhed? Ved du at min søn lever?"

"Så vist som Gudfader er i Himlen!" sagde Math bestemt, "men der er gået mange dage hen, siden De så ham sidst, mener De at kunne genkende ham, hvis han igen stod for Dem?"

"Ha!" råbte Cardoval, "genkende ham? Kender ej ørnen sin unge? Cardoval vil finde sin søn blandt tusinde. Han er jo en spanier som jeg selv, – et ord! et blik! – om jeg så var blind, ville jeg genkende ham, det er jo min egen søn!"

"Og husker De," hviskede Laura til sin mand, "dette snogebid på hans venstre hånd? – Men hvorfor bliver han borte? Vi har ikke set ham så længe."

"Señor!" vedblev tateren, "der må handles; man har fængslet ham nede i Varde; De må følge med mig for at få ham fri; hans papirer havde man frastjålet ham. Men lykken synger for Math, jeg har fået dem tilbage igen."

"Hvad!" råbte den gamle spanier, idet han fo'r op, "han er i fængsel! min søn! det har de vovet? Og hvorfor nævnede han ikke sit navn, for at bringe disse elendige til at skælve? Han, en spansk grande, fængslet som en forbryder! Cardovals kårde taler om blod for at hævne denne skændsel."

"De glemmer, at vi er uden for Spanien!" sagde Math, "her til lands er ingen så høj, at loven ikke kan lægge en arm på hans skulder, og Deres søn er fængslet under et andet navn. Han kaldte sig Varner, mens han boede nede i Esbjerg kro."

"Hvorfor gjorde han det?" spurgte den gamle heftigt, "hvilken spanier rødmer over sin faders navn? Guds moder! Jeg skulle da tro, at enhver fugl under himlen ved hvem Cardoval er!"

"Den sag er vis!" svarede tateren med et smil, "men Viggo ville have ondt ved at huske sin faders navn. Han blev stjålet af en natmand, da han ikke var ældre end tre år, og siden har han ikke hørt Cardovals navn nævne. Hvis De vil befri ham, så tag i morgen tidlig til Varde, jeg skal være der, når De kommer."

"Du følger med mig!" sagde Cardoval bestemt. Tateren rystede på hovedet. "Hvorfor ikke det?"

"Jeg har været i Spanien!" sagde Math, "jeg ved det skikker sig ikke for en ringe mand som jeg at sidde på samme sæde som Cardoval!"

"Ah, du gode mand!" udråbte denne. "Men du har åndet luften, som vifter over Sierra Ibera, du bringer mig mit barn, min eneste søn? Kom med, det bliver koldt, min bolig har altid en åben dør for dig, vi vil glemme vor stand, træd ind og tøm et bæger for hermosa España."

"Som De vil!" sagde Math; "vi følges da ad i morgen." Cardoval bød Laura sin arm, og Math fulgte efter ind i huset.

Her talte de sammen om Viggo til langt ud på natten. Math skildrede dem mange træk af hans eventyrlige liv. De lyttede med spændt opmærksomhed til hvad han berettede: I nærheden af en løvhytte havde tateren været vidne til at Simon Spillemand ranede Viggo. Da han syntes godt om barnet, havde han, Kort efter at Simon havde skilt sig fra banden, ombyttet det med et taterbarn, som siden gjaldt for at være spaniernes. Viggo levede fra nu af hos Math i højen. Da taterne drog sydpå, fulgte han med. Nogle år efter kom de tilbage til Jylland. Da de en vinternat drog over heden, blev drengen borte for dem. Han kom senere atter til syne og sluttede sig til banden. Drengen var imidlertid blevet mand. Endelig lod han sig hverve for de franske faner, udmærkede sig og blev officer. Som sådan deltog han i felttoget til Rusland og gjorde her bekendtskab med en rig, fransk adelsmand. I slaget ved Smolensk blev denne hårdt såret og efterlod ved sin død Viggo, som han havde indsat til sin arving, en betydelig formue.

Dette var det væsentlige indhold af Maths meddelelser.

Under hele fortællingen bevægedes Cardoval og donna Laura af de forskelligste følelser. Glæde og tvivl, frygt og begejstring vekslede hos dem. Da Math havde ophørt at tale, vedblev de stiltiende og i spændt forventning at betragte ham, som om de ventede, at han havde mere at fortælle. Den gamle hedemand begreb den tvivl, som endnu dulgte sig under deres tavshed. Han gik hen til bordet uden at sige noget og udbredte foran dem den gyldne kæde med korset, Viggo havde båret som barn. Cardoval trykkede korset til sine læber og holdt det frem foran sin hustru. Donna Laura genkendte dette frelsens tegn. Hun slyngede sine arme om Cardovals hals. Manden jublede, hun

græd, og den gamle tater stod henne ved døren og så på dem, rokkede frem og tilbage og drejede på sin lodne hue.

Næste morgen tidligt rullede en vogn bort fra spanierens smukke lille hus. Cardoval og den gamle hedemand sad i den, og i døren stod en kvindelig skikkelse, som lyttede efter hjulenes raslen, så længe hun kunne høre dem mellem de høje grusbrinker.

Herredsfogeden var endnu ikke stået op, da hans fuldmægtig, Niels Brok, styrtede ind til ham med den tidende, at en spansk general ventede nede i kontoret for at tale med ham. Han rejste sig over ende i sengen, og hr. Brok måtte nok engang gentage sin utrolige tidende. Hurtigt fo'r da Ingvor op og iførte sig sine klæder. Derpå trådte han ind i kontoret, hvor de fremmede ventede ham.

Cardovals ydre var virkelig således, at det måtte gøre indtryk. Han var høj og fyldig, alderen havde endnu ikke mægtet at bøje hans nakke eller forandre hans stolte holdning. Han var den dag iført en hvid og guldbroderet uniform og en rigt indfattet kårde hang ved hans side.

Koldt og let besvarede han den forbavsede fogeds ydmyge hilsen.

"De har for kort tid siden vovet at føre et ungt menneske var navn Varner til Deres fængsel," sagde spanieren med al den kulde, han kunne lægge i sine ord. "Jeg kommer for at løse hans bånd; gør ham straks fri og før ham til mig."

Ingvor blegnede ved Varners navn, han følte at hans iver for at tjene kaptajn Dahl kunne volde ham ubehagelige følger, især da han ikke havde behandlet Viggo på nogen særlig skånsom måde.

"Deres Nåde!" stammede han forvirret, "jeg ved ikke, hvem jeg har den ære – den ære at tale med."

"De kender mig ikke, herre?" spurgte Cardoval forundret. "Vel, meget vel! jeg er hr. Cardoval, generalmajor af regimentet *El Rey*, spansk grande og ridder af Calatrava. Jeg skulle mene, at De finder dette tilstrækkeligt til at jeg for det første kan fordre et brødefrit menneske løsladt; hvad det øvrige angår; hvorledes har De turdet fængsle ham, Viggo, min – denne Varner, derom vil vi tale en anden gang!"

"Ganske vist, nådige herre!" svarede fogeden forskrækket, "jeg mener blot, – jeg antager nemlig –" Det var ham ikke muligt at fuldføre sætningen, han vendte sig forlegen om mod Niels Brok, som om han ventede hjælp fra ham.

Han havde ikke forregnet sig i dette håb; for Brok trådte straks frem og udbrød i en rå tone: "Med forlov at tale et par ord med Dem, min hr. Don eller hvad De hedder; alt det De her har sagt os er nok godt, men ikke godt nok til at vi skulle løslade slig mistænkelig fyr som denne Varner, De snakker om; nej, min fa'r! De kender nok ikke stort til loven her i landet. Ser De: *Pro primo* udfordres dertil beviser; *pro secundo* kan ingen –" Men længere kom tølperen ikke med sin forklaring, for hr. Cardoval havde næppe hørt hine ytringer om Viggo, før han rystende af harme trak kården, og han ville uden tvivl have vidst at bringe Niels Brok til tavshed, hvis denne ikke i tide havde unddraget sig faren ved et behændigt spring over det lange skrivebord, han stod ved.

Math var blevet stående tavs og ubemærket ved døren. Nu trådte han frem og gik hen til fogeden, som ved at se den dragne kårde, med stor hurtighed var flygtet til døren. "De må

lade Varner slippe, hr. foged!" sagde han på sin rolige, ligefremme måde, "det vil ellers blive slemt for Dem. Her ser De beviser og brevskaber nok til at overtyde Dem."

Hermed tog han papirerne frem af Viggos brevtaske og rakte dem en for en til Ingvor.

"Math!" hviskede denne efter at have kastet et flygtigt blik i papirerne, "jeg ville død og pine ønske, at Varner aldrig var kommet i mine hænder, men hjælp mig at få sagen bragt i orden på en skikkelig måde, jeg skal ikke glemme det ved en anden lejlighed. Du må overtale denne herre til at neddysse alt, vi har jo taget fejl af personen, som du indser; vi holdt ham for en misdæder, og desårsag er hans fængsel just ikke af de bedste."

"Skaf ham blot fri," genmælede Math i en sagte tone, "men det må ske hurtigt. Lad Niels Brok løbe over til rådstuen for at klare tingene."

"Ja, ja!" stammede embedsmanden, "gå til ham, lille Math; stil ham tilfreds, mens jeg skikker Niels af sted."

Cardoval havde imidlertid stukket sin kårde i skeden igen, han følte selv at være gået for vidt, og at det var under hans værdighed at trække blank mod et menneske som Niels Brok. Maths ord fandt derfor indgang hos ham, han besluttede at vente, mens skriveren gik hen for at hente Viggo. Han satte sig på en stol. Ingvor henvendte sig igen til ham for at gøre et forsøg på at bringe ham i bedre stemning.

"Behager Deres Nåde at træde ind i mit værelse imens?" ytrede han med hyklerisk venlighed, "kanske De vil tage til takke med en kop te, indtil min fuldmægtig kommer tilbage?"

Cardoval tav. "Vore love er strenge," vedblev fogeden ufortrødent, "man er nødt til at rette sig efter bogstaven for ikke at pådrage sig ansvar. Jeg vil ikke fragå, at man jo derved ind imellem går for strengt til værks, men hvad skal man sige til det!"

"Mand!" afbrød Cardoval ham, "lad mig tænke i fred, jeg vil ikke tale med Dem; har De handlet som De burde mod Varner, nu vel! så er det godt, men hvis han besværer sig over Dem, hvis han klager, – hellige Madonna! det skal gå Dem ilde. Og hvorfor skulle jeg blive her længere, jeg vil gå. Kom, gode Math! Du følger med mig. Lad Deres skriverkarl føre Varner op i gæstgivergården, der venter jeg ham, og snart, forstår De? Han må komme hurtigt!" Med disse ord forlod han og Math herredsfogedens bolig.

Cardoval stod længselsfuldt ved vinduet. Hans hjerte bankede, da han hørte Viggos skridt ude på gangen. Og da nu denne trådte ind, betragtede faderen ham målløs med et prøvende blik. Disse modige, funklende øjne, – denne kraftige figur – denne stemme, – en fejltagelse var ikke mulig. – Cardoval ilede hen mod sønnen og sluttede ham fast og inderligt i sine arme.

En time senere kørte vognen ned ad Søndergaden i Varde for at bringe dem tilbage til hjemmet, og de ærbare borgere, som ikke var vant til at høre larm så tidligt på dagen, stirrede gabende ud af vinduer og døre efter de bortkørende.

12

Det var om eftermiddagen. Et usædvanligt røre herskede overalt på og i nærheden af Uglvig slot. I den store, rummelige

gård så man glimrende ekvipager omgivet af en sværm ørkesløse tjenere, der fordrev tiden med at ryge tobak, mens de gensidigt mønstrede hinanden og derpå i fredelig forening samledes i klynger og fortalte om deres herskaber. Jeremias Skolemester var nylig vendt tilbage fra et trættende ridt til Ribe by, hvortil han i egen person havde begivet sig for at få et lille digt trykt, som skulle afsynges på denne festlige dag. Langsomt gik han frem og tilbage i gården og talte om sine overståede besværligheder; men hvad gjorde man ikke for at glæde et så elskværdigt par som frøken Volmar og hr. Varner?

Oppe på slottet lød munter larm og støj, latter hørtes, højrøstede stemmer og spøgefulde indfald, og undertiden kom en nydelig, lille figur til syne, så ved ét vindue, så ved et andet, og bøjede sig ud af det for at trække frisk luft. En mængde kusiner og fætre var på besøg fra hovedstaden, og desuden havde flere ansete mænd fra omegnen med deres damer indfundet sig på slottet.

General Volmar gik rundt blandt gæsterne, så fornøjet, som man ikke længe havde set ham. Han var i dag iført en højrød uniform, smykket med bånd og ordener.

De indbudne var nu kommet; dog ikke alle. En let, åben vogn ruller ind i gården. Alice iler til vinduet. Hun rødmer. Fodtrin lyder på gangen, fløjdørene flyver op, og to herrer træder ind. Det var Viggo, ledsaget af Cardoval. Han var iført sin hvide uniform, og på hans bryst funklede Calatravaordenen.

Frejdig og lykkelig stod Viggo ved sin faders side midt i den glimrende og deltagende kreds. General Volmar forestillede de to sidstankomne for sine gæster og erklærede derpå Alice og Viggo Cardoval for trolovede. – –

Hen på aftenen vandrede to skikkelser arm i arm i haven, stjernerne strålede fra himlen. Månelyset glimtede ned igennem løvet, og ovre i ellekrattet sang endnu en enlig drossel. Hele naturen syntes at lyse sin velsignelse over dette par. Det var Viggo og Alice. De søgte havens ensomste steder og talte halvsagte med hinanden. De var uformærket kommet ud af lågen og ned på stien, som førte fra Sorte Mose til Strandby. Der kom en gammel mand gående imod dem. Han var iført en grå fåreskindsklædning og holdt en lang, hvid stav i hånden, som han dog ikke syntes at støtte sig synderligt til. Det var Math Hjeil. Over ryggen bar han en velstoppet tværsæk, og ved siden af ham gik en stor hund.

Den gamle hedemands øjne lyste af glæde, da han så det unge par nærme sig. Han tog sin røde hue af og bukkede venligt for dem. Viggo greb hans hånd.

"Se, Alice!" udbrød han, "Det er ham, denne mand jeg har fortalt dig om, han har været min fader og min velgører. Ikke sandt, du kære! han fortjener også din taknemmelighed?"

"Å, ingenting! ingenting!" sagde den gamle med sitrende læber, mens tårerne stod ham i øjnene, "jeg har blot handlet som jeg tyktes ret. Din lykke, min dreng, var det sidste bånd, som holdt mig tilbage i denne egn, i morgen drager jeg bort med alle mine folk."

"Bliv hos os, Math!" bad Viggo, "du er nu gammel og trænger til ro."

"Vist ikke!" svarede hedemanden og rystede på hovedet. "Jeg er vant til at leve et frit liv og trækker bedst mit vejr, hvor Guds blå himmel er loftet og den brune lyng gulv under mine fødder. Jeg vil søge mig en krog et eller andet sted, hvor jeg kan leve og

dø i fred, og så ved jeg dog at her lever nogle, der imellemstunder vil mindes den gamle hedefugl. Farvel, Viggo! Gud fader holde sin hånd over dig; også over Dem, frøken Alice. Tillad en gammel mand at kysse Deres hånd; han beder Dem om engang imellem at tænke på Sorte Mose, når aftenen bliver lang, og De spadserer ad den kant med Viggo. Farvel!"

Math gik. Aftenens sidste stråler lyste ned på den nøgne sandvej, som den gamle mand gik ad. Flere gange vendte han sig om efter de to lykkelige, der ubevægelige og stille blev stående; da han endelig bøjede om ved Strandby gærde, tog han sin uldne hue af bredte endnu engang armene ud mod dem som til en velsignelse; hans læber bevægede sig, men vinden bar ordene bort, de hørte ikke hvad han sagde.

Derpå forsvandt han, og de så aldrig hedemanden oftere.

Sorte Mose ligger nu tilgroet og øde, de syv høje står tomme og ubeboede, alt er stille og fredeligt blandt dem. Rørdrummen udstøder sit ensformige skrig i den nærliggende sump. Lærkerne synger oppe i luften over den gamle hedemands sammensunkne hus. "Hvor er tateren blevet af?" spørger den rejsende, som bonden fortæller det halvglemte sagn. Ingen ved det, blot en enkelt brun skikkelse lister sig sommetider igennem herredet; han besøger da altid mosen og viser sin søn, med højtidelig alvor, stedet, hvor hans fædre har levet.

Om "Diggrevens børn – Hedemanden"

Forfatter: Carit Etlar (1816-1900).
Første udgaver:
Diggrevens Børn. En Fortælling. C. Steens Forlag, København 1840
Hedemanden: Et Billede fra Jyllands Vestkyst. C. Steens Forlag, København 1840.
Denne udgave baseret på:
Diggrevens Børn : En Fortælling. Chr. Flors Boghandel, København 1913.
Hedemanden : En Fortælling. Chr. Flors Boghandel, København 1913.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Poul Steffensen (1866-1923) til "*Abraham Musen og hans sønner*" i "*Carit Etlars kæreste Fortællinger*", Chr. Erichsens Forlag, København 1906.

ISBN 978-87-7979-821-2

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-040-7 (Ølstykke 2003).

© 2022 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Gøiser: Således kaldte fiskerne hinanden indbyrdes på vestkanten af Jylland.

Note 2:

Frihandler: Smugler.